MÜZAKERELI KADER DERS NOTLARI

Afyon Kampı

www.nurdersi.com

Mart | 2017

İÇİNDEKİLER

1. **Kader-32 Kaderin muhatabı sensin……1**
2. **İhtiyarlı kader ve iradeli kader……..19**
3. **Kader-33 Kaderin sistemi - Meyelan - Hürriyet…….24**
4. **Kader-34 Yaratılan, Yaratana Karşı Nasıl Hür Olur?……...41**
5. **Kader-35 Meyelan ve Tasarruf (Sözler-467) …….....47**
6. **Kader-36 İlim maluma tabidir (Sözler-466) …….....57**
7. **Kader-37 Kader neden akideye dahil oldu?…….....70**
8. **Kader-38 Tercih Bila Müreccih Caizdir, Vakidir (Sözler 468) …….79**
9. **Kader-39 Kader sistemi ve tabirleri- mesuliyet ölçüleri-Fetret……...86**

Yirmialtıncı Söz

Kader Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ * وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ

(Sözler 463)

Kader Risalesinin zor olmasının sebebi iki ana şey gözden kaçırıldığından. Birincisi: Tabirlerin tanımlarını lügatten bakınca, çözülmüyor. Mesela **illet-i tamme** denilince İlm-i Kelamda dörttür:

1. ille-i gaiye,
2. ille-i failiye,
3. ille-i suriye,
4. ille-i maddiye.

Risale-i Nur'da ise:

1. lüzum,
2. zaruret,
3. vücub.

Biz "lüzum"a bile bakmamışız. İllet-i tamme'ye bakıyoruz lügatta ama lüzum'a bakmıyoruz. "Zaruret" de ortaya çıkması zaruret olunca, "vacib" olur. Pek de alakası yok. Biz Risale-i Nur'u Risale-i Nur ile izah edeceğiz diyoruz ama İlm-i Kelam'ın âlimlerinin önümüze koyduğu lügatle anlıyoruz. Risale-i Nur, Risale-i Nur mudur şimdi? Kûfe ve Basra âlimlerinin lügatidir elimizdeki lügat. Şu anda dershanelerde bulunan lügat, Kûfe ve Basra âlimlerinin lügatidir. İlm-i Kelam âlimlerinin lügatidir. Risale-i Nur malum yolla gitmediği için, tabirlerinin içerisi yine Külliyatın içindedir. Külliyatın içerisini içerisiyle dolduramazsan, bağırıp çağırırız. "*Oku, oku, anlarsın!*" Anlamazsın kardeşim. "Oku, oku" ile anlamaz. Adam yirmi defa okudu. Adamı itham ediyorsun o zaman. Psikolojisi bozuluyor, "*ben kot kafalı mıyım"* diyor. "*Ben niye anlamıyorum*," diyor. Bir yerde hata yapıyoruz. Hem Risale-i Nur'a sadakat gösteriyoruz, "*Risale-i Nur, Risale-i Nur ile izah edilir, Risale-i Nur, Risale-i Nur içinde izah edilir*" diyoruz, hem de gidiyoruz Basra âlimlerine göre Risale-i Nur'u şerh ve izah ediyoruz. Lügati Külliyatın içindedir.

Mesela "*suhuletle ve kolaylıkla icad eder*" deniliyor. Bak, lügati kendisi verdi. İlk önce özeleştiri yapalım: Biz külliyatı Külliyatla izah etmiyoruz, lügatle izah yapıyoruz. **Lügatler → Risale-i Nur değildir**. Unutmayın! **Her bir fen, her bir meslek; kendi lisanıyla doğar**. Mesela sen fizikteki "atom"u Türkçeye çevir: "minnacık" de olmaz. İzah etmiş olamazsınız. O fennin içinde çözeceksiniz o şeyi, atomun ne demek olduğunu. Atom kalıbına dokunma, sadeleştirme, minnacık deme, atom kalsın. Ona yüklenen manalar, tanımlar onda paketli. Fiziği öğrenmek istiyorsan, fiziğin içine gireceksin. Kimyanın tarifleriyle, lügatiyle olmaz. Fiziği, fizikle bileceksin. Birinci hatamız bu. Risale-i Nur'u, Risale-i Nur ile izah etmiyoruz. Risale-i Nur'u âlimlere göre izah ediyoruz. Risale-i Nur'u, Risale-i Nur ile izah edene de "*Sen Risale-i Nur'u, Risale-i Nur ile izah etmiyorsun*" diyorlar. Sen etmiyorsun!

İkinci hatamız: Kadere sormadık, "Sen kimsin?" **Amentü Billahi →** benim dışımda bir şey; Allah. Allah'a iman, yani iman ettiğim benim dışımda bir şey. **Ve melâiketihi →** benim dışımda bir şey. **Ve kütübihi →** benim dışımda bir şey. Ben değilim yani bir şeye iman etmem isteniliyor. Kime? Zamir işaret ediyor: Buna! Buna iman et, emin olacaksın. Bu eminleri toplayıp, kederden emin olacaksın sen. Amentü Billahi → kim? Allah! O! Ben-sen-o. Ona iman edersek, emin olacaksın. Ve melâiketihi → O. Ve kütübihi → O. **Ve rusulihi →** O. **Vel yevmil ahir →** O. **Ve bil kaderihi →** parantez açmışlar, izah etmişler. Hiçbir tanesinde izah yok, bunda var: **Hayrihi ve şerrihi diyen kişi**. Beş iman esası benim dışımda bir şey. Kadere iman edeceğim. Soruyorum: Kader kim? "O" diye gösterebileceğiniz bir yer var mı? Kader; Allah'ın ilmindendir, ilim nev'indendir. Dolayısıyla Allah'ın ilmine imandır. Zaten Allah'a iman ederek ilmine de iman etmiş oluyorum. Amentü Billah'ta buna iman etmiş oldum zaten. Amentü Billah denilince, Allah'a iman ettim de sıfatları hariç mi oluyor? Esmalar hariç diyor muyuz? Demiyoruz. Allah'a iman denilince Allah'a, Vacib-ül Vücud'a iman ettik. Kader; ilim nev'indendir. Kader; Allah'ın esması, sıfatı değil. Zaten bunları Allah'a imana koyduk. Allah'a iman ile Allah ile alakalı her şeye iman ettik.

Nokta-i nazar: İlim; Allah'a lazım ve zarurî.

Evet. Mesela Üstad Şualar 81 de şöyle diyor: "*Güneşe ihatalı bir ziyanın lüzumu gibi*…" İlim de Allah'a böyle. Lüzum'u orada kullanıyor. Lüzum'u; güneşi ziya ile nisbet ederek kullanıyor. Bu tür mevzularda kullanıyor, tek orası değil. Ziya; güneşe lüzumu derecesinde veya güneşin, lüzumu derecesinde ziya çıkması. Güneşten ziya çıkmasa, güneş olmaz. Lüzumu derecesindedir. Allah'da da ilim böyledir. Lüzum başka yerde de kullanılıyor, ilim oradan çıkıyor. Lüzum; Allah'ın ilim sıfatıdır. Sözler 467: *"…illet-i tamme vücudu için lüzum ve zaruret ve vücub ortaya girip ihtiyarı ref'etsin*." Buradaki tanımda lüzum → Allah'ın ilmi.

Sual: Allah'tan ayrılmadığını mı söylüyorsunuz?
Elcevab: Evet. Allah'a iman denilince, esması ayrı, sıfatı ayrı değil. Sanki Allah'a imanda bir şey eksik kaldı da, bunu kadere imanla tamamlayacağız. Böyle değil. Allah'a iman ettik, Allah ile mesele bitti. Meleklere iman ettik, bitti melek meselesi. Kitaplara, Resullere, Haşire. Kim kaldı ortada? İki kişi kaldı. Ahirete iman ettik, benden basit bir şey. Çünkü insanın nurundan yaratılmış ahiret. Cennet-Cehennem insana hizmet verilen makamdır. Hizmet alan insandır. Bütün Şecere-i hilkat; Nur-u Muhammedî'den asm yaratılmış. O Nur-u Muhammedî'nin timsali, misali hepimizde var. Onun adı; Ene'dir. Bizden yaratılmış. Melek de bizden yaratılmış. Cennet-Cehennem de bizden yaratılmış. Senden daha düşük bir mertebeye iman etmen isteniyor. Burada iki tane eksik olan şey 1.Şecere-i hilkat ve 2.İnsan. Şecere-i hilkatin dizginini tutan melek. **Kadere iman → insanın kendisidir**! Mesela "*Kader; hâli ve vicdanîdir*" diyor. İçsel alem. Hariç bir tanımlama yok. Birinci mebhası, hâli ve vicdanî anlatıyor. Beni anlatıyor yani. İkinci mebhasda "*Kader ile cüz-i ihtiyarî, nasıl tevfik edilebilir?*" Kader denilen bir sistem burada da yine benim cüz-i ihtiyarımla alakalı. Üçüncü mebhasda "*Kadere iman, imanın erkanındandır*" deniliyor ve niçin altıncı sıraya konulmuş buradan çıkıyor. Burada Şecere-i hilkati anlatıyor. Şecere-i hilkat kimdi? Büyük insan. Şualar 13 de melaike olarak söylüyor. "…*İsrafil-misal ubudiyette*

ulvî bir makam sahibi bir acaib-ül mahlukat iken…" Demek üçüncü mebhasda benim ikizimden bahsediyor. İnsan, Şecere-i hilkatin suğrasıdır. Şecere-i kâinat da insan-ı ekberdir.

Bu insan-ı ekbere Üstad üç-dört tane tanım getiriyor.

- Kur'an-ı kebir-i kâinat
- İnsan-ı ekber
- İslamiyet

} hepsi Şecere-i hilkatin tanımı.

İmam-ı Ali ra: "*Ben canlı Kur'an'ım*." diyor. Demek birinci mebhas insanın içsel alemine bakıyor. İkinci mebhasda insandaki o cüz-i ihtiyarî sisteminin nasıl çalıştığını anlatıyor. Külliyatla izah edemediğimiz için, cüz-i ihtiyarîyi bilmiyoruz. İradeyi bilmiyoruz. İllet-i tammeyi bilmiyoruz. Meyelanı bilmiyoruz. Demek **birinci mebhas**; içsel alem. **İkinci mebhas** ise; içsel alemi nasıl bütünlüğe getiririm diye iç tanımlamaları yapılıyor. **Üçüncü mebhas**; benim büyük kardeşim, ikizimden bahsediyor. **Dördüncü mebhas**; insanların zahirine, ortaya çıkan olayları yorumlamak, yani esmaya bağlıyor, hakikatına bağlıyor. İlginç bir tarafı var. Bu Kader Risalesinde benim dışımda ise, zeylinde enfüsisini anlatıyor. Yani Kadere imanın tatbiki nasıl olacak, onu söylüyor. Dört hatveden ibarettir. Kader Risalesi dört mebhas. Zeyli dört hatve. Dört hatime. İhlas suresi dört ayet. İhlas Risalesi de dört düsturdur. Hemen başta söyleyeyim. Belki ömrümüz yetmez. Tepede Allah → Amentü billahi. Bu, kökteki çekirdek. O çekirdekte (Ene) taayyün ve teşahhus eden Allah. Bu, "*Kul huvallahu Ehad*." En sonunda "*Küllehu küfüven Ehad*." O sensin! Kader; Allah ile insan mabeyninde berzah yok, bir şey yok. Diğerleri akrebiyet ve kurbiyetlerin zeminleridir. Sen ve Allah. **Allah ve insan mabeyninde arasında bir mabeyn, bir berzah yoktur**. Kökteki çekirdeğe ağaçtaki çekirdek o kadar çalışarak geldi ve "*İyyake na'bûdu ve iyyake nestain"* dedi.

Allah'ın taayyün ve teşahhusu	Sen ve Allah	**Sensin**
Amentü billah	⟷	**Ve bil kaderihi**
Kul huvallahu Ehad	Mabeyn yok	**Küllehu küfüven Ehad**
Kökteki çekirdek		**Meyvedeki çekirdek**

Üstadın elini iki defa öpmüş Dehri hocam derdi ki: "***Verene karşı verilen eşit olur mu?***" dedi. Verilen irade, Allah vermiş. Verene karşı nasıl eşit olacaksın? Anlatayım bak, mutlak hürriyet nerden geliyor gör.

Sual: Sırr-ı kader nedir?
Elcevab: O daha acayip. En son Ehad → sensin. Çekirdeğin meyvede belirlenişidir. Ve o meyvedeki o belirleniş farkındalığına gelip, çekirdeğin Ahmed'le Muhammed'in hayt-ı ittisalini yapıp "*İyyake na'bûdu ve iyyake nestain"* diyebilecek makama çıkıyor. Çünkü ben-sen oluyor. Aslında mi'racın, iman meratibinin en zirve mertebesi… yani iman ettik, terakki ettik. Ahirete iman ettik, yakîniyetimiz arttı, şuhud derecesinde oldu. Meleklere iman ettik, arttı, görüşüyoruz. **Kadere iman ettik, zirvesi nedir? Mi'raçtır**.

Nokta-i nazar: Erkan-ı imaniyenin nurlarından meded alır diyor.

Sual: Kader Risalesi ismiyle anılıyor ama içine girdiğimizde kader ve cüz-i ihtiyarî diye ikiye ayırıyor. Burada kader; hayır cihetinde nefs-i gururdan kurtarıyor. Şerde; cüz-i ihtiyarîyi adem-i mesuliyetten gibi sanki iki nokta var. Çekirdekteki nokta hayır ciheti Allah-u Teala, şer ciheti ben. Yani ikimiz arasındaki bağlantıyı kendi alemimde oturtmak mı? Benim şerrimle, onun hayrını…
Elcevab: Yani bu sistemi çalıştırmak.

Birinci hatamız → külliyatı külliyatla izah etmiyoruz. Bunun da sebebi şu (özeleştiri): cemaatte, aramızda, içimizden bir filiz çıktığı zaman adetimizdir kafasını koparmak. Bir dur, hizmet etsin. Hemen kafasını koparıyoruz. Böyle bir adetimiz var. Tenkid; asrın belası, salgın hastalığı.

İkinci hatamız → Kaderin kim olduğunu sormamışız daha. İman ettik. Edince ne oluyor? Kederden emin oluyorsun. Kime iman edince kederden emin oluyorsun? "*Men amene bil kader emine minel keder*." Kederden emin oluyorsun. Nereye iman ettin de kederden emin oldun? Allah'ın esması, sıfatı diyor. Ona başta Allah'a iman ederek iman ettik zaten. Kederden niye emin oldun? Ahirete iman ettim, ondan diyor. O beşinci sırada!? Kaderin kim olduğunu bilmiyoruz. **Kader; İnsan ve Şecere-i hilkat ilişkisinin bütünlüğüdür. Yani cüz'î nazarını cüziyetten çıkartmak lazım. Küllî bakınca, o cüz'î şey küllî olur. Resmin bütünselliğini görüyorsun.**

Nokta-i nazar: Cüz-i ihtiyarînin akaide girmesi çok ilginç! Akaid; iman edilen şeydir. Cüz-i ihtiyarî, iman şartlarına giriyor. Cüz-i ihtiyarîsiz kader izah edilemez. Kadere de iman edilemez. Kader olmaz. Çünkü o zaman bir tarafı olur, diğer tarafı olmaz. Benim anladığım kadarıyla kaderin izah edilememesi çok zor olduğundan değil, cüz-i ihtiyarîsiz kader izah edilmeye çalışılmış.

Evet. Kadere iman etmemiz isteniliyor, cüz-i ihtiyarî ile. Cüz-i ihtiyarîniz yoksa, kadere iman yoktur. Cüz-i ihtiyar iptal mı oldu şimdi? Tam tersine, te'yid etti.

Soru istediğin kadar türetilir. Formül ezberlemedikçe, sorunun dibi yoktur. Sistem çözülmesi lazım. Bir profesör demiş: "*Bizim işimiz esas eğitmek değil. Bir şeyi ararken nerde bulacağınızı gösteriyoruz biz. Neyi nerde arayacağınızı, neyi nerde bulacağınızı anlatıyoruz. Onun ilmini veriyoruz*." Ondan sonra gidip sen bulacaksın. Onun adı; buluştur. Bu nedenle soru bitmez. Üstad sistemden bahsediyor. Ben de sistemden bahsedeceğim şimdi, elimden geldiği kadar. "*Niye soru tükenmiyor?*" diye sorulacak olunursa, sebebi şu: Sözler 464: "*Hem nasıl kader-i İlahî, netice ve meyveler itibariyle şerden ve çirkinlikten münezzehtir. Öyle de: İllet ve sebeb itibariyle dahi, zulümden ve kubuhtan mukaddestir. Çünkü kader, hakikî illetlere bakar, adalet eder. İnsanlar zahirî gördükleri illetlere, hükümlerini bina eder; kaderin aynı adaletinde zulme düşerler… Demek kader ve icad-ı İlahî; mebde' ve münteha, asıl ve fer', illet ve neticeler itibariyle şerden ve kubuhtan ve zulümden münezzehtir*." Bütün sorular bundan çıkıyor.
İzah: (**Kader çalışması defterinden sayfa 133**):
Burası (dünya) netice yeri değil. Daha yolun ortasındayız.

Alem-i ervahtan, rahm-ı maderden, çocukluktan, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabir, haşir, sırattan geçer uzun bir seyr-ü seferdir. Bu bütünselliktir. Kader; bu bütünselliğin adıdır. Şimdi biz yolun ortasındayız. Yolun sonunda bilinecek, ortaya çıkacak hikmetleri veya hakikatları yolun ortasında soruyoruz. Ondan kaynaklanıyor. Mesela Sibirya'da yaşamış bir insan ve Afrika'da, çölde yaşamış bir insan. Hükümet bu çocuğu getirdi Afyon'un güzel bahçesine meyveleri getirdi. Hiç ağaç görmemiş. Meyveyi ağaçta görünce hayretle almış yemiş, suları içmiş. Yemiş, bitmiş. Ne olacak? Devamı bir daha ki seneye. İlk baharda bahçıvan budasa. Ona "*ne yapıyorsun, niye meyveleri yok ediyorsun*" dese. Budamayı baharı kasteden çiftçi için ne kadar elzem ve lüzumlu ama o çocuk için ne kadar manasız ve tahrib. "*Niye kesiyorsun ya*" diyor. Nasıl anlatsın ona, budama olmadan o yediğini yiyemeyeceğini? Bak ne diyor: "*mebde' ve münteha*." Biz yolun ortasındayız. At değiştiriyoruz sudan geçerken. Orada "ha, hm" diyeceğimiz muameleler oluyor. Haşirde bakacağız: "*Haa! bunun içinmiş…*"

Neticeye ait sorular yolun ortasında sorulmaz. Netice, haşir meydanındadır ki, neyin ne için yapıldığı, olduğunu o zaman anlarız. "Hem nasıl kader-i İlahî, netice ve meyveleri itibariyle (dünyada yapılan muamelelerde) *şerden ve çirkinlikten münezzehtir".*

Burada şerler var, günahlar var. Günahlar ve şerler, adem hesabına çalışır. Ama netice itibariyle, mebde' ve münteha, yani Elestü bi Rabbiküm (mebde') Sırat köprüsünde (münteha) Dar-üs selama girince, o zaman bitiyor. O zaman şerden ve çirkinlikten münezzehtir. Şimdi ise münezzeh değildir, var. Ama o bütünsellik içerisinde bu onu doğuruyor. Budamayı kaldırırsanız, meyve alamazsınız. Sen budamadın, başkaları budadı. Onların ki baharda meyve verdi, senin ağaç vermedi. Ahlasan ne olur, vahlasan ne olur! "Bilmiyordum." "Ben bunun için kesiyordum. Bunun için buduyordum." Senin de bazı fillerin, bazı şeylerin, sağlığın, ekonomin vs. onun için budanıyor. Meyve veresin diye. Yoksa yaban gibi olacaksın.

"Öyle de: İllet ve sebeb itibariyle dahi, zulümden ve kubuhtan mukaddestir. Çünkü kader, hakikî illetlere (yani olayların esma hakikatına) *bakar, adalet eder. İnsanlar zahirî* (yani elestü bi Rabbiküm ile haşir meydanı arasındaki yolun ortasında) *gördükleri illetlere, hükümlerini bina eder; kaderin aynı adaletinde zulme düşerler… Demek kader ve icad-ı İlahî; mebde' ve münteha* (yani mülk ve melekut), *asıl ve fer'* (yani ruh ve cesed)*, illet ve neticeler* (yani evvel ve ahir) *itibariyle şerden ve kubuhtan ve zulümden münezzehtir."*

Nokta-i nazar: Şerler bizim nazarımızda şer görünüyor. Aslında, yani hakikat nazarında şer yok.

Sual: Bu şer gibi gözüken şeylerin aslında şer olmadığına tam iman edince, o şerlerin bize söylemek istediklerini artık göremeyiz belki. Nasıl olacak o zaman?
Elcevab: Çocuğa doktor iğne vurunca, çocuğa ne anlatırsan anlat, ağlar. Doktor müntehayı görüyor. Çocuk mebdeyi görüyor, müntehayı görmüyor. Bir insan bir sıkıntıya ne zaman tahammül eder? Neticeleri düşününce. Bir insan dünyadaki doğrularını, yanlışlarını, haramı, helalı, yapma, etme, zulmetme diyebilmesi için,

yaşayabilmesi için → ahirete iman etmesi gerekiyor. Ahirete iman; dünyadaki doğrularımızı belirliyor. "*Yapamam, haram yiyemem, vuramam, gasp edemem, günahtır*". Yani ahireti, yani ileriyi, neticeyi, müntehayı gören → mebdede tahammülü olur. Onun tahammül enerjisi, müntehaya ettiği imanladır! O nisbette. İşarat-ül İ'caz'dan çıkarttım onu. Allah'ın ibadetteki emri tahfif eden → "*Allah'ın iltifatıdır*" diyor. Mesela senden yaşça küçük biri bahçeden su getirmeni istese, sana zor gelir, belki yapmazsın da. Ama yaşça büyük olan istese, hemen kalkarsın. Peki Üstad aynı şeyi senden şimdi istese? Nasıl gidersin? Veya Resulullah asm gelse, istese? Aynen öyle de: size emredilen şeyin emreden zata göre onun külfeti kalkıyor.

Nokta-i nazar: Eyyüb as için deniliyor: "*Hastalığım azim mükafatını düşünerek*…" sabretmiş.

Eyyüb as'a Allah günde yetmiş defa gelip onunla konuşuyormuş: "*Ey hasta kulum! Nasılsın?" "İyiyim, ya Rabbi!"* demiş. Hiç istememiş. Hep misafir olmuş Allah. "*Zarar bana dokundu*" yani aslında Üstadın anlattığı gibi de başka tefsirciler şöyle diyor: Allah'ın ziyareti kalkınca, "*zarar bana dokundu"* demiş. Keşke devam etseydi…

Bunu kaçırmayın, çünkü çok sorularımıza cevap veriyor. Burayı anlamlandıran ve anlamsız kılan, şer ve çirkinlik denilen şey, müntehayı, neticeyi göremekten, başla sonu yani mebde' ile müntehayla bakamamaktan, yani bütünsel olamamaktan kaynaklanan sorulardır.

Şimdi iman esaslarında altıncısı niye kader olmuş diye sistemi anlatacağım. Allah kim, ben kim, sen kim? Allah muhatab aldı. O Allah ki, bizi buraya getirdi. Hamd-ü senalar olsun. Bunları konuşturuyor. Bir vakıf kardeşin tesbit ettiği gibi: Allah Nakşi cemaatine "*siz benim zikrimi anlatın*". Mahmud Efendi cemaatine dedi ki: "*Siz de Kur'an öğretin, Arapça öğretin.*" Allah Nurculara dedi ki: "*İçinde ben olan ve zatımın nuru olan iman denilen, benim için en ehemmiyetli olan, onu da siz anlatın. Sizin vazifeniz de budur*." Bu nasıl bir şeref! Allah'ın sıfatını anlatmak → zikir. Allah'ın ilmini anlatmak (Arapça vs) → ilim. Allah'ın zatını anlatmak → iman. Meslek bu. "*Sen beni anlatacaksın*."

Nokta-i nazar: İmam-ı Buharî hazretleri bir yere gidiyormuş. Nereye gidiyorsun diye sormuşlar. Demiş: "*Bir alimin yanına gidiyorum*." Demişler: "*Sen koskoca alimsin*." O da demiş ki: "*Ben Allah'ın dinini biliyorum. Yanına gittiğim Allah'ı biliyor*."

Nokta-i nazar: Şu an sırat köprüsündeyiz.
Aynen. Sırat köprüsü Elestü bi Rabbikümdan başladı, Dar-üs selama girince bitecek. Allah Resulü asm diyor. Bir Hadis-i Kudsî: Ölümü keçiye dönüştürecek. O keçi sırat köprüsünde kesilirken cehennem ve cennet ehli görecek. Ölüm öldürülecek. O zaman cehennem ehli cehenneme girecek. "*Eyvah! Ölüm öldürüldü*." Cehennemde ölüm yok. Cehennemi cehennem yapan → ölümün ölmesidir. Cenneti cennet yapan → ölümün ölmesidir.

Sual: Cehennemden geri çıkılacak mı? ölüm öldürülünce kapıları kapatılacak ya.

Elcevab: Cehennemin yedi tane tabakası var. Parantez: Allah'ın aklı yok. Allah'ın sübutî sıfatından olan ilmi var. Üstad Sözler 27 de "*akıl bir alettir*" diyor. Allah, ilmiyle aklı yarattı. Akıl; mahluktur, kullanılan alettir. Aynen bunun gibi: Cehenneme kafir girmeyecek. Hiçbir kafirin işi yok orda. Münafığın işi yok cehennemde. Cehennemin yedi tabakasından (Sakar'dır, Haviye'dir, Hutame'dir vs) en üst tabakası → Cehennemdir. Yani birinci tabakasının adı; Cehennem. Oraya sırf Müslümanların günahkarları girecek. Dolayısıyla o Müslümanlar en son çıkınca, o kapanacak. Ondandır ki Hz. Ebubekir-is Sıddık ra: "*Ya Rabbi! Cehennemde vücudumu o kadar büyük yap ki, Müslümanlara yer kalmasın*." Bu mantığı bilmeyen, ehl-i sünnetin eserini okumayan, şu yedi tabakayı bilmeyen "*Allah'tan daha mı merhametlidir?*" vs. gibi sözler şialardan geliyor. Allah kafirlere diyor ki: "*Halidina fiha ebeda*." Bu münafıkların, Haviye'de olan Yahudilerin cehennem tabakası değil, sırf Müslümanların bulunduğu tabaka. Senin, benim için diyor Ebubekir ra bunu. Birinci tabaka olan bu kapanacak.

Kader çalışması defterinden sayfa 119:

- *Altı iman esaslarından ikinci imandan olan meleklere iman...*

Meleklere niye iman edin denilmiş, sistemden bahsedeceğim. Hadi ahiret işime yaradı. Haşir de dertlerimi giderdi. Ahiretin en harika işlevi; dünyadaki hayatıma emin kılıyor. *Bu budur, bu da budur, bu iyi değil, bu yanlış, bu haramdır, bunu yeme, bunu deme* vs diye tanzim eden ahirete iman.

- *Oysa melekler insanoğlundan daha düşük mahiyete sahib.*

Nur-u Muhammedî'den her şey yaratılmış. O Nur-u Muhammedî'nin bizde timsali var. Nur-u Muhammedî (mec'ul) güneş ise, ayna bizim ruhumuzdur. Aynadaki gözüken güneş Nur-u Muhammedî'dir = Bendeki O. Ondaki ben = O. Bütünselliğin adı Mec'uldür. O Mec'ulde, O Nur-u Muhammedî denilen çekirdekte mahlukatın hepsi var, her şey var. Onun karşılığı insanda Ene'dir. Ene; mahluk değil. Allah cc: "*Ben kâinata sığmadım, sığdım beni seven müminin kalbine.*" Allah kâinatta sıfatlarıyla var. Zatıyla var demek ehl-i Sünnet vel cemaate göre küfürdür. Sıfatlarıyla yani ilmiyle, iradesiyle, kudretiyle var kâinatta. Zatı → insanda var. Allah "*mahlukata, şecere-i hilkate sığmadım, beni seven müminin kalbine sığdım*" diyorsa, o zaman insanda mahluk olmayan bir yönü var ki, oraya sığdı. Demek insanda bir sistemsiz sistem, bir varlıksız varlık, vücudsuz vücud, sıfatsız sıfat denilen bir şey var ki, oraya sığmış. Onu kastederek söylüyorum. Bu bina Afyon'dadır. Afyon, Türkiye'dedir. Türkiye, dünyadadır. Böyle gider. Şimdi tersini söylüyorum. Bir saray var. Bu saraya bu şehri sok. O şehrin içine alemi sok. Bu saray nerde? Sarayın içinde şehir, şehrin içinde memleket, memleketin içinde alem. Peki bu saray nerde? İşte 23. Sözdeki o saray → insan. O şehir → kâinat. Alem → on sekiz bin alem. Şimdi bu insan, her şeyin cem-ül cem'i ve zıdların cem'i olduğundan cami-ül ezdad. Böyle bir insana kendisinden daha düşük makamda, yapıda bir sistemde olan meleklere iman etme emrediliyor.

- *Bu altı iman esasıyla insan kendini maddî ve manevî inşa etmek içindir.*

İnsan, beş tane iman esasını malzeme yapacak, altıncısıyla kendisini dimağını inşa, kalbini ihya edecek. İksir ve maya yapacak. Muhatab-ı İlahî olacak. Bu sistemin adı; kurbiyettir. Bu işletilirse, akrebiyet olur.

Sual: Sırr-ı kader akrebiyettir diyebilir miyiz?
Elcevab: Sırr-ı kader; ikisinin cem'idir. Çünkü akrebiyetin dibini çekersen, yani kurbiyeti, akrebiyet yok olur. Sistem; kaderdir. Sırr-ı kader ise; meyvedeki çekirdeğin kökteki çekirdeğinde kendisini görmesidir. Hayt-ı ittisali geçiyoruz.

- **Meyvedeki çekirdeğin** (Bendeki O), **kökteki çekirdeğin** (Ondaki Ben) **içinde kendini görmesi → Sırr-ı kader!**
- **Kökteki çekirdekle meyvedeki çekirdek arasındaki adı → Kader'dir.**

Kökteki çekirdekle meyvedeki çekirdeğin hayt-ı ittisalı yani Hüvel **evvel**uhu (Sikke), Hüvel **ahir**uhu (Hatem), Hüvel **zahir**uhu (Mühür), Hüvel **batin**uhu (Turra). Bu dört ismin hulasası → Kader. Ve farkındalığı → kurbiyet. Bununla inşa olan bir ruhun, meyvedeki Ben'le çekirdekteki kendisini görmesi → Rabbi O işte! Bu, Sırr-ı kader. Seni oraya taşımak içindi, kadere iman etmek.

Sual: Herkesin Rabbi farklı mı?
Elcevab: Kaderinin inkişafı nisbetindedir.

Allah'ı ne kadar seviyorsanız, o kadar sevdirirsiniz. Eğer Allah denilince sen Cumhuriyet savcısı, ceza kesen savcı gibi biliyorsan, senin aleminde Allah odur. Sen konuşurken, Allah'ı anlatırken, alemindeki Allah'ı anlatıyorsun. Eğer Allah'ı ne kadar seviyorsanız, o kadar sevdirebilirsiniz. Allah'ın kendisi ayrıdır. Allah sevgisi ayrıdır.

Sual: Böyle dediğinizde tek taraflı gibi duruyor. Mesela Yunus as'a sadece bir kişi iman etmiş. Bu, onun Allah'ı sevdiremediğinden değil?
Elcevab: Evet, doğru. Bir şeyin anlaşılması için beş tane şart lazım (25. Söz). Beş tane şartın bir tanesi konuşmacıya bağlı, dördü karşıya bakıyor, anlaması için. Mesela konuşmacı Eyyüb as'a (yüz kırk altı sene yaşamış) yedi kişi iman etmiş. 25. Sözde bir şeyin anlaşılması için bir mütekellime bakar, dört tane madde muhataba bakar. Yani benim alemimde Allah ne kadar tatlı bir şeyse, onu anlatabilirim.

Nokta-i nazar: Üstad da şöyle demiş ya: "*Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayrıdır*."

- *Oysa insanın kendini anlaması en zor olduğundan beş iman esaslarının malzemeleriyle ancak kendini tanıyıp inşa edebilir.*

Allah'ı tanımak mı daha kolay, insanı mı? Allah'ı tanımak mı daha zor, insanı mı? İnsanı tanımak daha zordur. Kendini bilen, Rabbini bilir. "*Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu*." Çünkü Allah'ın kitabı var, kendini tanıtıyor. Peygamberi var, kendini tarif ediyor. Tanıtıyor, tarif ediyor. Allah'ın fiili var, sanatı var. Allah'ı tanımlıyor. Benim neyim var? Hiçbir şeyim yok. Bu da benim değil (beden). Allah diyor ki "*bu da senin değil, bu sen değilsin*". Ben gömleği giydim diye ben gömlek miyim? Atleti giydim diye

ben atlet miyim? Cesed de değilim. Hayat da değilim. Akıl da değilim. Ruh da değilim. Ben kimim o zaman? İnsan kendisini tanıması zor olduğu için, beş tane iman malzemesiyle kendisini inşa eden insanın kendisi, kadere iman eden kendisi. İnsan denilince beden zannediyorlar, makine zannediyorlar.

- *İnsan; kendini kendiyle, kendini hariçle anlaması ve anlamlandırması zor olduğundan beş iman esaslarının malzemeleriyle ancak kendini tanıyıp inşa edebilir.*
- *İnsan meleklerden daha cami olduğundan kendini inşa ve ihya etmek en zordur. En kolaydan en zora iman esasları sıralanmış.*

En kolaydan en zora! Ahiretin de eseri yoktur. Onun için Allah hakkında tafsilatıyla çok bürhanlar anlatıldığı halde, ahiret hakkında Ulema "*akıl buna yol bulamaz*" demişler. O zaman iman esasları en kolaydan en zora geçilmiş.

Sual: Allah'a iman 1 desek, meleklere, kitaplara, peygambere ve ahirete 2 desek, kadere de 3 desek. Bunları lüzum, zaruret, vücub şeklinde uygulanılır mı?
Elcevab: Fesubhanallah. Ben ilk defa böyle bir şey duyuyorum. Uygulayalım: Hakikaten Allah, her şeyin kaynağı. O → 1. Melekler, kitaplar, peygamber, ahiret → varlık düzeyi, bunlar benim dışımda, Allah olmayan, bu 2. Kader de benim → 3. Bu üç kategori: lüzum, zaruret, vücub. Bunu yeri gelince değerlendirelim.

- *Peygambere iman da çok zor. Çünkü benim cinsimden olana, her şeyimle tabi olacağım. Bu ne kadar zordur.*

Kendimden daha fazla seveceğim. Çok zor.

- *Haşir akidesi; insan kendi aleminde şahid olabilmesi itibariyle ondan da zordur.*

Peygambere iman etmek → kendimi terk etmem gerekiyor, isâr hasleti. Kendimi ortadan kaldırdıktan sonra, mutlak her şeyde tabi olabiliyorum. Bu zordur. Ondan zordur ahirete iman, çünkü eseri yoktur. Ahiretin eseri bende! Mesela sıkıntı, bunalım, panik, depresyon. Bazen dünya dar gelir sana, göğsün yanar. Ne yaparsan yap, seni sarmalayan o enerji, o kaos gitmiyor, yok olmuyor. O ancak Kur'an'la gidiyor. Bedende olup, maddede olup madde olmayan. Bunu doktorlara nasıl anlatacaksın? Hemen psikoloji hapı yazar gönderir. Psiko-loji. Psiko → ruh demek, loji → ilim demek. Yani ruh ilmi ama bedene hap veriliyor. Psikoloji, ruhsaldır diyoruz, bedensel ilaç veriyoruz. Şimdi bu kaos nerde? Burada (bende). Nasıl, nerden geldi? Neredeydi? Nasıl gitmiyor? Maddede olup maddeyi bloke etmiş, ortadan kaldırmış. Hâkim bu ama kimse görmüyor. Bu hâletimi hepiniz yaşamışsınızdır. Bedenle bu hâletin ilişkisini düşünün. Bu hâlet beni sarmalamış, dünyamı cehenneme çevirmiş. Burada ama burada değil. Madde de gözüküyor ama madde değil. Ama maddeyi devre dışı yapmış. Bununla beden ilişkisini düşünün. Dünya-cehennem ilişkisi böyledir. Cehennem nerededir? Bu hâlet vücudunun neresinde ise, cehennem de dünyanın orasındadır. Tersini yapalım. Cennet-asa bir hâlet olur bu derslerde, huzur olur. O huzur, o hâlet bedenin neresinde ise, cennet dünyanın orasındadır. Cennet, cehenneme gitmeye gerek yok, zaten girmiş

adam. "*Fedhuli fi ibadi vedhuli cenneti*." Cennete gireceksin demiyor ki. Gir Cennete diyor. Hazır çekimini kullanıyor.

- *Bu dünyaya insan kendini inşa ve ihya etmek için geldiğinden, insanın yaratılması insana bakıyor.*

"*Allah madem biliyor da, bizi niye getirdi de*" vs. deniliyor hep. Geç onları. **İnsan bu dünyaya kendisini inşa ve ihya etmek için gelmiş.**

- *Allah'ı cc tanımak kolay, insan kendini tanıması zordur.*

Yani insanın bu dünyaya gelmesi Allah ile değil, bizimle alakalıdır.

- *Çünkü insanın eseri, kitabı ve peygamberi yoktur. Allah'ın hem eseri, hem peygamberi, hem de kitapları var. Ondan Allah'ı tanımak en kolaydır. O altı iman esaslarına iman edecek olan insanın kendinden emin olması.*

Bu malzemelerle, bu beş taneye iman eden kişinin iman etmesiyle içsel aleminde emin olan insan. İman edince ne olur? Allah'a iman ettim. Meleklere iman ettim. Kitaplara, peygambere, haşre iman → bunları topla. İman, iman, iman… imanın manası emin. Emin kim peki? İman etmekle emin oldun. Yani emin olan kişi. İman ettiğin dışarıda, neticesi emin olmak bende. Allah'a iman ettim, O dışarıda. İman etmenin neticesi bende, içerde. Meleklere iman ettim, dışarıda. İman etmenin neticesi bende, içerde. Sonunda kederden emin oldum. Bakın! İman ettiğim şey hariçte. İman etmekten doğan netice bende; emin oldum.

Sistemi bilmeyince, kader soruları bitmez. Ama insan ve şecere-i hilkat ilişkisini ve beş tane iman esaslarını hazmeden kişi. Pergeli bu merkezde koyduğun zaman sorulara cevap vermek çok kolaydır.

- *Bu eminlik de "Kadere iman eden, kederden emin olur" sırrını yakalıyor.*

Kederden emin olan kişi, niye kederden emin oldu? Beş tane malzemeyle donatıldığı için. Bunu yapabilen kişi yani bunlara iman edebildiği için, kadere iman etti. Onlara iman edebilenin kendisi kadere iman etmek. Kemalat burada.

- *Allah'a iman etmekte mevzu → Allah'tır, dışımda. Meleklere iman etmekte mevzu → meleklerdir, dışarıda. Kadere iman etmekte mevzu → iman edenin kendisidir.*

Zaten Allah'a iman etmek, Allah benim dışımdadır. Melek benim dışımdadır. Ama imandan doğan eminlik → bendedir. Onu içime alıyorum. Allah'lık hakikatını içime alıyorum, iman etmekle. Meleklere iman etmekle, melek hakikatını içime alıyorum.

- *Ondandır ki 26. Sözün Kader Risalesinin zeylinde insanın enfüsü anlatılıyor.*

Zeyl; insanın enfüs alemini netleştiriyor ve içine uyguluyor. Fiilî kader → Zeyl. Zeylin manası; tamamlamak, bütünleştirmek.

- *Amentü billahi ve **melâiketihi** → Ene'nin vücud-u haricîsi olan mahluk ruhu vücudda tutan ki, ruh-ul kudüs denilmiş. Cebrail as makamı.*

Yani meleklere iman etmek nedir? 29.Sözden söylüyorum: Kâinat ve varlık şuursuz ama bir bütün. Kâinatta parça parça gözüken, bize düşman gibi anlaşılan şu mevcudatın, hadiselerin bir Kadir-i Mutlak'ın emriyle dizginlerini melek vasıtasıyla tutuyor. Şuurlu bir varlık var. Sistem işliyor. Hiçbir şey tesadüf değil. Yıldızlar öyle boşu boşuna değil. Toprağa girmek boşu boşuna değil. Dolayısıyla meleklere iman etmek, yorumladığımız şeyin şuurlu bir vücudunu, dizginini tutan varlığa, meleklere iman etmekle insan varlıktan emin oluyor. Varlıktan bizi emin kılmaya yarıyor.

Sual: Direk Allah'a bağlasaydı? Tövbe estağfurullah.
Elcevab: Allah çok büyük olduğundan, anlaşılması biraz zor gibi olurdu ama melek bizim cinsimizden, bize yakın, çünkü mahlukat. Bize hizmet ediyor. Namazlarımızı yazıyor, bizim adımıza zikrediyor, bizim adımıza istiğfar ediyor. Allah'da bu olmaz. Mesela "*melekler bana kabirde arkadaş oldu*" diyor Üstad. Yalnızlığımı, karanlığı, soğuk ve kimsesizliğimi ortadan kaldırdı. Bunlar hep meleklere imanın meyveleri.

Nokta-i nazar: İcraattaki tenkidleri meleklere gönderiyor.

Aynen, yani bu sistemin işlevi bunlarla oluyor ve insana hizmet ediyor. İnsana arkadaş olduğunu, vahiy getiriyor, ruhumu tutuyor. Biraz daha içeriye gireyim! Ruhu bedende tutan Azrail'dir. Zahirî şu: Azrail gelecek, ruhumuzu alacak. Batını ise; Azrail gelmeyecek, Azrail gidecek. Azrail burada zaten. Azrail'siz vücudumuz nasıl var olsun? Mülkte doğru, Azrail gelecek. Ama şöyle diyeyim: Çekirdekten ağaç çıktı. Çekirdekten ağaç çıktı diye çekirdeğin içi boşaldı mı? Nur-u Muhammedî'den (ki onun bir numunesi bende var) Cebrail yaratılmadı mı? Arş, Kürs, Cennet, Cehennem, domuz, yılan, kâinat vs. hepsi ondan yaratıldı. Her şeyin ondan yaratıldığı şey, çekirdek bende de var. O zaman o çekirdeğe pergelini koyarsan, şöyle diyebilirsin: Arş bende, Kürs bende, Cennet bende, Cehennem bende, Cebrail bende, Azrail bende. Pergeli oraya koyduğun zaman, bu şecere-i hilkatin dizginini, olayları, hadiseleri benim hakikatımla oluyor ki, meleklere iman bize eminlik getiriyor. Mesela köpek havlıyor ama köye gideceğiz, geçmemiz lazım. Bir duysan ki, ya sahibi orda, ya bağlı. Eminlik getiriyor. İşte hadiseler köpek gibi, onu bağlayan melekler gibi, sahibi hâşâ Allah gibi. Eminlik getiriyor. O zaman rahatlıkla köpeğin önünden geçiyoruz.

Sual: İnsanın ruhunun müekkeli Azrail midir, Cebrail midir?
Elcevab: Ruhunun müekkeli Azrail'dir, dimağının müekkeli Cebrail'dir, hayatının müekkeli İsrafil'dir. Beşeriyet, yani şuur, donanımın müekkeli Mikail'dir.

Sual: Ruh-ul kudüs niye peki Cebrail?
Elcevab: Ruh-ul kudüsu inşa etmek noktasındadır. Yani "*ruhumdan üfledim"* olan Ruh-ul kudûsün dışa vuruşunu burada tutuyor, inşa ediyor, üflüyor. Cebrail'in işlevine bak!

İnsanı kudsîleştiriyor! Bunu Azrail yapmaz. **İnsanı kudsîleştiren; Cebrail**. Niçin kudsîleştiren?

İtikad
İltizam
İz'an
Tasdik
Taakkul ← **Vahyin girişi (insanın muhatab tarafı)**
Tasavvur
Tahayyül } **kişilerin hususî dünyası**

Halkın yüzde doksan beşi kendi dünyasında yaşıyor. Umumî dünya zannediyor. Aslında herkes tahayyülünde ve tasavvurunda yaşıyor. Üstad Mektubat 11 de şöyle söylüyor: "*…umumî dünyayı hususî dünyası zannedip...*" Tahayyülü ve tasavvuru yani şekillendirdiği ve düşündüğü dünya, kendi içsel aleminde kurguladığı, psikoloji sorunların gömüldüğü yer. Çıkamadığı için. Kendisini kendisiyle çözmeye çalışıyor. Ya tasavvur tahayyüle malzeme veriyor, buhranına sebebiyet veriyor. Ya da tahayyülü tasavvuruna malzeme veriyor, buhranına sebebiyet veriyor. Düşüncesini şekillendiriyor, buhran yapıyor. Düşündüğü olumsuzlukları şekillendiriyor. Mesela cinayetlerin iz takibini yapan polisiye dizilerini veya programlarını izleyen bir kişi intihar eşiğinde, çünkü seyrettiklerimizde düşüncemize dönüşüyor. Düşüncelerimizde şekle dönüşüyor. Kendisini kendisinden çıkarmaya çalışıyor. Çıkamayacaktır. Bunlar hayatın anlamını yitirdikleri için, intihar seçenek oluyor. Bunların akıbetleri yüzde doksan dokuz intihardır. Mesela gözünüzle görmediniz. Dört kişi yoksa zina gıybeti yaymayın, söylemeyin. Sen inanma demiyor ama söyleme. Yayılmasını istemiyor. Ama şimdi velinimetimiz gibi gözüken kadınların seanslarını çekip yayıyorlar. Kadınların hastalıklarını, erkeklerin hastalıklarını, psikoloji hastalıklarını, cinnî vakaları, seansları video yapıp servis yapıyorlar. Ne oluyor peki? Bu videoları seyredenlerin ilk bedeli, ilk cezası şudur: kendisinde de acaba var mı? Vesvese pompalıyor. Değil şeytanın insana musallat olmasını, en zirve olan zinayı bile yaymayın, konuşmayın, anlatmayın diyor Allah. Dizi, tahayyülünü aktif ediyor. Kapattıktan sonra tasavvurunu aktif ediyor. Çünkü diziyi seyrederken içine giriyorsun, yoksa zevk vermez. Kapatınca da o hâletle sen geziyorsun, o senin içinde şimdi. Onu yaşıyorsun.

Tahayyül ve tasavvur; hususî dünyamız. Vahiy; taakkule geliyor. Vahiy taakkule gelince, vahye muhatab olunca, Cebrailleşiyoruz kudsîleşiyorsun. Bu sefer dönüp tahayyül ve tasavvuru da tamir ediyorsun. Aklınızı, aklınızla tamir edemezsiniz, arkasına geçmedikçe. Aklı ancak akıl üstü olan akılla, yani vahiyle tamir olur. Akıl; alettir, mahluktur. Aklın üstü → aklı yapandır. O da ilimdir, sübutî sıfattır. Aklın arkasına ancak ilim sıfatıyla geçersiniz. Çünkü akıl bir alettir, cihaz-ı insanîdir. Aklı, akılla tamir edemezsiniz. Aklı, akılla kontrol edemezsiniz. Arkaya geçmedikçe. Bu ders ne yapıyor? Farkında mısınız, cesedinizden haberiniz yok. Çünkü arkadasınız. Ama asrın belası, hiss-i nefs-i cisim, devamlı hastalık pompalıyorlar. Hastayım galiba, şuram ağrıyor, altı ayda bir check up yaptır vs.

Sual: Tahayyül ve tasavvurda hiç akıl çalışmıyor mu?

Elcevab: Çalışmıyor. Peki düşünüyorum? O düşündüğün → tasavvurda! Onlar zanların, bilgilerin, şüphelerin, vehimlerin, zekavetin, dehan vs.

Sual: Zekavet, deha akılda değil mi?
Elcevab: Evet ama aklın sıfatı olduğu için, yani düşük olduğu için tasavvurda da kullanılıyor. En çok psikolojisi bozuk olanlar akıllı olanlar değil, zeki olanlar, dahi olanlar. Ve intihar ediyorlar. Akılla düşündüğünü zannediyor. Oysa tasavvur ediyor!

Nokta-i nazar: 23.Sözde Üstad iman bahsini anlatırken, bir vaka-i hayaliyeden bahsederken "*görür gibi oldum, zannettim, tahayyül ettim*" ifadelerini kullanıyor. İman devreye girince, "*hakikatlar ortaya çıktı, hakkalyakîn müşahede ettim, vahy-i semavîyi dinlemekten*" bahsediyor.

Nokta-i nazar: Tasavvur, hoparlörün bağlandığı yer idi. Vesvese dersinde işlemiştik. Başka birisi orda konuşuyor. Sen de onları "*ben taakkul ettim"* zannediyorsun.

Aynen. Hoparlörden ses çıkıyor, doğru. Ama kim konuşuyor? Ben zannediyor. Ben düşündüm zannediyor. Oysa orda başkaları var. Tasavvur; üfürme yeri. Burada müdahale yok. Üstad "*bir-iki latife var*" diyor. Bir-iki latife tahayyül ve tasavvur, bir manası. "*Teşhis edemedim*" diyor, yani bu ikisinin içerisini teşhis edememiş. Bunlar ihtiyarı dinlemezler, teklif altına da girmezler, mesul da olmazlar; eğer bunlar hakim olmuşsa.

Bu konulara niye geldim? Kudsîleştirmek! vahiyle, Ruh-ul Kudüsle insan kudsîleşiyor. Yani burada iken buralı değil. "*Fedhuli fi ibadi vedhuli cenneti*." Dimağ tasavvuf literatüründe ceberut alemi. Bizde Levh-i mahfuz denilir. Levh-i mahfuzun insandaki karşılığı; dimağdır. Cebrail; bu dimağ bütünlüğünden çıkan bir güçtür. Alem olarak → Levh-i mahfuz. Temsilcisi, mümessili → Cebrail.

Sual: Bize buraya kadar anlattıklarınız, bize anlatınca mı ilim oldu, yoksa sabah sizde ilim olarak bulunuyor muydu?
Elcevab: Size anlattığım size bilgi oldu. Bende de bilgiydi. Külliyatta okuduğum ilim olabilmesi için, tasdik'e gelmesi lazım. O zaman ilim olur.

İtikad
İltizam
İz'an
Tasdik ⟶ **İlim denilen tasdik**
Taakkul ⟵ **Vahyin girişi (insanın muhatab tarafı)**
Tasavvur
Tahayyül } **kişilerin hususî dünyası**

Nokta-i nazar: Tasavvurdaki bilgiyi taakkulde tefekkür edilerek tasdikte ilim oluyor demiştik. Siz şu an bizim tasavvurumuza malzeme veriyorsunuz. Bu malzemeleri tefekkür edersem, vahiyle de döllersem, ilim olacak.

İtikad
İltizam
İz'an
Tasdik → **ilim**
Taakkul → **bîtaraf** → **tefekkür**
Tasavvur → **bilgi**
Tahayyül

Tasavvurdaki bilgiyi tefekkür edersem, ilim oluyor. Dimağdaki ilim. Tefekkür ettiğini Edille-i Şer'iyye ile, yöntemle yaparsan → ilme dönüşüyor.

İlmin

• **Sureti**	→ **tahayyül**	Veya	→ **tasavvur**	Durduğun yere göre değişebiliyor.
• **Kanuniyeti**	→ **tasavvur**		→ **taakkul**	
• **Hakikatı**	→ **taakkul**		→ **tasdik**	
• **Mahiyeti**	→ **tasdik**		→ **iz'an**	

Mahiyet; sıfata bakar. Hakikat; esmaya bakar. Kanuniyet; insanın içsel alemine bakar. Suret; alem-i şehadete bakar. Suret; emr-i nisbîlerin oluşturduğu. Kanuniyeti; emr-i itibarîlerin oluşturduğu. Hakikatı; içindekilerin esmaya bağlılığı. Elbette dimağ esmalarla çalışıyor, kalb de sıfatlarla ama dimağın en cami özelliği → sıfata ayinedarlığıdır. Mahiyet; dimağdaki kaynak itibariyledir, sıfatın zuhur yeri.

- ***Ve kütübihi*** → *kalbin bir şubesi olan dimağ ile Kur'an'ın tanımlanması...*

Dimağ; Levh-i mahfuzun bizdeki karşılığıdır. Kalbin bir ayağı dimağdır, bir ayağı da vicdandır. Kur'an'ın muhatabiyeti taakkulde. Dimağ orada Kur'an'laşıyor. Hazret-i Ali'nin ra tabiriyle: "*Ene natikul Kur'an*" yani "*Ben canlı bir Kur'an'ım*". "*İnsan ve Kur'an ikiz kardeştir*" diye Hadis-i şerif de var.

İşarat-ül İ'caz 187 de "*İmam-ı Ali'nin* وَ تَزْعُمُ اَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ * وَ فِيكَ انْطَوَى الْعَالَمُ الْاَكْبَرُ ***emrettiği*** *gibi insan küçük bir cisim ise de, büyük alemi içine alacak kadar büyüktür*."

Ve kütübihi → dimağ farkındalığını yapıyor Kur'an. Meleklere imanı konuştuk. Dimağın imanı "*ve kütübihi*" leşmek. Henüz insandan konuşmadık. Yazalım:

1.Allah'a iman →
2.Meleklere iman → Varlığın şuurlu mümessilleri
3.Kitaplara iman → Dimağını Kur'an'laştırmakla kudsîleştirmek. Ruh-ul kudüs - leştirmek.
4.Peygambere iman →

Henüz kaderin alt yapılarına girmedik: nizam, mizan, meşhudiyet, malûmiyet, taayyün ve evamir-i tekviniye. Kaderin; bunlardan müteşekkil alt yapısıdır. Bunların bütünün adı; kader. Kaderin alt yazılımı bunlardır (Lem'alar 336). Bugün sadece sistemi konuşuyoruz, detaya girmiyoruz! "*Ne işimize yarıyor? Niçin altıncıya konulmuş? Kader*

denilen sistem nasıl çalışıyor, niye çalışıyor, niye ona iman teklif edilmiş" → bu gibi soruların cevaplarını konuşacağız.

- ***Ve rusulihi*** → *Peygamber vezir ve beşir oluşu. Devamlı tebliğ edişi, yanlışlarımızda ikaz edip fiilen doğruyu gösteren gösterge oluşu.*

Lahikalar; yaşanan bir dünya ile anlaşılır. Lügatle anlaşılmaz. Resulullah'sız Kur'an olmadığı gibi. Sözler 122: "*Çünkü anlaşılmaz bir kitab, muallimsiz olsa; manasız bir kâğıttan ibaret kalır.*" Medreseciliksiz de nurculuk olmaz. Onun ne olduğunu fiilen görmesi lazım. Peygamber, içini hayatla dolduruyor. Dershanecilikte aynı vazifeyi görüyor.

Sual: Şualar, Lem'alar, Mektubat, Sözler bir nevi kitaplara imanı getiriyor?
Elcevab: Aynen, harika. Şualar, Lem'alar, Mektubat, Sözler → kitaplara imana bakıyor (tabir-i caiz ise). Onun hayattaki işlevi Kastamonu, Emirdağ, Sikke, Tarihçe → Peygambere imana bakıyor. Bir tren, biri ray.

Allah üç tane yöntem öğretti. Kim olduğunu bilmek için, Kur'an'a bak dedi. Manasını kâinattan anla. Olmadı. Allah bu sefer Kur'an'ı ve kâinatı canlı yaşayan birisini gönderdi. Şimdi kendine uygula, dedi. "*Ve rusulihi*." Yani öyle uygulayacaksın ki, seni anlamlandıracak ama onun anlamlandırması için, sen senden çıkacaksın. Kendini ortadan kaldıracaksın, isâr hasleti ile ona (peygambere) iman etmekle. Onu kendimizden daha çok sevmek emredildi.

- *Ki şimdi bu sıfat insanın kalbindeki vicdanda var.*

Peygambere iman hayatımızın doğrularını ve yanlışlarını gösteriyor. **Şu anda hayatımızda peygamber yok. Onun bizde hulasası var: vicdan.** Peygamberin en büyük iki sıfatı: masum olması ve ismet sıfatı. Peygamber günah işlemez. Doğruyu göstermesi, bu vicdandır. Çünkü vicdan doğruyu gösteriyor ve günahı kabul etmiyor. Bizdeki vicdanın aktifliği, Peygambere yani "*ve rusulihi*" ye iman nisbetinde olur, vicdaniyat inkişaf eder. Yanlıştan seni sana azap vererek uzaklaştırır.

Nokta-i nazar: Ben zannederdim ki Allah sadece Peygamberi ismet sıfatı ile yaratmış. Tabi ki o günah işlemez derdim. Meğerse bende de ismetli vicdan varmış, ben onu susturmuşum.

Aynen. **Oysa ayık olan vicdan, peygamber gibidir. İsmet sıfatına sahib. Vicdan, günahı kabul etmiyor.**

Sual: İstikameti gösterir mi?
Elcevab: Evet, gösterir. Mesela arabayla bir gün derse yetişeyim derken birini ıslattım. Aynadan kızdığını gördüm. Sağa çektim arabayı, indim. Özür diledim. "*İster yeni kıyafet al, ister kuru temizlemeye gönder, ben ödeyeceğim*", dedim. "*Delikanlılık yaptığın için, affettim, hakkımı helal ettim*", dedi. Ben de bunun üzerine derin bir "oh" çektim. Ücret kabul etmedi. "*Yeter ki böyle olun*" dedi.

İnsanın beşir ve nezir, havf ve recayı bize devamlı ikaz eden, yap-yapma diyen bir tarafı var. Yapma dediğine azap veriyor yapınca. Peygamber asm ashabına "*Yapma ey ashabım*" derdi. Şimdi peygamber yok. Vicdan diyor ki: "*Yapma!*" **Senin Peygamberinin timsal-i suretidir; vicdan**. Beşir ve nezir, hem hayrı hem şerri kontrol ediyor.

Nokta-i nazar: Peygamberlere imanı lahikalara bağladık ya, lahikaları okumayınca, ikaz edici düsturlar ortadan kalkıyor. Bu sefer kontrolden çıkıyor.

Aynen. Lahikalar yoksa neyi, nerede, nasıl, niçin, makamı, maksadını, siyakını, sibakını, sücunu, gusunun, haddun, muttalaun → nasıl yapacağım? İma mıdır, remiz midir? Kur'an'da cari olan kanun Risale-i Nur'da da var. Nâsih ve mensuh kanununun dersini yapacaktım, Üstad uyardı beni, "*yapma*" dedi. Mesela Kur'an'da "*Kul ya eyyühel kafirun*"da "*Sizin dininiz size, benim dinim bana*" deniliyor. Yani onlarınkini de din kabul ediyor o ayette. Fakat "*İnneddinel indallahil İslam*" ayetiyle o ayet nesh edilmiştir. Kur'an'da atmış üç tane nesh edilmiş ayetler var. Ben de Risale-i Nur'da atmış üç tane nâsih ve mensuhu gördüm.

Ve rusulihi'ye devam ediyorum:

- *Vicdan günahı kabul etmiyor ve rahatsız oluyor. Peygamber de ismet sıfatıyla günah yapmıyor, kabul etmiyor ve reddediyor.*

Hayatı sanki vicdan, yanlış yok. Donmuş vicdan. Senin vicdanının karşılığıdır.

- *Senin vicdanın da bu işlevi yapıyor. Malum vicdan; kalbin diğer ayağıdır.*

Kalbin iki ayağı var: dimağ ve vicdan. Dimağ; Levh-i mahfuz.

Sual: Vicdan ölüyor mu?
Elcevab: Peygamber öldüğü için, vicdan ölüyor. Peygamberin sünnetini aleminde öldürenin vicdanı olmuyor. Peygamber öldü ama Sünnet-i Seniyesi var. Onun hakikatı → vicdan. **Peygamber yaşasaydı ne yapacaktıysa, vicdan yapıyor**. Vicdan sana; Peygamberinin muamele şeklini yapıyor. Herkes "uyanık" vicdanını dinlese diyor. Kim diyor? Bediüzzaman!

1.Allah'a iman → Ene'mizde taayyün ve teşahhus ettiği yersiz yer.
2.Meleklere iman → Varlığın şuurlu mümessilleri
3.Kitaplara iman → Dimağını Kur'an'laştırmakla kudsîleştirmek. Ruh-ul kudüs - leştirmek.
4.Peygambere iman → Peygamber yaşasaydı sana yapacağı muameleleri senin uyanık vicdanın yapıyor.

Sual: Peygamber uyarıcı, cebredici değil. Yani bize muamele yapmıyor, sadece uyarıyor. Vicdanın bizde bir irade baskısı var mı?

Elcevab: Vicdan baskı yapmaz olur mu? Peygamber de yapıyor. Peygambere niçin düşman oldular? "*Gözükme*" dediler. Mesela işyerinde on dakika teneffüste top oynuyorlar, biri namaz kılıyor. "*Kılma*" diyorlar. Niye*? "Senin yani fabrikanın zamanını almıyorum ki*, *benim zamanım"* diyor. Niçin istemiyor? Çünkü seni görünce baskı altında kalıyor. Kendisine kendisini hatırlatıyorsun. Peygamberlik yapıyorsun. Vicdanını aktif ediyorsun.

Sual: (latife) Vicdana "Hazret-i vicdan" mı demeliyiz şimdi?
Elcevab: Evet, Hazret-i Mevlâna diyorsun da niye Hazret-i vicdan demiyorsun?

Sual: (latife) Kitap indirilenlerden mi Vicdan?
Elcevab: Sen hala kitap mı arıyorsun. Onu arkadaşına verdiler ya → dimağa! Kitap; dimağa indi. Vahiy indi. Dimağ; vicdanın ikiz kardeşi. Onları doğuran anneleri → kalbdir.

Amentü Billah'ın bizdeki karşılığı nedir, bakalım:

- ***Amentü Billahi*** → *Allah cc zatıyla kâinata sığmadı, sıfatlarıyla kâinatta var. Zatıyla insanda. O zaman insanda mahluk olmayan tarafında var. Oraya Cenab-ı Hak taayyün ve teşahhus ediyor. İşte orası insanın Ene'si… Ene mahluk değil, hâşâ vacib de değil, berzahtır. Ben olan Ben'dir.*

Allah Ene'de taayyün ve teşahhus ediyor. Ondaki sen, sendeki O. "*İyyeke na'bûdu"* daki "ke" zamirinin tanımladığı zat, Allah. Oraya kadar gaibane idi.

- Elhamdülillahi Rabbil alemin → O
- Errahmanirrahim → O
- Malikiyevmiddin → O. Ahiretin sahibi O. Ben-sen-o. O'dur.
- İyyake na'bûdu ve iyyakenestain → "ke" sana. Ben-Sen.

22.04.2017
Afyon enfüsî kampı

"Kader; hâli ve vicdanîdir" dediği ilim değil. Hâli ve vicdanî derken, tavır değildir, hâlettir. Hâletle varılır. İman esaslarında kadere iman etmek sondadır. Bunu konuşmuştuk. Çünkü Allah'ı bilmekle kadere iman olmaz. Öyle de olmuyor zaten. Amentü Billahi ve melâiketihi. Varlıkta şirke kaçmamak için melekler bilinmesi lazım. Madde müstakil değildir. Madde surettir, kanuniyeti melektir. **Şu ağaç gözükürken, bu ağacın müekkel melaikesi bu ağaca benziyor.** Bu melektir yani. **Sureti** → ağaçtır, **kanuniyeti** → melektir. **Hakikatı** → esmadır. **Mahiyeti** de zaten → Allah'ın irade sıfatına bakıyor. Âyât-ı tekviniyeler → irade sıfatına, Evamir-i tekviniyeler, Kelam-ı İlahî'ler de → Allah'ın kelam sıfatına bakıyor. Bunları daha önce çalıştığımız için biliyoruz.

Kader; hâli ve vicdani ya. Kadere iman etmek sona getirilmiştir. Hatta bir şerh konulmuş. Başka hiçbir iman esasına konulmamış. "*Hayrihi ve şerrihi*." Mesela Amentü Billahi, izahı yok, Allah'a imandır. Ve melâiketihi, izah yok, meleklere iman. Ve kütübihi ve rusulihi, vel yevmil ahir → hiç izah yok. Ve bil kaderihi → izah var, hayrihi ve şerrihi. Yani **kaderin merkezinde insandır**. Beş tane iman esası iman edecek kişide ortaya çıkan hâletle Kadere iman oluyor. Direk kabul ediyorsun ama beş tane iman esasının seni yapılandırmasıyla sende Adetullahı, kendi üzerinde cereyan eden hadiseleri, bir merhamet-i İlahîye olarak getirilmiş, kadere iman. Çünkü kadere iman etmeyen nasıl yaşıyor, hayret ediyorum diyor Üstad.

Şimdi yeni bir şey söyleyeceğim: Üstad hazretleri diyor ki, "ihtiyarımdan vazgeçtim". Cüz-i ihtiyarından vazgeçebilmesi için, ki geçmeme tarafı da vardı. Böyle geçip geçmeme donanımı var demek ki. **Yani ihtiyarın arkasında başka bir ihtiyar var.** Tamam, bunu (cüz-i ihtiyarîyi) istemiyorum diyor. Nedir o? **İrade!** İradenin yeri Vicdan. Kader; hâli ve vicdanîdir.

Nokta-i nazar: Zaten "*hayrihi ve şerrihi*", ihtiyarımdan vazgeçtim demek. Yani irade seviyesidir.

Hali ve vicdanî edebilmek için, ihtiyarından çıkıp iradeye geçmen lazım. Son bir aydır alemimde çalıştığım şeyin hulasa cümlesini söyleyeceğim:

- **İhtiyarî kader ayrıdır, iradeli kader ayrıdır.**

Sual: Bundan dolayı mı hep izahlar değişiyor?
Elcevab: Evet. İhtiyarî kadere girince mevzu değişiyor. Biri de enfüsî ders yapıyor, iradeli kadere geçiyor, mevzu değişiyor. Oradan oraya hallaç pamuğu gibi dönüyoruz.

Üstad "*artık yeter*" der gibi, akla geldim, kalbe inemedim, bîzar oldum dedi, akıl-kalb, akıl-kalb, in-çık, in-çık bîzar oldum diyor Mesnevi-i Nuriye'de. Sonra bunun tek bir çaresi var dedi. İhtiyardan çıktım diyor. O zaman "*Ben kaderin mahkumuyum*" diyor. "*Kader tayin etti*" diyor. **Bunlar hep iradeyle söylenmiş**. "*Rızkımızı o tayin etti*" diyor. "*Kader adalet eder*" diyor.

Sual: Bu irade, Allah'ın iradesi mi?

Elcevab: İrade-i İlahîye'nin sende taayyün etmiş hali. Kader noktasında tevhid-i hakikîyi buldu. Çünkü tevhid; Allah'ın birliği değildir. "*İman tevhidi, tevhid, teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül de saadet-i dareyni iktiza eder*". Tevhid şu: Ahirete iman olmaz. Cennetteyken adama "*iman et*" denilmez. Zahir iken iman etmez. Bu alem-i şehadet, zıdların cem'idir. **Bu zıdları cem etme haline; tevhid deniliyor**. Yani tevhidde zıddiyet var. Zıdların cem'inin sahibi olan Allah. Bunu zikretmeden olmuyor. Bir daha söylüyorum: karanlık-aydınlık, soğuk-sıcak, iman-küfür, gitti-geldi, yaşadı-öldü, dünya-ahiret. Bazen şaşırıyorum, dünya ve ahiret, Allah Allah… Aslında aynı şey de. Birisi ya sureti, ya kanuniyeti. Zaten bir derste sureti konuşurken kanuniyete geçiyoruz. Kanuniyet de hakikata yakın. Allah Allah diyorsun, ölümü seviyorsun. Kanuniyete geçemezsen ölümü sevemezsin. Tevhid; zıdların cem'i...

Sual: Zıdlar, esma seviyesinde mi?
Elcevab: Evet.

"*İman tevhidi, tevhid, teslimi…*" Teslim öyle "*tamam teslim oldum"* diyerek oturmak değil, hareketin kendisidir. İslamiyet; teslimdir, yani eylemdir, adetullaha uymak. "*İman tevhidi…*" Tevhid demek, düşüncede "*niye böyle oluyor*" lardan çıkıyorsun. Çünkü zıdların cem'idir. Zıdların cem'inin sahibi olan Allah. İman itikada geçiyor. İtikadımızı yapılandırıyor. **Tevhid; zıdların cem'i → itikad**. O tevhid ne yapıyor? Teslimi. Teslim; İslamiyet'tir, eylemdir, iltizamdır. O zaman adetullaha uyacaksın. Adetullaha uyduktan sonra iç aleminde bu kâinatın sahibini, bu seviyelere gelince bir kanaat oluyor. Çünkü Allah işin başında, işi hakikaten ciddiye almış, oyun oynamıyor → bu tevekkül. Bu sürecin sonunda nasıl bir hâlet olur insanda? Saadet-i dareyn olur!

Gelelim tekrar kadere! İhtiyar, dimağda iltizamda idi. Ama ihtiyarın bir sureti var, bir kanuniyeti var, bir hakikatı var, bir de mahiyeti var. Bu dört mertebe her şeyde var. İhtiyarın sureti → tahayyül ve tasavvurdadır. Mahiyeti, yani kendisi → iltizamdadır. Hakikatı → tasdik'tedir, tasdik ediyor. Kanuniyeti ise → akıldadır

İhtiyarın;

- **Sureti** →tahayyül ve tasavvur
- **Kanuniyeti** →taakkul
- **Hakikatı** →tasdik (ilim)
- **Mahiyeti** →iltizam

Bu dimağı yapılandıran kader, Üstad buraya geldi. Bîzar oldum diyor. Dimağdan vicdana iniyor. Vicdanda irade var. İradeyle ihtiyar. **İrade direk zata bakıyor, çünkü iradenin öyle bir mahlukiyeti yoktur**. Mesela Cenab-ı Hak Ene'de taayyün ve teşahhus ettiği zaman ne ile taayyün ve teşahhus ediyor Ene'de? Sübutî sıfatlarıyla, zatî sıfatlarıyla ve şuunatıyla… O taayyün ve teşahhus ettiği yersiz yer de → sırr-ı insanî. Mahiyet-i zatiyenin bizdeki karşılığıdır; sırr-ı insanî… **Orada taayyün eden irade mahluk değil ama bizde**. O zaman ona vardığın zaman iradevî hadiseleri ihtiyarî hadiselerden ayırıyorsun. **Meğer ihtiyarî hadiseler vitrinmiş**. Alem-i şehadete bakıyor, dimağa bakıyor, **Allah'ın esbablı tecellilerin arasındaki boşluğu tamamlıyor → ihtiyar**. İrade ise; hepsini toptan birisine veriyor, işi bitiriyor. O zaman

ihtiyarî ve iradeli kader var. Öyle bir hâletle, vicdaniyatın inkişaf ediyor ki, hâli ve vicdanî oluyor, geçiyorsun vicdaniyata. Vicdan dünyasında "*ben kaderin mahkumuyum*" diyorsun. Ama bu adam seni mahkûm etti. Hiç umurunda değil.

İhtiyarî kader → esbab aleminde var. Mesela Allah Kur'an'da bir "*ben*" diyor, bir de "*biz*" diyor. "*Biz*" dediği her bir esmanın bütünselliği. Mesela Rahman "*ben*" diyor, Rahim "*ben*" diyor, Latif "*ben*" diyor, Kadir "*ben*" diyor. Ben, ben, ben → ben'leri toplayınca "*biz*" oluyor. **Sebebli tecelliler; ihtiyarîdir**,"biz"iz. **Sebebsiz tecelli**; merkezdendir, hiç ona bakmaz, o "ben" dir, **iradedir**.

Şimdi "*hâli ve vicdanî*" yani vicdanî derken;

1) İrade,
2) Zihin (dimağın bütünsel hali),
3) His (eylemden bizde hasıl olan, teslim; hissimizi oluşturuyor),
4) Latife-i Rabbaniye.

İşte iradeli kadere geçmek zordur. Zaten iman esaslarının altıncı sırasına konulmuş. Beş iman esasını hazmedenin kazanımıdır; kadere iman. Fark edeceksin. Bu nerden konuşuyor. İhtiyarî kaderden mi konuşuyor, yani esbablı kaderden yoksa… Mesela Kur'an'da Allah "*biz*" diyor. Oysa Allah tek. "*Ben*" olursa sebebsiz tecelli. Varlık yokken Allah vardı → o Ben. Alemi yarattı ama her bir esma hükmünü icra ediyor → Biz. Üstad hazretleri de 17. Sözde diyor ki, "*ihtiyarımdan vazgeçtim*". Bunu dedikten sonra Üstadın o tarihten sonraki söylemleri değişiyor külliyatta. "*Ben kaderin mahkumuyum*" diyor. "*Kader adalet ediyor*" diyor. Hapishane memurları yemek getiriyor, o "*rızkımızı kader tayin etti*" diyor.

Sual: Eski Said ile Yeni Said ayırımına tekabül ediyor mu?
Elcevab: Evet, aynı oluyor. Ben varabildiğim kadarıyla böyle çıktı.
Peki niye ihtiyarından vazgeçiyor, niye ihtiyaç var diye soru sordum.

Sual: İhtiyar, tasarruf manasında mı?
Elcevab: Kendi aklını, kendi dimağdaki yapıyla hayatı yaşamaya, yorumlamaya, bakmaya, anlamaya çalışmış. Bu sefer ama olmuyor. **Arkaya geçmedikçe, arkaya mâni oluyor. İhtiyar; arkaya geçmeye mâni oluyor.**

Nokta-i nazar: Birinde ene'yi önüne koyuyorsun, diğerinde arkaya koyuyorsun.

Sual: Eş'ari hazretleri tasarruf diyor ya, onu mu kabul etmiyor? Matürîdî görüşünü mü savunuyor? O manada mı?
Elcevab: O manada değil. İkisini de onaylıyor. Burada kazanılan bir kemalâttan, alemden bahsediyor. Yani bize de diyor ki: "*Bu kavganıza gerek yok*".

Sual: Kabul etmeyince ihtiyarı ikisinden biri olmuyor değil mi?
Elcevab: İkisinden birisi de oluyor ama zorlanıyorsun. İkide bir aşağı-yukarı, aşağı-yukarı. İhtiyar yukarda, dimağda. İrade aşağıda, vicdanda. İradeye bakıyorum, ihtiyar kıvranıp duruyor. İhtiyarla bakıyorum, vicdan rahatsız oluyor. Ne yapıyorsun, diyor.

Esbabın arkasına geçen, burada kader ne diyor demektir. Kader; hâli ve vicdanî idi. Hâli; hâlet-i ruhiye demek. Vicdanî ise; vicdanın dört unsurunun bütünsel bakışı demek. O da iradedir. İhtiyarla hareket edenin aşağıda vicdanı tın tın ediyor. Mesela şöyle yapmam lazım, böyle yapmam lazım, çocuk şöyle oldu, böyle oldu, sakattır. Öteki tarafta Allah bilmiyor mu diyorsun. İki tarafta oynuyorsun. Alzheimer olmuş down sendrom olmuş, niye kanser oldu, vs. niyesi çok. Seni eziyor. Bundan kurtulmanın yolu → ihtiyarî kaderden çıkıp iradeli kadere geçmektir. Başka şansın yok. Yoksa inip-çıkmaktan bîzar olacaksın.

İrade; mahluk değil. Çünkü Şualar 9 da dediği gibi Allah taayyün ve teşahhus ediyor. Taayyün ve teşahhus ediyor demek; sübutî sıfat, zatî sıfat, şuunat-ı zatiye taayyün ediyor. Nerde taayyün ediyor? Ene, Ene aldı. Ene aldı emaneti. Gök, zemin, dağ almamış. Sıra aynen böyle. Kim aldı peki? Ene aldı. Neyi aldı? Emaneti. Nedir o emanet? Bunu (ene'yi) alan birisi var. Ene, eneyi almaz. **O sırr-ı insanî işte**. Bu sürecin, mesela alem-i şehadette dimağa vahiy geldiği zaman irade nasıl tesir ediyor? "*Elestü bi Rabbiküm, kalu bela*" meselesi var ya, batının arka tarafı. Alem-i şehadette iken sırf iradeyle hareket edemezsin. İhtiyarla hareket edeceksin. Mesela derse ineyim mi, geleyim mi. Alem-i şehadette yaşarken tavırlarımızla, yaşantımızla adamın iradesine değil, ihtiyarına hitab edeceğiz. Adetullaha, kurallara uyacağız. Tevhid teslimi, teslim tevekkülü… Tevekkül ne demektir? İradeye geçiyorsun. Onun için bunları anlattım. **Teslim**; ihtiyardır, eylemsel halidir. **Tevekkül** ise; artık eylem, tedbirlerine, kurallarına uydu, bıraktın ona. Bu tevekkül irade olduğu için, herkeste tevekkül yok. Bir daha: İman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü… yani birisi itikad → tevhid. Tevhid; itikaddır, imanın kendisi değil. İman tevhidi, tevhid teslimi…teslim; eylemsel hal, ihtiyar demek, adetullah kuralıdır, namaz kılmaktır, oruç tutmaktır. **Teslim; seleme, İslamiyet'tir. İslamiyet; teslimdir, yani fiildir. Adetullaha uy.** Peki uyduktan sonra ne yapacaksın? **Kurallara uymak; ihtiyarî kaderdir.** Kâinatı tanzim ediyor. Ama bil ki, arka tarafta tevekkülde iradevî bir kader var. **Tevekkül ehli → irade ehlidir. İrade ehli → tevekkül ehlidir. Tevekkül bu nedenle; hadisenin arkasına geçmeğe sebebtir**. Seni rahatlatan, tevekküldür. **Teslim**; kurala uymaktır. **Tevekkül** ise; seni hadiselerin arkasına taşır. Kanser oldun, hasta oldun, fakir oldun vs. Adetullah nedir? Teslimdir, uy. İlacını kullan vs. Ama bu yetmiyor. **Tevekkül**; seni altında ezen hadiselerin arkasına geçmendir. Onun için hadiseler seni şekillendirmiyor, sen hadiseyi şekillendiriyorsun.

Eskiler derdi ki, anlamazdık. Fizikçiler yeni diyor, bu cern hadisesinden sonra. İnsanın düşüncesi, fikri, doğadan gelir. Biz düşünüyoruz. Nerden geliyor? Emr-i itibarî emr-i nisbîlerle, kâinattan gelen malzemeyle düşünüyoruz. Dolayısıyla bizim düşüncelerimizi kim şekillendiriyor? Hariç, kâinat. O zaman biz yine köleyiz, hür değiliz ki. Benim düşüncelerimi oluşturan, benim dışımdaki alemdir, kâinat. Öyle değilmiş. Yeni tesbit: Cern hadisesinde ve eski ulema şöyle der (Risalede de var, hemen göreceksiniz): İnsanın düşüncesini, fikriyatını, hissiyatını oluşturan zahirdeki hadiseler değil. Aslında insan kendi hâletleri, hissiyatı, fikriyatı ile doğayı, kâinatı değiştiriyor. **Doğa insanı değiştirmiyor, insan doğayı değiştiriyor**. Niçin değiştiriyor? Mesela nazar, patlatıyor karşıyı. Mesela mucizeler. Mesela aynı hadisede farklı görme. İnsan hür olabilmesi için, haricin tesirinden çıkması lazım. Doğanın beni oluşturmasına benim vicdanım

müsaade etmiyor. Bu hadiseler beni şekillendirirse, ben bugün burada olmamam lazım. Para kazanmanın peşinde olmam lazım bugün. O zaman düşüncelerimle ben değiştiriyorum. Mesela çocuğunu kaybeden bir kadın, kâinatı ağlar görür. Herkes kâinatı nasıl farklı görüyor? Dış dünyayı sen değiştiriyorsun. Dış dünya seni değiştiremez. Değiştirmeye müsaade etme. Edenlerin alameti nedir? Yamalı giyemez, şunu yapamaz, ne derler diye araba alır, ne derler diye üniversite okur, ne derler diye yaşar. Evet adetullah kurallarına uyacaksın ama "*ne derler*" den ne kadar çıkarsan, o kadar olayın arkasına geçtin demektir.

İşte ihtiyarlı ve iradeli kader budur. Peki biz sıyrılabildik mi? Hayır. Enfüsçülere müjde veriyorum. Enfüsçüleri yüzdeye vurduğun zaman enfüsle meşgul olanlar, meşgul olabildiği için, ekseriyetle ihtiyardan sıyrılıp, kısmen bayağı ciddi sıyrılıp, iradeye geçince, enfüsî mevzularla Allah onu meşgul ediyor. Yani ihtiyarda olan bir insan enfüse şöyle der: "*Ya neyle meşgul oluyorlar, ya bırakın ya*" vs. sanki külliyatta yokmuş veya yeni bir şeymiş gibi öyle düşman oluyor. Oysa ciddi bir şeydir bu. Arkaya geçince, bu iradeli kaderdir. Üstad bunu hep kaderde kullanıyor. Dikkat ederseniz Kader Risalesinin sonunda beş tane takriz var, enfüs. Orda iradeli kaderden bahsediyor. Baş taraftakiler de ihtiyarî kaderden bahsediyor. Kader; ilmîdir demiyor. Kader, ilmi değildir, hâli ve vicdanîdir diyor.

Sual: Bir yerde "*ilim nev'indendir*" deniliyor. Bir yerde de "*ilim değil*" deniliyor. Bu nedenle sorun oluyor? Soru oradan geliyor.
Elcevab: İlim olmasının sebebi ki ilim dimağın tasdik mertebesinde. Orada ilim ama batına geçince, hâli ve vicdanîdir, arkaya geçiyorsun. "*İlim; maluma tabidir*" diyor. Malum! Yine realite.

Nokta-i nazar: İlim nev'i → Allah'a bakıyor. Vicdan tarafı → bize bakıyor.
Yani ilim nev'inden olan adetullaha bakıyor. Şu kâinat, Allah'ın âyât-ı tekviniyesidir. İrade ve kudreti tazammun ediyor. Bu kâinatın arkasındaki yazılım evamir-i tekviniyeye bakıyor ki, emir ve ilime bakıyor.

- **Âyât-ı tekviniye → ihtiyarî kaderdir.**
- **Evamir-i tekviniye → İradeli kaderdir.**
- **İmam-ı Mübin ve Kitab-ı Mübin. İkisinin cem'i → İnsandır.**

https://www.nurdersi.com/sesli/cuz-i-ihtiyarli-ve-iradeli-kader-1/ (30.08.2019)

Kader çalışması sayfa 119-120

Ve bi resulihi → okuduk. Amentü billah → okuduk. Ve bil ahireti → okuyacağız.
Ve bil yevmil ahir. Bu kısadır. Çok bahsettik. Anlattığım için o paragrafı okumayacağım. Dünyayı tanımlayan, dünyadaki davranışlarımızı tanımlayan, fiillerimizi tanımlayan iman-ı bil ahirettir. Doğru ve yanlışı Kur'an söylüyor. Bu ahirete iman; "*yapma, yaparsan bu çıkacak"* diye belirleyen çizgi gibi, yol çizgisi gibidir. Dünyadaki doğrularımızı, yanlışlarımızı, yani biz neyi nasıl nereye göre yapacağız → iman-ı bil ahirete göre...

Sual: Vicdana da bakacağız?
Elcevap: Hayır, vicdan direk yapıyor.

Sual: Peygamberlere imanda vicdanı müjdeleyici ve gösterici uyarıcı olarak söyledik?
Elcevap: O peşindir, canlı. Mesela nasıl yapacağımızı gösteriyor. Niçin yapacağımızı ahiret söylüyor. Vicdan peşin hareketlerime "*yanlıştır, doğrudur, özür dile, hakkını helal ettir, doğru budur"* diye söyleyendir. Ve bil yevmil ahir ise; fıtratımıza, imdadımıza, çağrımıza cevap verendir. Beka istiyorum, ezel istiyorum, ebed istiyorum, sonsuz yaşamak istiyorum, ölmek istemiyorum, her şeyimin olmasını istiyorum, hastalık istemiyorum → istediğini iste. Dünya cevap vermiyor. İmdaaat, diye bağırıyoruz. Cevap veren yok dünyada. İmdat diye bağırdığımız zaman cevap veren → ve bil yevmil ahirdir. Bu, nokta-i istimdad. Fıtratın karşılığıdır.

1- **Allah'a iman → Ene'mizde taayyün ve teşahhus ettiği yersiz yer. Nokta-i istinad.**
2- **Meleklere iman → Varlığın şuurlu mümessilleri.**
3- **Kitaplara iman → Dimağı Kur'anlaştırmakla kudsîleştirmek. Ruh-ul Kudüs'leştirmek.**
4- **Peygamberlere iman → Peygamber yaşasaydı sana yapacağı muameleleri senin uyanık vicdanın yapıyor.**
5- **Ahirete iman → Nokta-i istimdad. Fıtratındaki isteklerine cevap mahalli. İnsanın beşeriyeti. Nefsin meratibleri (levvame, mülhime, mutmaine vs.)**

- ***Ve bil yevmil ahir*** *→ kendi hakikatiyle, kendi mahiyetiyle enfüste ahiretin varlığına şahid oluyor.*

Ahirete iman; beşeriyetin insana takılmasına bakıyor. Yani **insan dünyaya, insan olarak gelmemiş, insan olmaya gelmiş.** Bab-ı insaniyet; insaniyetin kapısıdır. İnsan ordan girecek. İnsan olmak.

Sual: Nefs-i emmare cehenneme bakan mı?
Elcevap: Evet. Levvame, mülhime vs ondan ayrı. Bu meratibler zaten Müslümanda var, kafirde yok. O küllümen gitmiş. Yedi tane cehennemin birinci tabakasında Müslümanlar bulunacak. Nefsin de yedi mertebesi var. En üstte cehennemi var → emmare. O cehennemin buradaki karşılığıdır.

Sual: Cehennemin birinci katı Müslümana mahsus olduğuna delil var mı külliyatta?
Elcevap: Üstad bedihî şeyleri yazmıyor ki. Nakille meşgul değiliz diyor. Cehennemin ayrı ayrı tabakaları ve o tabakalar kimlere mahsus, bunların hepsinin kaynağı başka eserlerde var. Ben defterime yazmışım. Cehennem yedi tabakaya ayrılır. Yedinci tabakaya alimlerin uyardıkları halde kendileri yaşamayan alimler girecek.

Sual: Kur'an'da kafirlerin cehenneme atılacağı ile ilgili direk sarih bir ifadesi yok mu?
Elcevap: Aynen. Cehennem yedi tabakadır ve her tabakanın ayrı ismi vardır. Allah merhameten bütününe cehennem demiş.

Sual: Bizimkisi tevil olmuyor mu o zaman?
Elcevap: Tevil değil ki. Hadis bunu bildiriyor. Konumuz bu değil ama defterden okuyayım.

Cehennemin tabakaları:
1.Cehennem → günahkâr Müslümanların gireceği yerdir.
2.Sair → Yahudilerin cehennemi.
3.Sakar veya Sekar → Hristiyanların gireceği yer.

Neden Yahudiler Hristiyanlardan daha hafif tabakada diye merak etmiştim. Sebebi şu: Hristiyanlar Tanrı dediler İsa'ya. Yahudiler böyle bir şey demedi.

4.Cahim → Güneşe ve yıldıza tapanların gireceği yer.
5.Hutame → Mecusiler, Budistler, Brahimler, Brahmanlar.
6.Lezya → Ateistler, müşrikler, dinsizler.

Müslüman değil bu artık, ateist. Birinci tabakadakinin imanı var, günahı daha fazla olan Müslüman. Altıncı tabakada ateistler, müşrikler, dinsizler. Hangi milletten olursa olsun. İkinci tabakada Yahudiler yani Musa as'a iman ettiler ama günahı fazla. Üçüncü tabakada Hristiyanların imanı var İsa as'a ama günahı fazla.

7.Haviye → Münafık ve mürtedlerin girdiği yer.

Cennetin sekiz tabakası var. En üst tabakasının adı Cennettir. Ama geneline de Cennet denilmiş.

Cennetin tabakaları:
1.Cennet → Bu kapıdan peygamberlerin, şehidlerin ve cömertlerin gireceği kapıdır.
2.Naim → Abdestlerini alıp güzelce namazlarını kılanların kapısıdır.
3.Adn → Zekatlarını güzelce verenlerin.
4.Firdevs → İyiliği emreden, kötülükten nehyeden, uzak tutan kimselerin kapısıdır.
5.Husna → Nefislerini şehvetlerinden kesen, uzak tutan kimselerin gireceği kapıdır.
6.Selam → Umre ve haclarını güzelce ifade edenlerin.

Dar-üs Selam; her şeyin bir berzahı var. Dünya ile ahiretin arasında değildir ama Cennettedir. Dışında değil ama dünyaya benziyor. İşarat-ül İ'cazda "*isimleri ve şekilleri*

dünya nimetlerine benzerler ama tatları benzemez" diyor. Sebebi: ülfet olmasın diye. Dünyadan oraya geçerken bir geçiş yaşayacaksın. İsmi erik ve şekli de dünyadaki eriğe benzer ama tadı benzemez.

7.Dar-ül Mukame → Mücahitlerin yeridir.
8.Cennet-ül Meva → Gözlerini haramdan sakındıran, anne-babaya iyi davranan, akrabaya sıla-yı rahimi olan kişilerin yeridir.

Sual: Bu hasletlerin hepsi bir Müslümanda olursa, hangisinde olacak?
Elcevap: Hepsinde olacak. İnsan internetle bir anda her yerde olabiliyor, radyoyla her yerde olabiliyor. Yarım nuranî olan güneş hem kuzeyde, hem doğuda, hem batıda olabiliyor. Bir umumî cennet var, bir de hususî cennet var. Nasıl ki evimde salon umumîdir, herkesi karşıladığım yerdir. Ama benim bir de hususî odam vardır. Dolayısıyla herkesin cenneti hususî bir dünyasın var, bir de umumî dünya.

Konumuza dönelim: Demek ki *iman-ı bil yevmil ahir*, kendi aleminde ahirete şahid olan kişi. Yani o isteklerine verilen cevap. Şimdi *ve bil kaderihi*'ye giriyoruz.

***Ve bil kaderihî** de → **hayrihi ve şerrihi** diye izah yapılmış; bu beş iman esaslarına iman eden, beş iman esaslarıyla kendini inşa ve ihya eden kişi. (İnşa; dimağa ve ihya; kalbe bakar). Ki, kader ilim nev'indendir, irade ve kudret nevinden değildir. **Bu beş iman esaslarına yakîniyetiyle kendini kendisiyle keşfeden kişide de "kadere iman eden, kederden emin olur" sırrının sahibi olan insanın kendisi.** Ki, burası ilmin zeminlerdir. Dimağda kader, ilim nev'indendir. Melaike olsun, haşir olsun, Nur-u Muhammedî'den asm yaratıldığı için, insanlara hizmet etme makamlarıdır. Hizmet alan, insanlardır. İnsan buralara iman etmesiyle (emin olmasıyla), kendini inşa ve ihya eder.*

Yani kadere iman etmekle, kendini yalnızlıktan, vahşetten, dehşetten, ye'isten kurtardığı için, emin oluyor. Hadiseler, hastalıklar, kanser vb… bilmeyenin ödü patlar. "*Bilmeyen çekti azab. Ol azaptan kurtulur. Sultan olan anlar bizi*."

Kendini inşa ve ihya ederse, aslını kendisiyle keşfedecek. Kendisi kendisinde seyahat edecek. Kendisi kendisiyle barışık olup kendisiyle lezzetlenecek.

Mesela kendisiyle barışık değil. Kendisiyle kavgalı iken seninle nasıl uyumlu olacak? Nasıl barışık olacak? İçinde sıkıntı var, sana da sıkıntı çıkartır. Hizmette kim sıkıntı çıkarır? Sıkıntılı insan. Ailesinde kavgalı olan dersanede uyumlu olur mu?

Allah cc benim dışımda, melekler, kitaplar, peygamberler, haşir hep benim dışımdadırlar. Kadere iman ettim, benim dışımda değil.

Allah denilince bu, melek denilince bu, kitap denilince bu, peygamber denilince bu. Peki kadere iman edince ne var, nereyi gösterir?

Şecere-i hilkatteki ilmin bil-kuvve insanda cem-ül cem olması. Bunu fark etmesi (yani büyük insan, küçük şecere-i hilkat olan insanı) nisbetinde bu ilmi, sırra vakıf olan insandır, kadere iman (emin) olan. Sana eminlik buradan geliyor.

Kader kendisine dönüyor. Allah'tan emin. Hep diyoruz ya, en bahtiyar insan kimdir? Allah'tan ve ahiretten ümitli olandır. Bundan daha büyük nimet olur mu? Allah'a iman etmekten sende Allah'ın verdiği bir cevap var: emin, onun adı eminliktir. Allah'a iman ettin. Emin oldun. Allah'a iman etmekten Allah canibinden sana verilen cevaptır. **Senin iç alemine**, sen tanımlayamazsın, **o hâleti (eminlik) veriyor.**

Sual: Ne kadar emin olursam, o kadar mı iman etmiş oluyorum?
Elcevap: Evet. Çünkü kadere iman eden, kadere iman etme nisbetinde, kederden emin olur. Allah'a iman ettin. Bedeli nedir? İman etmenin ahirette bir işi yok ki. Ahirette ahirete iman ne işine yarayacak? Burada işe yarayacak. Peki, Allah'a iman ettin, adım attın yani. Allah'ın buna cevabı nedir? Yani Allah rububiyet ediyor. Biz buna ubudiyet ile mukabele ediyoruz. **Allah'ın rububiyetine ubudiyet ile cevap verirsek, ubudiyet aynasında Allah taayyün ve teşahhus ediyor. Bunların bütünlüğüne uluhiyet denilir. Bende gözüküyor ama O. Bendeki O. Bunun adı uluhiyet.** Bu ince sırrı tesbit etmek çok zordur. Bir daha: Allah rububiyet ediyor, Rab. Kâinatı devr-ü deveran ediyor. Tesbihin imamesini sana bağlamış, seninle tanımlanıyor, anlamlanıyor. O zaman kendini inşa ve ihya ediyorsun. Güneş; rububiyet. Ayna; ubudiyet. Aynadan dışarı çıkan; uluhiyet. Aynada gözüken; taayyün ve teşahhus. İnsan Allah'ın rububiyetine ubudiyet aynasını çıkartıyor. **Allah da uluhiyetiyle mukabele ediyor yani uluhiyet ile cevap veriyor sana, adım atıyor. Sana taayyün ve teşahhus ediyor** → aynada gözüktü. Dışarıya çıktı→ (yine Ondan Ona) uluhiyet. Bu bütünsellikle farkındalığa gelip canlı Furkan olan kişinin kendisi → kadere iman. **Kadere iman → bu bütünlüktür.**

Allah'a iman ettim. İman etmenin neticesi eminlik. Bana bir şey yaptı ki emin oldum. Bedavaya emin olur mu? "*Ben açtım, tok oldum"* dediğimde demek bir şey yedim. Endişem vardı, dehşet, vahşet, panik, ye'is, kimsesizlik vardı. İman ettim, emin oldum. Bir cevap oldu yani. Bana bir cevap geldi. Bu cevap, taayyün ve teşahhus edince → uluhiyet oldu. Bunun adı emin.
Allah'a iman etmekten bende hasıl olan eminliği → koy tencereye. Meleklere iman etmekten bende hasıl olan eminliği (cevap) → koy tencereye. Kitaplara, Peygamberlere, Haşre, iman etmekten, bende bir cevaplanma oldu, bir şeylerimi tamamladı, açlığımı giderdi. **Bu beş tane eminlikleri bir tencerede topla. Onların cem'i ve onlarla sen inşa ve ihya oluyorsun**. Onların bütünlüğünden hasıl olan eminlik → kadere iman eden, her türlü kederden emin oluyor.

Sual: Bekabillah mı oluyor?
Elcevap: Evet, bekabillah oluyor. Bu tasavvuftaki bir tabirdir. **Fenafillah → çıkıştır**. Çıkış; herkesin işidir, çok kolay. **Bekabillah ise → inmektir**. Bazıları inememiş.

Kadere iman etmek, eminlik; bu beş tane iman esasiyle emin olanın eminliğinin farkındalığı, kendini inşa etmesi. Bunun (bu eminliğin) en zirve noktası → mi'raçtır.

En basiti; hadiseleri, olayları Allah canibinden kudretin azameti altından, Allah'ın hikmetini, iradesini, rahmetini, inayetiyle düşünüp, ahiret nokta-i nazarı ile dünyada yaşamak. Vesile olan sistemin adı; Kader.

Kader; ilim nev'indendi, şecere-i hilkat... Kader aslında, ilm-i usul-ü dinde esma-i hüsnanın bütünselliğidir. Bütün esma-i hüsnayı bütüne toplayıp şecere-i hilkatte rububiyet yapmasıdır.

Ağaca bil-fiil, çekirdeğe bil-kuvve denilir. Bütünlüğü bil-kuvve haline geldi mi? Kadere iman etmeyle kadere iman etmiyorsun. Sırf kader değil, beş tane iman esasını aleminde yaşıyorsun.

Sual: Bu beş tane iman esasına inanmış ama altıncısı otomatik olarak farkındalıkla mı oluşuyor?
Elcevap: Evet. Mesela Allah'ı inkâr etmek ne ise peygamberi inkâr etmek demek değil midir? Meyve Risalesinde geçiyor. İman esasları bir bütündür. Bir tanesini inkâr etmek, hepsini inkâr etmek hükmüne geçer. Kaderi inkâr etmek, Allah'ı inkâr etmekle eşittir.

Kadere iman ettin, kederden emin oldun. O kim ki sana ne geldi? Hadi Allah'a iman ettim, Allah'tan bana bir şey geldi, feyz geldi, faydalandım. Faydalanmanın adıdır; emin olmak. Ahirete iman ettin, nokta-i istimdad. Fıtratımın istediği, ebed arzusu, sonsuzluk arzusuna cevap verdi. Beka istiyorum, dünyada yok. Ahirete iman ettim, oh be dedim. Kanserim, ahirete iman ettim, oh be dedim. Ben ahirete iman ettim. Ortaya çıkan şeyle emin oldum, inşa olduğum için. Kadere iman ettim. Bu kim ki, emin oldum? Elcevap: Sistem.

Kadere iman ettim dediler. Sorsalar kader kim? Neresi? Neye iman ettin ki eminlik cevab geldi sorusuna; ***gösteremediğin, karşılığı olmayan bütün bu alemleri giyen ve beşer olarak görünen ağacın meyvesi olan Küfüven ehad'dir****.*

Nokta-i nazar: Sıkıntı şuradan kaynaklanıyor: Kader sadece Allah benim sağa dönüp dönmeyeceğimi bilir gibi basit düşünce üzerine bina ettiği için, düşünmeyi bile gerek görmüyor ve inkâr cihetine gidiyor. Ama sizin anlattığınız şekilde insanın kendine iman edip, kendini inşa etmesi → bu şekilde düşünse, eminim ki o da kabul edecektir. Çünkü işin içine kendi girecek.

Elestü Rabbiküm da köprünün ayağı başladı, seyahat başladı. Alem-i ervahtan, rahm-ı maderden, sabavetten, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabire, haşire, sırat köprüsüne, ebede. Yol bu mu? Bu bütünselidir; kader. Şimdi yolun ortasında en son bilinecek hikmetlerin, hakikatların, mahiyetlerin ortaya çıkacak şeylerin davranışları yapılıyor burada. Ağacın niye dalını, budağını kesiyorsun? Doktor, niye iğne yapıyorsun? Çocuk ağlayacak. Doktor iğneyi vururken hikmetini, neticesini bilecek ki, gözünü kırpmadan, acımadan, çocuğa şefkat etmeden iğneyi vursun. Ağacı budayan zat bahardaki meyveyi bilecek ki, bunu budasın. Yolun ortasında yolun sonunda bilinecek hakikatları şimdi bilmeye çalışıyor. İman edecek kişi yolun ortasında, dünyada. Dünyada bir gün kalacağız. Atmış günlük yolumuz var. Dünyadan sonra daha elli dokuz gün var. Daha

fabrika kuruluyor, sistem yapılıyor. Mimar Sinan'ın yaptığı binayı söktük, hiç kırmadan başka bir yere monte edeceğiz. Sen bilmezsin, gidersin tavandaki kubbenin taşını temele koyarsın, temeli de tavana saklarsın. İşte yolun ortasındayken yolun sonunda bilinecek şeylere itiraz ediyorsun.

Sual: Namaz dinin direğidir, İslam'ın şartlarındandır. Kader → salat mıdır? Yoksa dimağla vicdanı birbirine bağlayan iz'an gibi midir?
Elcevap: Çok ilginç.

Sual: Kader Risalesinin başında ilmî ve nazarî değildir, "hâlî ve vicdanîdir" deniliyor. İlmî bir kalıba koymak değil midir şimdi bu?
Elcevap: İç aleminde şöyle. Uygulayayım: Bir gün kestirme yoldan gideyim dedim. Oralarda boş arsalar ve tek tük evler vardı. İkinci kattan bir kadın bulaşık suyunu aşağıya bakmadan döktü. Ne bilsin oradan Hasan geçecek? Ama dökmeden önce aşağıya bakmalıydı. Onun suçlu olması → ilmîdir. Çünkü o bakmadan attı, bu suçtur. Hâlî ve vicdanî suç ise → benimdir. Niçin? Ben iyi bir yere gitmiyordum. Nurcu olduğumuz için "*estağfurullah estağfurullah"* dedim. Kadını unuttum, geri döndüm. Kadın zannetti ki, ıpıslak olduğum için geri gidiyorum. Oysa bir yere gidiyordum. "Hangi fiilinizle kadere fetva verdiniz?" ki onun eliyle yıkadı. İlmî olsa → suçlu odur. Hâlî ve vicdanıma döndüm kendime, suçum var ki böyle yaptı. Çünkü kader; mebde' ve müntehaya bakar. Yani **maziyle istikbale bakıp halde sana davranıyor; kader**. Zahirde olan kişiye göre kadın zalimdir. Hâlî ve vicdanî enfüsü yaşayana göre o zalimin eliyle Allah beni terbiye ediyor. Kader Risalesindeki misalde adam hırsızlık yapmamış ama Hâkim çaldı diye hükmediyor. Beşer zulmetti ama kimsenin bilmediği bir katlin var, ona mukabil kader adalet etti.

Burada sistemi anladık. Şimdi Kader Risalesindeki tabirlerin tanımlamalarına geçiyoruz. **Kader çalışması Sayfa 130:**

Önce bir kaba taslak kendimizi seyredelim:
Allah var iken hiçbir şey yoktu. Peygamber asm ona "âmâ'daydı" dedi. Onu en iyi bilen O'dur. Allah hakkında bizim konuştuğumuz bütün malumat Bismillah-ir rahman-ir rahim'deki, Esma-ül Hüsna'daki Allah ismindeki Allah, yoksa Mahiyet-i Zatiyedeki Allah değil.

Sual: Âmâ neresi oluyor?
Elcevap: Âmâ esma-i zatiyenin tabanında.

Mahiyet-i Zatiye hakkında ezelî ve ebedî hiçbir şey bilmiyoruz. Elmadan geri gidelim: elma → tomurcuk → dal → gövde → kök → çekirdek. Daha geri gidebilir misin? Yok.

Kur'an nerden geldi? Sübutî sıfattan, Kelam sıfatından. Kur'an'dan geri gidersen, sübutî sıfata gelirsin. Ama Kur'an Şuunat-ı Zatiyeye işaret ediyor. Ama Kur'an'la ancak sübutî sıfatla Kelama kadar gidersiniz. Elma → tomurcuk → dal → gövde → kök → çekirdek. Her şey çıktığı kaynağı kadardır. Şuunat-ı zatiyede sırf bu latifelerimiz yok. Başka daha neler var da, detay olmasın diye sokmadık.

Şuunattan Sıfat çıktı. (Size şecere-i hilkatte meyelanın yerini göstermek istiyorum.) Sıfat-ı zatiye de ikiye ayrılıyor. Sırr-ı Kader burada. Ondan sonra Esma-i Zatiye. Bu da ikiye ayrılıyor: Esma-i Hüsna ile Esma-i fiiliye. Bütün esmaların bütünlüğünü ifade eden → Kader-i Ezelî. Yani bütün esmaları bir tencerede karıştır → bu Kader.

Sual: Niye sıfat yok? Veya mesela şuunat yok mu kaderin içerisinde?
Elcevap: Kaderin içerisinde var tabi ama şöyle var: taşıdığı kadar var. Mesela esma sıfattan çıkıyor. Sıfat da şuunattan çıkıyor. İşte bu taşıdığı kadar. Çünkü kader; kâinata rububiyet ediyor → buna bil-fiil. Allah, kâinata rububiyet ediyor. Bil-fiil ağaç, ağaca bil-fiil deniliyor. Onu bil-kuvve çekirdeğe koymuş. İnsan da bil-fiil ile bir cüz'î yani küllîleşmek için → kadere iman ediyoruz.

Yani büyük insan olmak istiyoruz, insan-ı ekber olmak istiyoruz. Cüz'î nazarını cüz'î şeye hapsedip cüz'îleşiyor insan. Cüz'î şeye küllî nazarınla bakarsa, insan küllîleşiyor. Kısacası Kader: Büyük insan-küçük insan ilişkisinden büyük insan olmak istiyoruz. Bu sistemin entegresi, uyumu.

Sual: İz'ana imtisal demiştiniz. İmtisal ile Arş emrini aldığınız zaman bütün bir ordunun tek hükmüne gelmesi değil miydi? Bağlanmak demek değil miydi?
Elcevap: Evet, farklılığı gideren... Üstad diyor: "*İz'an; imtisaldır.*" Komutan: "Arş, rahat ol" vs. böyle emirler veriyor. Nasıl bunu yapıyor? İnsanlarda imtisal var. O beyin, o beyin değil. Adam komut vermiyor, beynim bana komut veriyor. Dolayısıyla komutanla

ben → tek vücud oluyoruz. İkiliği kaldırdı. Yetmiyor. Askerleri de bütünsele geldi. Askerlerdeki farklılıkları kaldırdı. **İmtisal; farklılıkları cem'e getirendir**.

Esmalar kâinatta cilve, cemal, nakış, sanat olarak gözüküyor. Allah, ağaca tecelli ediyor → buna bilfiil. O ağacı çekirdekte hülasalandırıyor → bil-kuvve. Kâinat, şecere-i hilkat, büyük insan → bilfiil. Onun hülasası insan → bil-kuvve. Allah, bu insanın büyük insan olmasını istiyor, şecere-i hilkat olmasını istiyor. O zaman şecere-i hilkatte Arş-ı Azam var. Oraya emin olacaksın → meleklerle. Meleklere iman oradan başlıyor. Arş-ı Azam üstte, Levh-i Mahfuz onun aşağısında olmasına rağmen Kur'an Levh-i Mahfuz'a iniyor. Levh-i Mahfuz'a emin olacaksın → kitaplara iman ile.

Esma-i Hüsna, kâinatı yaratmış, onu insana bağlamış, bütünselleşmesi gerekiyor. İnsan, Allah'ın karşısında büyük kâinat olarak… Allah ve insan… mabeyn olmayacak…

Esmaların bütünselliği → Kader-i Ezelî dedik. Sonra mahluk olmayan Mec'ul geliyor. Barla'da geçiyor bu tabir. Yani Allah var iken hiçbir şey yoktu, karar verdi, kâinatı yaratacağım dedi, Nur-u Muhammedî'yi yarattı. Bütün insanlar hepimiz orda vardık. Bu bilgi sana ne getirecek? O Nur-u Muhammedî'de herkes var mıydı? Vardı. Oraya pergelini koy. Öyle düşünürseniz, Cennet-Cehennem, Cebrail, Mikail, İsrafil vs her şeyin arkasına geçtin. Yani bak: Kökteki çekirdek toprakta, bundan ağaç çıktı → bilfiil. Meyvedeki çekirdek → bil-kuvve. Eğer sen pergelini meyveye, meyvedeki çekirdeğe koyarsan, arkana bakarsan, "*dal niye kuru, niye kestiler onu, niye o meyve ufak, niye bu dal eğik*" vs. bir sürü sorun olur, bitmez. Pergelini al, kökteki çekirdeğe koy, ne der? "*Dal benden, yaprak bendendir, bensiz kendinizi ifade edemezsiniz"* der yaprağa, "*çiçek bendendir, meyve bendendir, koku bendendir, kilo bendendir, hacim bendendir, odundaki duman bendendir, odundaki nur bendedir*" demek hakkı mıdır? Hakkıdır. Eğer Nur-u Muhammedî'yi kaynağın itibariyle düşünürsen, kâinatın arkasına geçiyorsun ve "*Arş ben'im, Kürs ben'im, Cennet ben'im, Cebrail ben'im, İsrafil ben'im,*

her şey ben'im" demeğe hakkın oluyor. Bu bilgi ile. Ve Cennet-Cehennem senin tereşşuhatların oluyor. Ecza ve efradındır diyor Üstad Lemalar'da. Kâinat; ecza ve efradı olur, diyor.

Ama pergeli Nur-u Muhammedî'ye koyarsan. Pergeli derken, bunu duyacaksın, tefekkür edeceksin, tefekkür yapa yapa his olacak.

Nokta-i nazar: İnsanın mi'racı yapması kaderi oluyor.

Sonra Allah Kab-ı Kavseyni yarattı. Yeni bulduğum bir şeyi hemen şecere-i hilkate ekledim: lüzum-vücub-zaruret. Sonra Arş-ı Azam; ruh cevheri. Ruhumuz buradan takıldı. Şimdi meyelana geçiyorum. Levh-i Mahfuz; Kur'an'ın indiği yer. Kur'an ilk, insanın kalbine muhatab olmamış. Kur'an ilk önce muhatab olduğu yer; dimağdır, akıl. Aklı olmayanın dini yoktur der hadiste. Levh-i Mahfuz'un bizdeki karşılığı → dimağ. Cebrail, ceberut. Ondan sonra gelen Arş; kalbdir. Levh-i Mahfuzun altındadır. Bizim bedende de kalb aşağıdadır, kafa yukardadır. Kâbe-Kalb-Arş aynıdır. Sonra sonsuzluğun sonu, mekansızlığın mekânı → Sidret-ül münteha. Sonu yok ama sonu diyelim. Ona Sidret-ül münteha denilmiş. Mahlukat cihetiyle sonsuz, Vacib cihetiyle Sidret-ül münteha. Cennet-Cehennem de bizdeki Celal ve Cemal karşılığı. İkisini hazmeden; Kemal olan insan. Celal ve Cemal bir çarpışıyor → Kemal denilen mahlukat ve insan yaratılıyor.

Üstad der ki Levh-i Mahfuz'un dairesi var, bir de müstemlekeleri var. 28. Lem'a'da başka bir devletin Türkiye'de konsoloslukları var. Ona müstemlekeleri ve daireleri var denilir. Levh-i Mahfuz'un da dairesi var. Levh-i Mahfuz'un dairesine → Daire-i ilim. Arş'ın dairesine → Daire-i hayat deniliyor.

Sual: Levh-i mahv ve isbat dairesi değil mi?
Elcevap: Levh-i mahv ve isbat; Levh-i Mahfuz'un yazar-bozar tahtasıdır.

Sual: Yani müstemlekesi tarzında değil mi?
Elcevap: Müstemlekesi Levh-i mahv ve isbat, dairesi Daire-i ilim. Yani Levh-i mahv ve isbata ben müstemleke dedim ama Üstadın dediği Levh-i Mahfuz'un yazar-bozar tahtasıdır. Geylanî Cennetten meyveleri kopardı diyor Üstad. O, bizim bildiğimiz, Allah'ın anlattığı o Cennet değil.

Üstad Lem'alarda her bir devletin tabir-i diğerle konsolosluğu var diyor. Konsolosluk; müstemlekeleri ve daireleri oluyor. Konsolosluk; o ülkenin toprağı sayılıyor.

Cennetin de cehennemin de tecelli eden esmalar burada da tecelli ediyor. Etmez dersek, nakıs olur. Cennette tecelli eden esma azamîdir, burada bil-kuvvedir, cilve, cemal, nakşı olarak gözüküyor. Ama burada hepsi var. Cennetin müstemlekeleri ve daireleri var burada. Oradan Geylanî meyve koparmış ama ben alamıyorum. Niye alamıyorum? Burada radyo istasyonu ve sesler var. Niye alamıyorum? Alıcımız yok.

Biri sordu: "*Allah'ı niye görmüyorum?*" İki farklı cevap verdim. 1.kendini görmediğin için. Kendini gören var mı? "*Bu ben değil miyim?*" dedi. On sene önceki kimdi? İki yüzlü müsün? Bu (sima, surat) sen değilsin. Bu kim? Bu binada oturuyorum diye bu binaya benzer miyim? Bina mıyım ben? Bu bina; ruhun hanesi ve yuvasıdır. Ben hiç binadan çıkmasam, beni kimse görmese, baksalar, beni hep bina gibi düşünürler. Tövbe, tövbe, tahayyül-ü küfür küfür olmadığı için söyleyeceğim. Sığır, tanrısını (menfî olduğu için tanrı diyorum) aynı kendi gibi dört ayaklı düşünür. Ben bu kadarcık ot yiyorum, benim tanrım Afyon'daki bütün otları yiyor. Sığır gibi düşünür tanrıyı. Onun için mısırda ilahlarını kendileri gibi düşünür. Maymun, kendisi gibi düşünür. Tavuk da, kendisi gibi tanrı düşünür.

Kalbin dairesine → Daire-i hayat. Levh-i Mahfuz'un dairesine → Daire-i ilim. İkisini cem'eden → **Meyelan**'dır. Yani **Levh-i Mahfuz'un ve Arş'ın dairelerinin cem'i.**

MEYELAN

"*Kalbden bir meyelan çıktığı zaman*" diye Hutbe-i Şamiye 77 de geçiyor. "*Kalbde hırsızlığa bir meyelan uyandığı zaman, Kur'an'dan bir ayet gelir, o meyelanı durdurur*." diyor.

Dimağın bütünselliği, kalbin bütünselliği, örf, an'ane, kültür, eğitimle inşa olan kalb ve ruhunda → bu bütünsellikle bir hâlet çıkar. **Bunun adı → meyelan**.

Meyelan: "Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası olan meyelan. Matürice bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir.

Cüz-i ihtiyarî → dimağdadır.

Sual: Üss-ül esası derken özü, içi, temeli mi demek?
Elcevap: Arkada yöneten demek.

Sual: Batını gibi mi düşünelim?
Elcevap: Evet.

Nokta-i nazar: Cüz-i ihtiyarın içini kazsak, meyelana gider.

Aynen. Meyelan kalbden çıkar. Kalbden çıkan bir şey iki yeri mutlaka etkiler: vicdan ve dimağ. İki etkilenen sistem ile → ihtiyar ortaya çıkıyor, tercih yapıyor. Buraya ama bloke yapabilirsin. Bir daha: Meyelan kalbden çıktı. İlk etkilenen ayak → vicdan. İkinci etkilenen → dimağ. Bütünsellikle → cüz-i ihtiyarî çıkıyor, tercih ediyor, fiiller. Cüz-i ihtiyarî, hayırda seçer, şer de seçer. İrade ise, şer seçmez. Çünkü irade → vicdanda, peygamber gibiydi, ismet sıfatı vardı. İsmet derken, yaptığın günahı hemen sana gösteriyor. Ama uyanık vicdan tabi ki, bozulmuş vicdan değil. Yanlış yaptığında hemen sıkar seni. O irade. İrade hayrı seçer. Ancak o bütünselliği irade devreye girerse, cüz-

i ihtiyarîyi devre dışı yapabiliyor. Çünkü irade daha yüksek bir makamda. Cüz-i ihtiyar → dimağa aittir. İrade → vicdana aittir. 17. Söz'de Üstad "*cüz-i ihtiyarımdan vazgeçtim*" diyor. Ne ile vazgeçiyor? Başka bir sistemle. Onun adı; iradedir.

Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası olan meyelan, yani kaynağı o. Niye meylettin ona? Mesela açık saçığa baktın, hırsızlık yaptın. Çünkü babası hırsızdı yani neseb, kültür veya haram yedirdi, eğitim, yaş, örf, an'ane → bütünselliği meylimizi oluşturuyor. Meyil çıplak olmaz, bunlar oluşturur onu. Bu oluşunca ancak bir şeyle onu durdurabilirsin: semavî bir emirle hırsıza der ki "*uzatma elini*", vicdandaki irade "*çek elini*" demezse, meylini gerçekleştirir.

Aslında üç tane itikad mezhebi vardı ama bir tanesi silinmiş ama canlandırmaya çalışıyorlar. Selefiye, Eş'arî, Matürîdî… Selefiye Vehhabilerin kullandığıdır. Diğer iki tanesi esastır. Ehl-i Sünnet vel Cemaatin iki tane itikad imamlarıdır, iki tane sistemidir Eş'arî ve Matürîdî.

Meyelan: "Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası olan meyelan. Matürice bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir.

Emr-i itibarînin yeri → tasavvur.

Tasavvur

- **Emr-i itibarî**
- **Emr-i nisbî**
- **Vehim**
- **Şüpheler**
- **Zanlar**
- **Bilgiler**
- **…**

Sual: Emr-i itibarî tasavvurda, emr-i nisbî tahayyülde demiştik?
Elcevap: Emr-i nisbî ve emr-i itibarî nedir bakın: dışarıyı seyrediyorum. Büyük bina-küçük bina, soğuk-sıcak, katı-yumuşak, beyaz-siyah, kadın-erkek, iman-küfür, melek-şeytan → bunları dışarıda görüyorum. Kıyas etmek insana mahsus. Sığır da görüyor, kedi de görüyor ama mesela muhabbet kuşu kafası ile balık kafası kedi için aynıdır. Emr-i nisbîsi olmadığı için. Sığır için bir gül ile bir ot arasında farklılık yoktur, çünkü emr-i nisbîsi yok. Dış dünyayı farkındalığa getirebilmek, farklılıkları alabilmek → bunları emrî nisbî alıyor. Bunları aldı ama ille aldığı ile kalmıyor. Kesiyorum, biçiyorum → tahayyül bunlar için yardım ediyor, şekillendiriyor. Mesela karşıdaki tarlaya baktım, çiçekleriyle aldım. Ben oraya bina dikerim şu anda. Bunun şeklini bana gösteren tahayyül. Yani dışarıdan alınan bilgileri içerde kesiyorum, biçiyorum, değiştiriyorum. Bunu yaptıktan sonra şeklini görmek istiyorum. Bunu tasavvur yapmıyor, tayahhül şekillendiriyor. Dışarıdan aldıklarım emr-i nisbîlerle oynama özelliğime emr-i itibarî denilir.

Sual: Yani emr-i itibarîlerle tahayyül ile bir ilişki kurulabiliyor?
Elcevap: Evet, çünkü tahayyül daha dipte, aşağıda. Üniversite diploması olana ilkokul diploman var mı diye sorulmaz. Tasavvurda olan bir sistem tahayyülü de kullanıyor. Emr-i nisbî ile dışarıdan aldım. Emr-i itibarî ile içerde değiştirdim. Onu tahayyüle gönderiyorum, "*bana bina yap*" diyorum. Yani itibar ettiğim her şey o anda aynen şekilleniyor. Mesela birisi kendisini iyi düşünse, iyi bir yerde farz etse, "*nazarında fena bir memlekete düştü*" diyor. Memleket aynı. Her ikisi de Afyon'a düştü. 2.Söz. Nazarında fena bir memlekete düştü. Çok sıkıntı çektik → Kafada bu! Nazarında bu! Cehennemi de kafada, Cenneti de kafada. **Emr-i nisbî ve emr-i itibarî tasavvurdadır, tahayyülü kullanıyor.**

Meyelan → Kalbden çıkan meyelan vicdanı ve daha sonra dimağı etkiler. Etkilenen vicdan ve dimağın bütünlüğüne meyelan denir. Bu da dimağda bulunan cüz-i ihtiyarîinin üss-ül esası oluyor.

Sual: Kalb derken neyi düşünelim? Kalbde hem vicdan var, hem dimağ var biliyoruz.
Elcevap: Bir şeyi konuştuğun zaman detayına girmezsin, boğar. Kalb konuşulunca vicdan ve dimağ konuşulmaz. Burada şu an cüz-i ihtiyarîyi konuşuyoruz. Ama kalb konuştuğumuz zaman biliyoruz ki içinde vicdan da var, dimağ da var.

Sual: Karşıyı görmekle birlikte, kalbde oluşanlarla birlikte buharlanan değil mi meyelan?
Elcevap: Değil. Daha önce de söyledim. Hırsızlığa eli gitti, meyelan oldu. Bu hırsızlığa olan meyelanı etkileyen 1. Anne-babasının nikahı 2.anne-babasının dinî eğitimi 3.bu çocuğun kültürü 4.eğitimi 5.açlığı. Elin kesilmesi için on altı maddeden birisinde aç olmaması, kandırılmaması lazım, muvazenesizlik olmaması lazım, şahıs malı vs olmaması lazım deniliyor. Bunlar hırsızlığa meyelanı etkileyen sebeblerdir. Meyelan nasıl kalbde oluşuyor → bu başka bir soru. Cüz-i ihtiyarîsi nasıl aktif oluyor → bu da başka bir soru. Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası meyelandır dedik, pergeli oradan aldık. Meyelan kalbden çıktı. Nasıl etkilendi denilirse Latife-i İnsaniye etkiliyor onu ama ona mı gireyim şimdi?

Sual: Ayrı ayrı latifelerin ayrı meyelanı mı oluyor, kalbin ve hissin?
Elcevap: Kalbde Latife-i İnsaniye var. Latife-i İnsaniyeden meyelan çıkıyor. Meyelan ilk önce vicdandaki Latife-i Rabbaniyemize, sonra vicdandaki His'se, sonra vicdandaki Zihin'e, sonra vicdandaki İrade'yi etkiledi. Dağın tepesinden kar topunu yuvarlamak gibi, katlana katlana iniyor aşağıya. İrade'den sonra vicdandan çıkıyor dimağdaki itikada → iltizama → iz'ana → tasdike → taakkula → tasavvura sonra o şekilse, kelamsa, libası, elbisesi tahayyülde biçiliyor. Ağzından çıkacaksa o kelam elbisesi, o elbise tahayyülde biçiliyor. O elbisenin içerisine bu saydıklarımın hepsi var. Kelamın içerisinde var. Kelam; kişinin veya Allah'ın ilmini, iradesini, kudretini tazammun ediyor. Eğer kelamın içerisinde kişinin samimiyeti, ihlası, anlayışı ne kadar güçlüyse, karşıyı o nisbette etkiliyor. Allah'ın ayeti ile insanın sözü burada ayrılıyor, yani Allah'ın dediği gibi insan da konuşuyor. Ama Allah'ın sözüne ayet deniliyor, insanın sözüne ayet denilmiyor. Çünkü beşerin kelamının içerisindekiler beşer olduğu için tesir etmiyor. Allah'ın sözü ayet olmasının sebebi, içerisinde ilim, irade, kudret konulduğu içindir.

Çünkü "*kelam-ı ezelî; ilmi, irade, kudreti tazammun ettiği*" diye (Sözler 433 de) geçiyor. Uygulayayım: "*Ey sema, suyunu kes! Ey arz, suyunu yut!*" Ben diyorum, olmuyor. Yalvarsam da tesir etmez. Allah dediği anda oluyor, olduğu anda söylüyor. Aynı şey. Üstad Latif Nükteler'de "*kelam kudret, kudret kelam"* diyor. Yani Allah bulutlardan suyu kesiyor → kudret. Olduğu anda söylüyor veya söylediği anda oluyor. Sebebi: kelam kudreti tazammun ediyor. Allah dediği anda oluyor, çünkü kelamında kudret var. Kelamın içerisinde üç sıfat var: ilim, irade, kudret.

Sual: Meyelan cüz-i ihtiyarîyeye bakıyor dediniz. Bir de Daire-i ilim ve Daire-i hayatı cem'eden cüz-i ihtiyar mı?
Elcevap: Hayır, meyelan. Cüz-i ihtiyarî en son çıkandır. **Meyelan kalbde, cüz-i ihtiyarî dimağda.** Mesela yere attığım kalemi ne ile alıyorum? Cüz-i ihtiyarımla. Benim davranışlarımı belirleyen batındır. Batının dışa vuruşudur benim davranışlarım, sözlerim. Benim terimi bensiz düşünemezsiniz. Benim sesimi bensiz düşünemezsiniz. Benim simamı ruhsuz düşünemezsiniz. Eylemlerimi, sözlerimi ya ihtiyarla yapıyorum ya da iradeyle yapıyorum. Eğer kudsî ise, ulvî ise, irade merkezli, ihtiyara diyor ki "*namazı tercih et*". Cüz-i ihtiyar da tercih ediyor. Cüz-i ihtiyarînin özelliği yani tanımı şudur: şunu bu, onu mu, bunu mu yani hazır zamandaki tercihlerimizin adıdır; cüz-i ihtiyarî. Bu hayvanlarda da vardır. Bu nedenle dini olmayanların yani kafir olanların iradesi yoktur, cüz-i ihtiyarîsi vardır. Hazır zamandaki tercihtir. İrade ise; mazi ile istikbale bakıp hazırda tercih etmektir. O zaman iradenin içerisinde Allah da var, ahiret de var, dünyada haramdır diyor.

Davranışlarımız, konuşmalarımız iki kaynaktan çıkıyor: ya ihtiyardır, ya iradedir. Kafirin vicdanı hatmedildiği için, eğer hatmedilmişse, (fetret ehlinin hatmedilmemiş.) (İradenin yeri vicdandır.) Kalb bitmişse, irade bitmiştir. O zaman ne ile tercih ediyor o bu hayatta? İhtiyarla yapıyor.

Sual: Bizim hayra medhalimizin olmaması, şerre merciiyetimizin olması noktasında irade-ihtiyar diye bir ayırım yapılabilir mi? Yani kırmızı kalemi veya siyah kalemi tercih etmek ihtiyarîdir, iradenin tezahürü değil. Ama bu ademî bir fiil de değil. burada alan yine biz olmamamız lazım?
Elcevap: O ayırım yapılabilir. Zaten ben derken, işte kader buraya giriyor. Kader bu süreci tamamlayıp, en azından fark edip yani bu gömlek bana giydirilmiş, bu atlet, bu vücud, bu hayat, bu akıl bana giydirilmiş, ruh da giydirilmiş. Benim ruhum derken ruh değil bu → ben diyen. Benim ruhum diyen → Ene. Bunu fark edince artık davranışlarımızın pergelini oraya koyuyoruz. Üstad da her şeyini kadere vere, vere, orayı düşüne düşüne, artık kendi pergeli koymuş Ene'ye. Bu seviyede ise, artık o irade-i İlahiye yönetiyor bu adamı. Orda artık ihtiyardan bahsedilmez, kalmamış.

Sual: Meyelanı konuşurken pergeli nereye koymamız lazım?
Elcevap: Meyelan denilince pergeli kalbe koy. Çünkü Üstad "*kalbden meyelan çıkınca*" demiş.

Sual: Az önce bahsettiğiniz mec'ul makamındaki (Üstad için bıraka bıraka dediniz ya) bir nazarla mı meyelanı konuşacağız yoksa alem-i şehadetteki bir nazarla mı meyelanı konuşacağız? Zemini bulalım ki, konuşabilelim.
Elcevap: Tamam, peki. Dehri hocanın sorusuna geleyim. Bu adam alim, fıkıh kitapları var. Allah Hâlık'tır. Beni yarattı, bana bu iradeyi verdi. Yaratılan, verilen verilene karşı nasıl hür olacak? Verdiğini aşamam. Misal Windows size bilgisayarınıza bir işletim sistemi koydu. İstediğiniz programları açarsınız, oynarsınız vs. ama silemezsiniz. Kendisini kendisiyle ortadan kaldıramazsınız.

Aynı bu misal gibi: irade verilmiş. **Verilen irade verene karşı nasıl hür olacak?** dedi. İradenin nereden beslendiğini göstereceğim size. Nasıl ben hür oluyorum? Her şeyden sıyrılabiliyorum. Bedenden, aklımdan, dimağımdan yani, hatta ruhumdan sıyrılıp tercih yapabiliyorum. Ruhuma rağmen, ruhta iken. Alem-i şehadette iken ben alem-i şehadetli değilim.

Sual: Bu hocanın sorusu Kader Risalesinde geçen sorunun aynısı mı? Yani kader bizi bağlamış vs. diye bir soru var ya?
Elcevap: Hayır, o soru daha düşük. Bu hocanın sorusu ruh seviyesinde bir soru, daha üst. Şöyle: Allah verdi, ben aldım. Aldımsa, Ona karşı ben nasıl hür olacağım ki? Vermesi bile bir kere kayıtın kendisidir. Verdi → aldım. O kayıttır zaten. Sen Ona rağmen ama hürsün dedi. Zata rağmen hürsün. "*Nasıl hürüm?*" dedi.

Sual: Muhtemelen bu sorunun cevabı da gelecek siz anlatınca ama şimdiden soralım: Hür denilince iki tane hür olur. O zaman şirk yok mu ortada?
Elcevap: Hürriyet nedir? Hürriyetin dört tane özelliği var: 1.hürriyetin sureti 2.hürriyetin kanuniyeti 3.hürriyetin hakikatı 4.hürriyetin mahiyeti. **(Defter sf 126-127)**

- *Hürriyetimi aldı diyenler hürriyetin suretini biliyorlar, hakikatlarından bibehredirler. Baksana surette her şeyi yapıp hür olacağım diyenlerin ya hapishanede ya hastanede ya mezaristanda ya da meyhanede veya uyuşmuş, her şeyleri bitmiş köprü altlarında…*

Hürriyetin sureti → eylemlerimiz, yani bu dünyadaki hareketlerimiz. Her şey yapıyor. İçki içiyor, zina yapıyor, özgürüm diyor hem de bunu yaparken "*Allah beni kayıtladı*" diyor, Allah'a rağmen iş yaptığı halde. Emrine muhalefet edebildiği halde! Zina yapıp, içki içtiği halde, Allah beni kayıtladı diyor. Kaderimde içki vardı diyor. Allah'a iftira ediyor. Bu iftiracıların başı şeytandır. Âdem as Allah'a "*Ben nefsime zulmettim, beni affet*" dedi. Şeytan ise, elini kaldırdı, "*beni sen azdırdın, kıyamete kadar ömür ver*" dedi. Aynı mantık. Hem yapıyor hem "*sen beni azdırdın*" diyor. Allah bunu Kur'an'ına koyuyor, namazda okuyunca da namaz oluyor. Namazda şeytanın duasını okuyorum, namaz oluyor. Kur'an'da bir ayet olmuş çünkü. Şeytanın sözü ayet oldu. Allah suretine şeytanın sözünü koydu. Niçin ayet oldu? *La uhibbul afilin*. İbrahim as'ın sözü: Ben batanları, uful edenleri, kaybolanları sevmem. Bir sürü peygamber duaları var Kur'an'da. Nasıl ayet oldu bunlar? İçine Allah iradesini, kudretini, ilmini koyunca, format değişti. İçsel yapısı değişti → ayet oldu. Çünkü Kelam-ı İlahî; üç sıfatı tazammun eder. İlim, irade, kudreti tazammun ediyor.

Meyhanede hapsolmasın diye Allah ona tercih sunuyor. O ise "*yok, ben hür olacağım*" diye hapishaneye gömülüyor. Meyhaneye gömülüyorsun, hastaneye gömülüyorsun, kabristana gömülüyorsun veya köprü altında esrar, eroin, vs içiyorlar. Bunlar bunu niçin yaptılar? Hür olmak için. Ama köleleştiler. O zaman neticeye bakıp başa geçelim. Hür olmak için içki içmek, hür olmak için kahveye gitmek, hür olmak için esrar, eroin içenler neticede hür mü oldular, köleleştiler mi? O zaman o fiili yapmak → köleleşmektir, hürriyet değildir. Armut mudur, şeftali midir diye kavga ediyoruz, münakaşa ediyoruz. Hatta canlı mıdır, cansız mıdır bu ağaç? Kurumuş ağaç. Ne ağacıdır, cansız mıdır bilmek için baharı bekle. Baharda canlı olduğunu ve şeftali ağacı olduğunu bildik. Artık armut olabilir denilmez. Bir şeyi tanımlayan, gösteren → meyvesidir. Eğer bunları yapmak hür olmaksa, neticesi köprü altı. Bir şey iddia ediliyor. Allah "*hürriyet budur*" diyor. İnsan ise "*hayır budur*" diyor. Neticesine bakalım o zaman: Beşer hür olacağım diye bunlara tevessül ediyor. Neticesi: meyhane, hastane, hapishane, mezaristan, köprü altı.

- *Her şeyi yapanların her şeyden nasıl mahrum olduklarına şahid oluyoruz.*
- *İçsel aleminde çelişki ve çatışma yaşayanların fiillerinde her istediklerini yapamaz hale geldiklerine şahidiz.*

Kafası ayrı, vicdanı ayrı, insanlığı ayrı, istekleri ayrı yani nefis, ruh, akıl, kalb; hepsi ayrı bir şey. Bu durumda olanlar her istediklerini yapamaz hale gelmişler. Meyhaneden çık hadi. Kafa bulmak için içiyor, kafayı kaybediyor, evi bulamıyor. Böyle hürriyet olur mu?

- *Bir yerde yığılmış kalırlar. Geçici bir zaman için vur pat oynasın yapanların ne kadar basit sebeblerle hayatlarının ve ruhsal alemlerinin nasıl cehenneme döndüklerine şahid oluyoruz. 13 yaşındaki çocuğun yaşamadan yaşlanıp öldüklerine şahidiz.*

- ***Hürriyetin sureti →** Eylemde. Başkalarının hürriyetleriyle kayıtlı. (Münazarat)*

Ben hürüm diye senin arabanı kıramam, evine giremem, kırıp dökemem.

- ***Hürriyetin kanuniyeti →** İnsanın içsel bütünlüğünü kazanmasıdır.*

Allah'ın dediği bir şeyi yapınca, sana içsel bütünlüğünü kazandırıyor mu yoksa bozuyor mu? Allah'ın dediği beni kayıtlandırıyor diye tersini yaparsan (içki, zina) içsel bütünlüğünü kazandırıyor mu yoksa bozuyor mu?

- ***Hürriyetin hakikatı →** İçsel bütünlüğünü fiilde tezahür ettirip hakikî kemalât olan esma meratiblerinde kalbin ve ruhun derece-i hayatlarına geçmektir.*

Hakaik-i eşya-i sabitetun; her hakikatın yani çiçek hakikattir, haktır, ortaya çıkandır. O rengin, o maddenin esmada karşılığı var. Cilve, cemal, nakış, sanat olan mevcudattaki tezahürleriyle onların kaynağı olan esma. Bunların arasındakilere meratib-i esma denir. Bir daha: Yaprakta esmanın cilve, cemal, nakış, sanatı gözüküyor. Cemil ismin

mesela arasındaki meratiblere → hakikat meratibleri denilir. Bu esma bu yaprağın nesidir? Bu yaprağın hakikatıdır. Hakaik-i eşya-i sabitetun. O zaman hürriyetin hakikatı nedir? Benim sözlerimi, davranışlarımı esmaya dayandırıp içsel bütünlüğü kazanıp daire-i kalbin, daire-i ruhun, daire-i hayatın içine girmektir. Yani artık burada iken kalbini yaşamak. **Kalb; kâinatın haritasıdır. Ruh da; Şecere-i hilkatin haritası.** Eğer senin yaşadığın hareketlerle Allah'ın dediği gibi yaparsan sen, esma meratiblerinden mertebe kazanıyorsun. Allah'ın dediğini yaparsan, içsel bütünlük oluyor. İçsel bütünlük demek → daire-i kalbe giriyorsun (derecene göre), daire-i ruha giriyorsun yani daire-i hayat → daire-i kalb → daire-i ruha giriyorsun. **Daire-i kalbe girmek** demek → kainatı ihata ediyorsun. Yani değil kendinden, kâinattan çıkıyorsun. **Daire-i ruh** demek → Şecere-i hilkate geçiyorsun. **Daire-i hayat** demek → Arş'ı yaşıyorsun.

Nokta-i nazar: Demek ki Azrail bize hürriyetin hakikatını veriyor.

- ***Hürriyetin mahiyeti →*** *Fıtrat-ı asliyeni yaşayıp Cenab-ı Hakk'a ubudiyet-i külliye ile cami ayna olmak, muhatab olmak. Her türlü varlık, mahluk kayıtlarından kurtulmaktır.*

Nokta-i nazar: Lem'alar 137: "*Madem dünya hayatı ve cismanî yaşayış ve hayvanî hayat böyledir*;" → bu hürriyetin sureti. "..hayvaniyetten çık, cismaniyeti bırak, kalb ve ruhun derece-i hayatına gir." → bu hürriyetin hakikatı.

Fıtrat-ı asliye = fıtri örfî (İşarat-ül İ'caz 17).

Sual: Mahiyeti; ene seviyesindeki hürriyet mi?
Elcevap: Evet, o.

Bir daha: *Fıtrat-ı asliyeni yaşayıp Cenab-ı Hakk'a ubudiyet-i külliye ile cami ayna olmak, muhatab olmak.* → **irfan sahibi oluyorsun, yani** *Her türlü varlık, mahluk kayıtlarından kurtulmaktır.*

22.04.2017
Afyon kampı

Sual: Mutlak hür sahibi kimdir?
Elcevap: Mutlak hür sahibi Allah'tır. Biz hürriyet sahibiyiz.

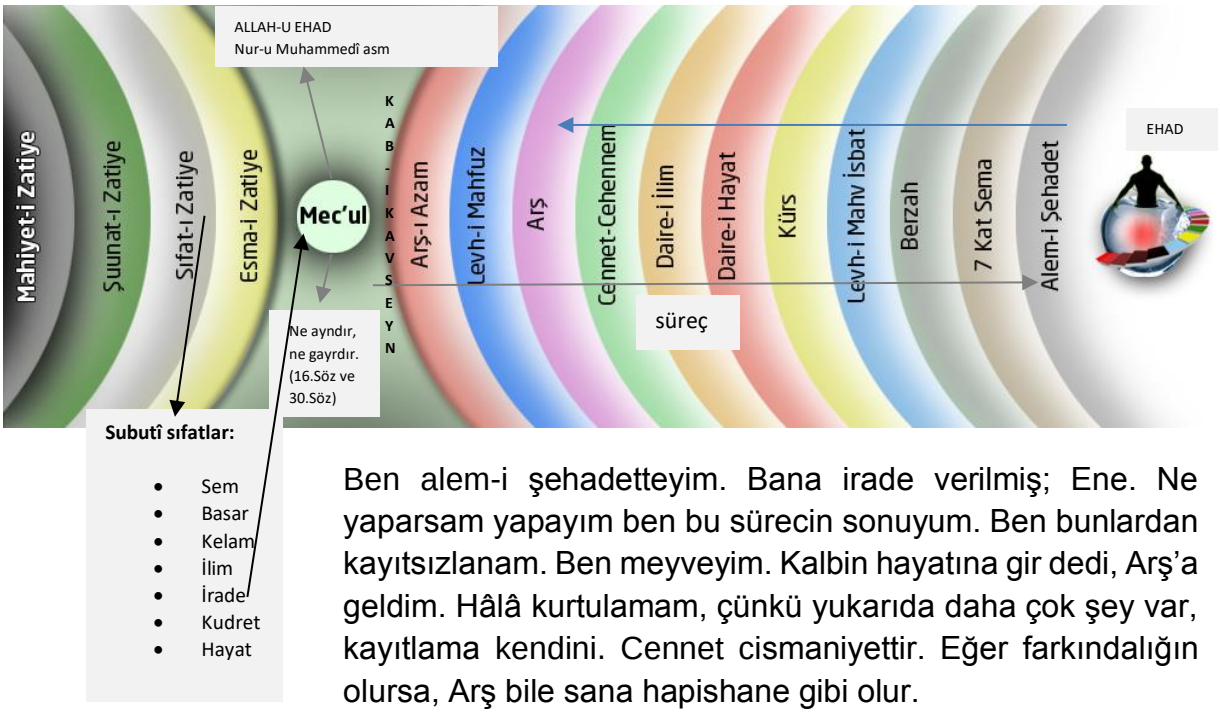

Ben alem-i şehadetteyim. Bana irade verilmiş; Ene. Ne yaparsam yapayım ben bu sürecin sonuyum. Ben bunlardan kayıtsızlanam. Ben meyveyim. Kalbin hayatına gir dedi, Arş'a geldim. Hâlâ kurtulamam, çünkü yukarıda daha çok şey var, kayıtlama kendini. Cennet cismaniyettir. Eğer farkındalığın olursa, Arş bile sana hapishane gibi olur.

Cenneti isteyene ver onu. Çünkü cennet mahluktur. Nur-u Muhammedî'den yaratılmıştır. Cennet denilince ne anlar? Huri, yeme, içme, tamam isteyene ver onu. Bu dersten sonra ama sen huriyle, baklavayla uğraşmayacaksın, çünkü daha acayip şeyler duydun.

Aklın derece-i hayatına girince, Levh-i Mahfuz'dasın. Ruhun derece-i hayatına girince Arş-ı Azam'dasın. Burada tepende Kab-ı Kavseyn var. Buraya gireceksin. Esas girmen gereken yer Mec'ul. Burası Mec'ul (Kul hüv) Allah-u Ehad, Nur-u Muhammedî asm. Alem-i şehadetteki Ene ise; (küllehu küfüven) Ehad.

- **Mecul→Allah-u Ehad**
- **Ene →Ehad**

Mec'ul; ne aynıdır ne gayrıdır (16.Söz, 30.Söz). Bir güneş var, bir ayna var, bir de aynadaki güneş var. Aynadaki güneş; ne asıldır ne de gayrıdır yani ne aynıdır ne gayrıdır. Güneş -hâşâ- Allah. Esmaların bütünlüğü olan Allah. Mahiyet-i Zatiyedeki değil, olmaz. Üstadın misali; Allah Şems-i Ezelî. Ayna; ruhtur. Aynada gözüken, semadaki güneş. O aynada gözüken güneş, benim gibi değil. Ben aynaya aksetsem, aynadan başka bir yere yansımam. Fakat nim-nuranî olan güneş, aynadan yansır. Demek nurlar yansır.

İşte aynadaki güneş → Ene'dir. Ayna → ruhtur. Aynada olup aynada olmayan, ruhumun ruhu. Güneş ise → Esmaların bütünlüğü…

O ayna camdı. Aynaya dönüşmesi için beşeriyet ile, nefsin mertebeleri ile boyanmış. Cam iken, güneş vurup geçiyordu. Ayna olunca, vurup gitmiyor, yansıyor. O beşeriyet takılmadan önceki cam; Âdem-Safiyullah. Ona secde et denilirken, beşeriyeti henüz takılmadığı için, Allah'ın esmalarının bütünlüğüne secde et denilmiş oldu. Âdem'in bir manası vücud, bir manası da toprak. Melaikelere ve şeytana Esmaların bütünlüğüne secde et denildi. Mec'ul; esmaların bütünlüğüdür. Ona Arş-ı Azamdan ruh takıldı, Levh-i Mahfuzdan akıl takıldı ve Arş'tan kalb takıldı. Birkaç mertebe sonra Kürs'ten beşeriyet takıldı. İşte buradan sonrasına secde etmek şirk olur. Allah bir insana secde et demez. Secde et dediği beşer değil, esmaların bütünlüğüdür. *"Ve alleme ademel esmae külleha"*.

Bunu herkese nasıl anlatacaksın? Bir kolay yolu şu: Oğlum, kızım halıya secde etmiyor musun? Allah "bana secde et" diyor. Halı Allah mı? Allah'ın dediği yer, Allah'ın emri → Allah'ın iradesidir. Yer; topraktır. Yani iradesine secde ediyorsun. Kelamın içinde ilim, irade, kudret var. Allah'ın dört sıfatı olduğu için, Allah'a secde ediyorsun. Toprağa secde etmek niye şirk olmuyor? Elcevap: Çünkü beşeriyeti yok. Toprakta yüz sekiz tane element var. Yüz sekiz tane esma düşün. Toprağa beşeriyet takılsa, insan olur.

Zata karşı hürriyetimiz şuradan geliyor: Allah'ın sübutî sıfatındaki İrade; Mec'ule taayyün ve teşahhus etti. Mec'uldeki irade, şimdi mahluk mudur? Hayır. Vacib midir? Hayır. Mec'ule taayyün ve teşahhus eden iradeden dolayı sen, sübutî sıfattaki İradeye karşı, hür oluyorsun. Aynadaki güneşin, semadaki güneşe karşı → hürriyeti buradan geliyor.

Sual: Hürriyet mi var, ayinedarlık mı var?
Elcevap: Ayna yok. Burayı (Mec'ulü) ruh gibi bir ayna olarak düşünme. Ene'de Allah'ın sıfatları taayyün ve teşahhus ediyor. Vicdan mahluk, ene mahluk değil. **O ene'yi ne kadar inkişaf ettirirsem, o zaman o vicdandaki irade → ene'deki Allahın taayyün ve teşahhus etmiş olan iradesiyle bağ kuruyor.**

Mesela sokaktaki Müslüman, dindar ama bu dersleri tefekkür etmemiş, Ene'yi vs bilmiyor. Ene'den kopuk (vicdandaki) irade; Kur'an'a, Sünnete, vicdana, kalbe bağlı olan irade olur. Ama bu dersleri tefekkür eden, fark edip farkındalığa gelen bu **(vicdandaki) irade → kalbi, ruhu aşıyor ve ene'ye bağlanıyor**. Ene'ye bağlanıyor derken ene taalluk ediyor. Ene gözükmek istiyor. Mesela şu elimdeki kalem niçin duvarda gözükmüyor? Çünkü cam değil. Cam yaparsanız gözükür. Ene'yi de öyle düşün. Ene yayıyor ama kalb ve vicdan ene'ye ayna olursa, bu inkişafat olursa, **vicdandaki irade → ene'deki iradeye dönüşüyor**. Ve hürriyeti de ondan alıyor! Böylelikle bendeki irade, verilen mahluk irade değil, vacib de değil, ne ayndır ne gayrdır iradesi.

Sual: Niye aşağıdan yukarıya izah ettiniz? Yani vicdandaki iradeyi ene'ye bağladınız? Normalde yukarıdan aşağıya geliyordu?
Elcevap: Senin şahid olduğun, bildiğin yolla gittim ki, bilmediğini daha iyi anlayasın.
Ders çalışırken yorulduğum için kalktım. Önceden bir dostum Almanya'dan çikolata getirmişti. Tezgâhta bir tarafta çikolata var, bir tarafta hakiki bal var. Tatlıya da ihtiyacım

var. Hangisini alayım? Çikolatayı isteyen sistem de var, balı isteyen sistem de var. Ben ikisine şahidim. İkisi de helal. Balı istedim ama diğer tarafım "çikolatayı al, mutluluk verir, baldan lezzetlidir" diyor. Diğer tarafım da "Allah Kur'an'da balı methetti, sen balı al" dedi. "İkincisi: bal kesin helal ama çikolata şüpheli" dedi. Diğer tarafım "ama baldan lezzetli" dedi. Ben de "doğru ama bal daha çok besler" dedim. Balı isteyen kim, çikolatayı isteyen kim bilmiyorum. Bu sefer sisteme girdim. Dedim ki: Balı isteyen nereye dayandırıyorsa, çikolatayı isteyen nereye dayandırıyorsa, yani biri Kur'an'a ve Hadis'e dayandırdı, diğeri çok lezzetlidir diyerek hazır zamana dayandı. **Hazır zamana sırf lezzete dayandıran → cüz-i ihtiyardır, hayvaniyettir**. Diğeri ise **Allah ile yorumladı**, balı Allah'a dayandırdı ve şifadır diyerek istikbal ile izah etti yani **hazır zaman yerine mazi ve müstakbelle baktırdı**. En azından beni şüpheden kurtaracağını söyledi. Demek ki balı isteyen iradedir. Çünkü irade haram istemez. Haramları tercih eden- Kader Risalesinde yazıyor- hep cüz-i ihtiyardır. Ulvî şeylere merci → iradedir. Süflî şeylere merci → ihtiyardır. Mesela arı: taşa mı konayım çiçeğe mi? Kedi: Ciğeri mi ekmeği mi alayım? Bunlar tercihtir ve iradeyle yapmıyor, ihtiyarla yapıyor. Hazır zamana mübtela olan; ihtiyardır. Ne Allah ile ne de ahiret ile izah etmedi, sırf lezzetlidir dedi. Oysa bal için Allah ile izah etti ve şifadır derken istikballe izah etti. Nokta-i istinad ile Allah'a, nokta-i istimdad ahirete iman ile geleceğe dayandıran iradedir.

İrade; vicdanda bir sıfattır ve mahluktur, yapılmış. Çünkü bulunduğu vicdan mahluk, çünkü vicdanın bulunduğu kalb mahluk, çünkü kalbin bulunduğu ruh mahluk. Ruh bitti. "*Benim ruhum"* diyen ruhun dışında olan Ene'dir.

Sual: Aslında vicdandaki irade sıfatı olduğu için, cüz-i irade denilebilir mi?
Elcevap: Evet, denilebilir. Cüz-i irade bu. Mahluk olan irade.

"Bende bir ben vardır benden içeru" → Ene'deki Cenab-ı Hakk'ın taayyün ve teşahhusu sırf irade değil. Kelamı da var. Bu nedenle Allah'ın kelamına benziyor sözleri. İnsanın Ene'sinde, o Ben olan bende yani ruhun arkasında olan *benim ruhum* diyen… benim gömleğim, gir içeriye benim atletim, gir içeriye benim vücudum, benim hayatım, benim his ve şuurum diyen arkada, benim aklım diyen akıl değil, arkada, benim ruhum diyen ruh değil, arkadaki Ene işte... Bu Ene; mahluk değil. Ene'den aşağısı mahluk. Ene; vacib değil. Ene'den yukarısı vacibdir. **Ene → berzahtır**. Berzahı hep anlamakta zorlanıyoruz, haklı olarak. Buna bir misal: kabir. Kabir ahiret değil. Ahiret; kıyamet kopunca haşir meydanındaki adıdır. Kabire zaten dinde alem-i berzah deniliyor. İkinci bir misal: anne karnındaki çocuk. Anne karnında alem-i gayb değil, alem-i şehadet de değil. Dokuz ay sonra doğduğu halde bir günlük diyor. Hani dokuz aylıktı?

Sual: Mahluk olmadan önce ben benlik yapabiliyor muydum?
Elcevap: Yok. Benlik yapabilmen için ruh takılması lazım. Sonra kalb, sonra beşeriyet takılması lazım. Benliği yapan Kürs'te.
Sual: Ama o *benim ruhum* diyende birisi var?
Elcevap: Ama ne zamandan sonra… Bize beşeriyet, nefis takıldı. Nefs-i emmare, nefs-i levvame, nefs-i mülhime, nefs-i mutmainne, nefs-i radiye, nefs-i safia takıldı. Bunlar işletilerek, şu anda derse katılarak söylüyorsun. Ne zaman dedin bunu? Bu

derse hiç katılmamış olsan, Risaleden haberin olmasa, bu sorun olur mu? Olmaz. Terakki olduktan sonra diyorsun ki "*benim ruhum*." Orayı fark ettiğin için. Farkındalığa geldikten sonra "*benim ruhum"* diyorsun. Felsefeciler kafaya akıl diyorlar. Üstadın gölgesinde biz ise; dimağın yedi mertebesi var diyoruz. Piyasadaki insanlar bu cesede *ben* diyor. Cinayete bak. Bu binanın içinde ben varım diye binaya insan diyor. Bu bedene de insan demek öyledir.

Sual: Biz Mec'ulde iradeyi kabul etmedik mi?
Elcevap: Evet, Mec'ulde kabul ettik ama hangi irade? **Mahluk olmayan, taayyün ve teşahhus etmiş olan iradeden hürriyet geliyor.**

Sual: İşte onu soruyorum. Sahiplenmek orda mı oluyor?
Elcevap: Evet orda oluyor, hürriyet orda işte.

Sual: Az önce olmuyor dediniz?
Elcevap: Bak nasıl olmuyor. Vicdandaki irade eğer oralara çıkmamışsa, mahluktur. Bu vicdandaki irade, Allah'ın tercihleri içerisinde tercih ediyor. Bu irade; ubudiyeti hamletmiş. İradenin vazifesi → İbadetullah. Vicdandaki zihnin vazifesi → Marifetullah. His'in → Muhabbetullah. Latife-i Rabbaniye'nin → Müşahedetullah. Demek ki vicdandaki iradenin vazifesi, ibadetullah yapacak kadardır, yani ubudiyet-i külliye kazanmak, Allah'ın rububiyetine karşı ubudiyetini çıkarmak. Bunları yapabilir sistem, vicdandaki iradedir.

Ene'mizden vicdana yansıtmış, yani Mec'uldeki ene'mizdeki irade vicdana bir vurdu, ubudiyeti yapabilecek, dimağa bir vurdu beşeriyetimizi yapabilecek; cüz-i ihtiyar çıkıyor. O da oradan çıkıyor yani türevleridir. Mec'uldeki Ene'deki taayyün ve teşahhus etmiş olan Allah'ın iradesi, mahluka yani ruha, vicdana indiği zaman, ubudiyet yapabilecek kadar iradeleniyor, isimleniyor yani irade deniliyor. Dimağ da kalbin diğer bir şubesi olduğu için, bu süreçten geçip dimağda müşahhaslanmasına → cüz-i ihtiyar deniliyor. En dibin dibi…

Bu mevcudat Allah'tan en uzak olandır. En uzak demek en kesif olandır. Mec'uldeki Ene'de irade mahluk değil, vacib değil. O ruha, beşeriyete vurdu, vicdanda mahluklaştı. Bunun adı; mahluklaşan irade. Buna **cüz-i irade** de denilir. Sonra bu vicdandaki irade dimağa ulaştı ve orda da mahluklaştı. Onun adı da; irade değil artık, **ihtiyar** denilir.

Sen hürriyetten neyi kastediyorsun? Eğer dimağî ise, ihtiyara ait bir hürriyettir. Eğer kalbî hayata, vicdana geçersen, ubudiyet-i külliye ile… kalb; kâinatın haritasıdır. O iradeni kullanırsan, kâinatın arkasına geçersin. Eğer ruhu idare eden Mec'uldeki ene'de Allah'ın taayyün ve teşahhus etmiş olan iradesine terakki eder, onunla hareket edersen, ki üçüncü Said budur, yani artık ruhla da hareket etmiyorsun.

Ene'deki irade → vicdandaki cüz-i irade → dimağdaki cüz-i ihtiyar.

Nokta-i nazar: İki hür olan var: Biri Allah ki O zaten mutlak hürriyet sahibi. Bir de bizim bir hürriyetimiz var. Ama mec'ul ile izah edilince, iki hürriyet çıkmış sayılmıyor yani şirk çıkmadı.

Evet, şirk yok, çünkü aslında ene'deki taayyün ve teşahhus etmiş irade, irade-i İlahiyenin taayyün ve teşahhus etmiş olduğu, mahluk olmayan, vacib de olmayan iyiliği isteyen burası, halk eden kudret de burada, dolayısıyla insanın medhali yok. Yani iki hürriyet çıkmadı. Çünkü aynadaki güneşi semadaki güneş ile alakasını kes yani aynayı güneşten başka yere çevir. Aynada hala varsa, şirk var. Eğer çevirince kaybolduysa, şirk yokmuş. **Demek ki o irade senin iraden gibi gözüküyor → senin değil**!

Sual: Allah canibinden bakınca aslında tek bir irade var, başka bir şey yok?
Elcevap: Evet ama oradan bakıca, o seviyeye gelince. Allah; hayr-ı mutlaktır. Hadis-i Kudsî: "Zülmü kendime haram kıldım". Allah'ın iradesi bak nasıl? Sen de onun taayyün ve teşahhus etmiş iradesine oturmadan oturuyorsun.

Sual: Sorumluluk nasıl oluyor bu işte? (Beşer canibinden bakarsak)
Elcevap: Ene'yi fark edemiyen, ene'den dem vuramaz. Geylanî için Üstad diyor ki: "*O makamı bilmeyen, o makama çıkmayan, onun sözlerini taklit etse, terbiyesizlik etmiş olur*." Yani mesuldür. Şimdi sen ene'den tutup *mesul değilim* diyemezsin. Kimsin ki sen? Daha bunları konuşuyorsun. Biz daha cüz-i ihtiyarımızdan tam çıkamadık ki. Üstad "*cüz-i ihtiyarımı bıraktım*" diyor. Sen bıraktın mı? O zaman cüz-i ihtiyarideki tercihlerinin içerisindeyken, vicdandaki irade ile ubudiyeti yer yer yapıyoruz (ibadet ayrıdır, ubudiyet ayrıdır. Ubudiyet; kul olmak demek, mahluk olmak demek. İbadet ise; namaz, niyaz, oruç, ölünce bitiyor. Ama kulluk, mahluk olmak, bitmez). İbadet; fıtrat-ı asliyemize uymaktır. Tuvalet de ibadettir, Resulullah'ın dediği gibi girersen. Hala hem ibadetullah var kalbde ve vicdanda hem ihtiyarda var. İkisini kullanıyoruz biz. Beşeriyetten çıkamadık daha.

Sual: Hangi iradeye bil-kuvve dersiniz?
Elcevap: Bil-kuvve vicdandakidir. Mec'uldekine bil-kuvve denilmez. Orda tek bir tabir kullanmış Üstad: ne ayndır ne de gayrdır. Orda ilim, irade kullanıyor. "*İyyakene'budu ve iyyakenestain*" diyebilende ancak o var diyor. Orda ilim, irade var diyor. Ne ayndır ne gayrdır kimde olur? Şu namazı kılabilen: "*Elhamdülillahi rabbilalemin, errahmanirrahim, maliki yevmiddin*…" → buraya kadar gaibane iman, Ayet-ül Kübra'nın birinci mertebesi. "*İyyakene'budu ve iyyakenestain*" → bunu yapabilende olur "*ne ayn ne gayr*."

Tahminimce İmam-ı Bakır dı: namaz kıldırıyordu. "*Elhamdülillahi rabbilalemin, errahmanirrahim, maliki yevmiddin*" → dedi, durdu, sustu, ağladı ama öylece kaldı. Sonra kafasını bir yana eğerek "*İyyakene'budu ve iyyakenestain*" diyemedi. Buraya kadar gelip diyememesinin sebebi "yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım dileriz" manasında olan a*yeti demekten korkmuş. Kendi kendine "*Ey riyakâr. Sadece Allah'a mı ibadet ediyorsun" demiş. Allah onu yalanlamasından korktuğu için, diyememiş. Ne zaman demiş? Allah taayyün ve teşahhus etmiş ve demiş ki: "*Ya imam, tamam*." O zaman imam o ayeti okuyabilmiş.

Eyyüb as'a Allah günde 7 defa mı 70 defa mı geliyor, "*Ey hasta kulum, nasılsın*" dermiş. Allah taayyün teşahhus ediyor. Allah'ın gözükmemesi, Allah'ın sorunu değil. Göremeyende sorun. Yoksa Allah gözüküyor. Ne zaman duyarsın Allah'ı? Sen kendini duyduğun zaman. Ne zaman görürsün Allah'ı? Sen kendini gördüğün zaman. Aynada gördüğün şu surat binadır, sen değilsin. Ne zaman göreceksin? O zaman. Allah İmam-ı Bakır'ı onaylayıp *tamam kulum* deyince, İmam ayeti dedi.

Sual: İslam tarihinde azdır Mec'ule kadar çıkan. Bizim bunları ilmî bilmemiz, bize ne fayda getirecek? Ben alem-i şehadetten oraya çıkamayacağım. İnşallah çıkarım. Ama yol zor gözüküyor.
Elcevap: Birincisi insanın en çok merak ettiği şey kendisidir. Böyle (mec'ul) bir mahiyete sahibim ben. Bunu duyman sana şu şuuru getirir: çöplükte harcama kendini. Çıkamadık, yapamıyoruz ama yolunda bulunduk. Çünkü Allah'ı fikretmek, hissetmek, massetmek, zevketmek… ilmelyakîn, aynelyakîn, hakkalyakîn. Biz şu anda ilim yapıyoruz. Sonra bunu konuştukça… mesela su mu daha sert, kaya mı? Kaya daha sert ama su kayaya vura vura kayayı oyuyor. Bunları duydukça ve duyduktan sonra Risale-i Nur'da okudukça, su kayaya vuracak. Tefekkür ederek oraları oyacaksın. Kimse Mec'ule varamaz, varamamıştır. Bu duymalar kurbiyettir yani insanın Allah'a yakınlığı. Allah İhsan-ı İlahi olarak, Lütf-u Rahman ile seni mec'ule koyar. Allah için zor değil. Yani akrebiyetin inkişafına sebeb olur.

Sual: Akrebiyet olması için kurbiyet mi gerekiyor?
Elcevap: Evet, kesinlikle.

İnsanın güneşe yakınlığı kurbiyet. Güneşin bana yakınlığı akrebiyet. Bu malum. Allah Allah'tır. Sen kurbiyetini zorladıkça, yani kulluk yapınca, Allah da Allah'lık yapıyor. Allah onu oraya götürüyor. Resulullah çıkmadı ki, Allah onu oraya götürdü. Resulullah çıksa, şirk olur.

22.04.2017/Afyon kampı

Bazılarımız mahluk-vacib-berzah konusunda zorlanıyor. Meyelan da böyle bir şey. Sırf o değil. Emr-i itibarînin vücud-u haricîsi yoktur. Ama adem de değildir, vücudu da yoktur ama vardır → ilmî vücudu var. İlmî vücuda; berzah deniliyor. İlmî vücudların yani berzahların da meratibleri var. Şimdi üzerinde çok tartışılan konumuz: **Meyelan**.

Meyelan: "Cüz-i ihtiyarinin üss-ül esası olan meyelan, Matüridîce bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir. Fakat Eş'arî ona mevcud nazarıyla baktığı için, abde vermemiş. Fakat o meyelandaki tasarruf, Eş'arice bir emr-i itibarîdir. Öyle ise o meyelan, o tasarruf, bir emr-i nisbîdir. Muhakkak bir vücud-u haricîsi yoktur." (Sözler 467)

Matürîdî meyelana mahluk değil, vücuda çıkmamış diyor, bu nedenle abde veriyor. Eş'arî mahluktur, vücuda çıkmıştır diyerek abde vermiyor, çünkü mahlukun sahibi Allah'tır. Meyelan sistemi yani mahluk. Fakat onun arkasında insanın elinde olan meyelana hükmeden tasarruf vermiş. O mahluk değil.

Meyelan'a;

- **Eş'arî → Mahluk demiş → Tasarruf mahluk değil demiş ve abde vermiş.**
- **Matürîdî → Mahluk değil demiş → Abde vermiş.**

Sual: Ortada olmayan bir şey nasıl abde verilir?
Elcevap: Bizdeki emr-i itibarî mesela mahluk değil. İçerde (kafanda) kesip biçiyorsun. Benim kanaatim: Bu emr-i itibarî -nisbî değil- adeta Allah'ın Hâlık ismine ayna. Hâlık; yaratan, hiçlikten yaratan demek. Buna cami' bir ayna. Olmayanı kafamda tasarlıyorum. Mimarın projesi gibi. Mesela şu tarlayı kaldırıp orda bir bina görüyorum şu anda kafamda. Olmayanı var yapmak gücüne sahip olan var'ı yok yapar. Emr-i itibarî olanı, bu dolayısıyla abde verilmiş, vücudu yok. Eğer emr-i itibarî mahluk olsa, o zaman tasarladığın her şey vücuda gelecek. Binayı tasarladım ya, itibardır, hemen orda olur, vücudu verir.

Eş'arî **meyelana mahluk** demiş, **tasarrufa mahluk değil** demiş. Matürîdî **meyelana mahluk değil** demiş.

Sual: İkisi emr-i itibarî için mi demişler yoksa biri itibarî, diğeri nisbî mi demiş?
Elcevap: Yok, ikisi de emr-i itibarî. Çünkü emr-i nisbîler mahluktur. Dış dünya olduğu için, yoksa bizdeki sistem değil. Mesela soğuktur, sıcaktır bunlar mahluk. Ama itibarîde o da yok ama kesip biçiyorum. Nisbîde realitesi var, realite mahluk.

Öyle ise o meyelan, o tasarruf, bir emr-i nisbîdir. → O meyelan demek Matürîdîce.
O tasarruf demek Eş'arîce.

Üstad ne demiş?

Maturidi → Meyelan ve Tasarruf } **mahluk değil ve emr-i nisbîdir demiş.**
Eşari →

Üstad ikisini cem etmiş. İkisi aynı şeyden bahsediyorlar ama birisi biraz da yukardan bakmış.

Sual: Bunlar neyi anlatmak istiyorlar?
Elcevap: İnsanda cebir var mı yok mu, onu çözüyorlar. Benim anladığım ister cebir olsun ister olmasın, bu kavgaya değmez. Ben bundan şunu anlıyorum: bir şey çözerken sistemi tanımlıyorlar. Sistem hastaları bunlar. Bunların kavgaları bir isim üzerine, bir sıfat üzerine. Balık cevherdir, balık kokusu sıfattır. Bunu anlatırken çok önemli olan şu: Bu insanlar, dev adamlar. Biz var'ı anlamaya çalışıyoruz, Üstadın gözüyle. Bu adamlar onu ortaya çıkarmış. Bunları konuşurken, çözmek için fazla uğraşmamışlar. Esas anladığım, sistemi tanımlamaya çalışmışlar. Onu konuşma, bunu konuşma, sistemi nasıl çözeceğiz? Sistemi bilince, sistemin arkasına geçiyorsun. Zira bir şeye hâkim olmadan kullanamazsın. Arabaya hâkim olmadan kullanamazsın. Bir şeyi bilmeden şerrinden kurtulamazsın.

Mesela şeytan. Bu sistemin neresinde? Bu sisteme nasıl giriyor? Nerede ne yapabiliyor? Ne kadar yetkisi var? Sistemi bildikten sonra bana "imanın yok" dese ben "he, yok" diyorum. Biri bana bunu nasıl rahatça söyleyebildiğimi sordu. Çünkü sistemde imanın yeri ta Mec'ulde, fenafillahta. Onun altındaki Arş-ı azamdaki imanım var. Şeytanın ondan haberi bile yok. Üstad diyor ki: "*Değil eli, nazarı bile ulaşmaz*". 1.Mec'uldeki iman, şeytan bilmiyor 2.Arş-ı azamdaki iman, şeytan bilmiyor 3.Levh-i Mahfuzdaki iman, şeytan bilmiyor 4.Arşt'taki imanımdan haberi yok. 5.Celal ve Cemalin alem olarak cennet ve cehennemin bizdeki karşılığındaki imanımdan haberi yok. Ondan sonra daire-i ilim ve daire-i hayattan haberi yok. Kürs'teki imanımdan haberi var. Çünkü şeytan oradan takıldı. Ben sistemi bildiğim ve Kürs'ün arkasını fark ettiğim için, bana "imanın yok" dediği şey, şeytanın şahid olduğu yere kadardır. Onun bana telkini Kürs'e kadardır. Ama ben Kürs'ün arkasından konuşuyorum. Şeytanın değil eli, nazarı bile ulaşmaz.

Sual: Üstad niye emr-i nisbî demiş onların itibarî dediğine?
Elcevap: Emr-i itibarînin cevelanı içsel alemdir. Emr-i nisbînin cevelanı birinci derecede dış dünyadır, varlık düzeyidir.

Sual: Nasıl mahluk değil oluyor o zaman?
Elcevap: Emr-i itibarî de emr-i nisbî de sistem olarak mahluk değil. Fakat! Emr-i itibarînin çalışma zemini dışarıdan alınanlar + içsel meyiller, arzular, hevesler. İçerde bunları kesiyorum, biçiyorum, yoğuruyorum, beyazı siyah, siyahı beyaz yapabiliyorum. Emr-i nisbînin böyle bir lüksü yok. Emr-i nisbî sistemdir, mahluk değil. Ama cevelan ettiği şey mevcudattır, bu mahluktur. Mesela şu binaya büyük dedi. Ama aynı binayı başka bir binaya kıyas ediyorsun ki küçük. Sistem mahluk değil. Sistemin işlevine zemin olacak şeyler nisbînin mahluktur, dış dünyadır. Emr-i itibari hem zatı mahluk değil, hem de kullandığı malzemeler dışarıdan gelenler + kendi tasarladıkları. Cüz-i ihtiyarî fiil ya, eylem ya. Namaz kılmak, kılmamak, içki içip içmemek. Bunlar hep dış dünya. Bu nedenle buna emr-i itibarî kullanılmaz. Çünkü onu tanımlayan cehennem mahluktur. Onu tanımlayan itibarî değil, nisbîdir. Cennet cehennemle nisbî, namaz kılmak kılmamak nisbî. Dış dünyayı konuştuğumuz için, bu iki sistemden hangisini kullanacağız? Nisbîyi kullanacağız. Nisbînin içerde kol kanadı yok. Onun çalışma şekli dış dünya.

Cüz-i ihtiyarî dışarıda. Eylemler, namaz kılıp kılmamak, cebir var mı yok mu → hep dış dünyadır. Dış dünya konuşulunca, iç dünyanın sistemi olan itibarî kullanılmaz. Dış dünyayı tanımlayan, dışarıyı içimize taşıyan sistem kendisi itibarîdir.

Sual: Üstad burada tashih mi yapıyor?
Elcevap: Evet. Hem tashih yapıyor, hem tasnif ediyor, hem de cevelanını gösteriyor, yerini gösteriyor. İkisini birleştiriyor. Başka birleştirdiği nokta da şu: Ulemanın bir kısmı Allah gözükmez dediler. Başka bir kısmı da gözükür dedi. Üstad düzeltiyor ve diyor ki: "*Ey Allah gözükmez diyen → doğrudur, vahidiyetiyle. Ey Allah gözükür diyen → doğrudur, ehadiyetiyle*."

Sual: Üstad külliyatta tasarrufu kabul etmiyor, vazgeçtim diyor?
Elcevap: Kabul etmiyor değil de, ulemanın ekseriyet-i mutlaka Matürîdî kavlini kullanmış. Çünkü herkesin aleminde şahid olduğu meyil var, meyelan. Bu unvan olmuş. Bu alem olunca Üstad için ister *tasarrufu* kullan ister *meyelanı* kullan. Ulemanın ekseriyet-i mutlakası meyelanı kullanmış. Bu nedenle Üstad fark etmez diyor.

"*Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası olan meyelan, Matüridîce bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir*." (Sözler 467)

İtibarî denilince hemen iç dünyaya baktığını unutmayın. İtibarî; nisbîlerin getirdiği dış dünyadaki malzemelerin iç dünyadaki tasarımlarının karmasından ortaya çıkan sistem. **Nisbî** olan sistem ise, dışarıdan alıp koyuyor, kesip biçmiyor, başka tasarruf yapmıyor. Dış dünyayı alma mekanizmamızdır bu, mahluk değil. Ene gibi bir şey. Nasıl yani? Termometre sıcaklığı gösteriyor ama kendisi 40 derece değil. Vücud-u haricîsi olmayan, abde verilebilir. Vücud-u haricîsi olan, kudrete istinad ettiği için, mahluk olduğu için, abde verilemez.

"*Fakat Eş'arî, ona mevcud nazarıyla baktığı için abde vermemiş. Fakat o meyelandaki tasarruf, Eş'ariyece bir emr-i itibarîdir. Öyle ise o meyelan, o tasarruf, bir emr-i nisbîdir*."

Yani hem Matürîdî'yi hem Eş'arî'yi bir yerde topladı. Meyelan → Matürîdî. Tasarruf → Eş'arî.

"*Muhakkak bir vücud-u haricîsi yoktur*."

Üstad hükmü söyledi. Şimdi emr-i itibarî niye mahluk olamıyor, mahluk olması için sistemine neler lazım, onları anlatacak.

Sual: Tasarrufun yeri nerede haritada?
Elcevap: Aynı yerde. Matürîdî'yi koydum.

Sual: Ama mahluk ve mahluk değil, ikisi aynı şey değil ki?
Elcevap: Matürîdî X'e mahluk değil dedi. Eş'arî ona X deme, Y de dedi. X=Y dir, aynı şey. Tasarruf ile meyelan aynıdır. Birisi mahluk olmayana, doğmuş çocuğa meyelan

demiş. Ötekisi aynı çocuğa tasarruf koyuyorum ismini demiş. Üstad da "kavga etmeyin, aynı çocuğa iki tane isim koyalım" demiş. Aynı çocuğun iki ismi var.

Sual: Biz nokta ve virgül kelimenin manasını değiştiriyor derken iki farklı kelimeye aynı diyoruz şu anda?
Elcevap: Biz demedik, Üstad demiş. Üstad ikisini birleştirmiş. Niye buna takıldın?

Sual: Haritadaki yerini nasıl koydunuz diye merak ettim?
Elcevap: Haritada mahluk olmadığı için berzaha koyduk. Emr-i nisbî, emr-i itibarî dimağda değil mi? Dimağda nerde? Tasavvurda. Tasavvur mahluktur. İçerisindeki iki tane işletim sistemi değildir. Kalbde olan meyelan; kalb mahluk, meyelan mahluk değil. İnsanın ruhunda olup ruhu olmayan ene, mahluk değil. Alem-i berzah dünya değil, ahiret değil. Bunlar gözümüzün önünde ama hakikat mertebeleri değişik.

"*Öyle ise o meyelan, o tasarruf, bir emr-i nisbîdir. Muhakkak bir vücud-u haricîsi yoktur*." (Buraya atıf olarak Sözler 536) "*Emr-i itibarî ise, illet-i tamme istemez ki; illet-i tamme vücudu için lüzum ve zaruret ve vücub ortaya girip ihtiyarı ref'etsin*." (Sözler 467)

Sual: Onlar emr-i itibarî derken Üstad emr-i nisbîdir dedi ve şimdi niçini mi diyecek?
Elcevap: İki imam aynı şeye emr-i itibarî derken Üstad ikisi de emr-i nisbîdir dedi. Çünkü dışarıdan konuşuyorsunuz diyor. Dış dünya olunca, itibar konuşulmaz, nisbî konuşulur. Emr-i itibarî de illet-i tamme yok ama emr-i nisbîde illet-i tamme gerekiyor. Dış dünyada illet-i tamme var.

Sual: O zaman mahluk olur?
Elcevap: Kendisi değil, dış dünya yani kullandığı malzeme mahluk. Emr-i nisbî sistemi mahluk değil. Cevelan ettiği yer, mahluk olan yer, dış dünyada konuşuyor. Üstad da diyor ki, o meyelan ve tasarrufu konuşurken hangi mevzuyu konuşuyoruz? → fiillerim yani dış dünya, davranışlarımızın kaynağı.

Sual: Şöyle toparlayabilir miyiz? Emr-i nisbî; dış dünyadaki gördüklerim. Emr-i itibarî ise; kanun-namus farkı gibi, senin şahsında uyandırdıkları yani emr-i nisbîlerin sende uyandırdığı itibar. Sen ne kadar itibar ettin o gördüğüne? Büyük dedin ama sana göre büyük. Daha büyüğünü görene kadar sende itibarî ettiğin şeyler.
Elcevap: Evet, aynen. Ben bir de şunu kastediyorum: Birisinin baktığı yer dış dünya, ötekisinin baktığı yer iç alem. Üstad tashih ettikten sonra, emr-i nisbîdir dedi. Üstad diyor ki: Ben emr-i nisbîdir diyorum. "*Emr-i itibarî ise, illet-i tamme istemez ki; illet-i tamme vücudu için lüzum ve zaruret ve vücub ortaya girip ihtiyarı ref'etsin*."

İkisini de mukayese için yazıyorum:

İllet-i tamme (İlm-i kelam alimlerine göre):

- **İlle-i maddiye**
- **İlle-i suriye**
- **İlle-i gaiye**

- **İlle-i failiye**

İllet-i tamme (Risale-i Nur'a göre):

- **Lüzum → İlim**
- **Zaruret → Kudret** } **tazammun eden Elfâz-ı Kur'an.**
- **Vücub → İrade**

İllet-i tamme ne demek önce bilelim: Bir şeyde dört tane şey bir araya gelirse, o vacib olur yani artık ister istemez vücuda gelir (İlm-i kelam alimlerine göre dört tane). Eğer bunlar ittifak etmişse. İlle-i maddiye yani maddesi olması lazım. Sureti bilinmesi lazım. Gayesi olması lazım. Bunun bir de faili olması lazım. Bu tanımlamalara göre ilm-i kelamcıların bilgilerini çözersiniz, doğrudur bunlar. Çünkü ilm-i kelam alimlerin kullandıkları tabirleri bu illet-i tamme olan dört şeyin anlayışına göre kurulmuş. Bunlara bina etmişler. Orada lüzum, vücub, zarureti kullanamazsın, olmaz. Kimyanın tanımlamasıyla fizik, fizikin tanımlaması ile kimya olmaz.

Sual: Üstad mesela havf ile korkuyu ayırmış. İkisine ayrı mana yüklemiş. Onu alıp başka eski eserlere bakamaz mıyız?
Elcevap: Olmaz. Mesela salat ve namaz gibi. Salatın üç tane sebebini, farzını kullanmış. Türkçeye çevirirsen namazdır. Salat'ta namaz da var ama salat sırf namaz değil. Mesela oruç için savm ve sıyam da kullanıyor.

Risale-i Nur'da ise illet-i tamme; lüzum, zaruret ve vücubdur. Ben bir tanesini misal vereyim. Üstad Şualar'da güneşle ziyayı nisbet ederken lüzum derecesinde kullanıyor. Yani ilmî şeylerde güneşi zat olarak, ziyayı ilim kabul ediyor. Yani güneş olsun, ziya olmasın! O zaman güneş varsa, lüzumu derecesinde ziya, ışık olması lazım. Bunları bir araya getirdiğin zaman, lüzumu nerde kullanmış anlaşılır. Yani lüzumu kullandığı yere baktığımız zaman, ilimde kullandığı görülüyor. Sonra baktım ki, misal bu perde buraya güzel düşünülmüş, güzel oturmuş. Bu gözüken iradedir. Yani adamın tercihinin ilk bize muhatabiyeti bu. Vücubu kullandığı yerlere baktığımız zaman, irade görülüyor. Vücub da ortaya çıkmış artık. Bu perde buraya yakışmış. Bu irade. Ama sanat ve malzemesi; ilim. Yapılması; kudret.

Mantığı şu: Allah kâinatta ilim, irade ve kudret sıfatıyla vardır (Mesnevi-i Nuriye 114). İlim, irade, kudreti hiç ayırt etmez. Elfâz-ı Kur'âniye de ilim, irade, kudret i tazammun eder deniliyor Sözler 433 de. Allah'ın kelamı da bunları cem ettiğini söylüyor. Buradaki en büyük nimet bu illet-i tammeye üç sıfatı eşleştirmek.

Nokta-i nazar: İlim, irade, kudreti vücuda çıkması için şart olduğunu biliyorduk ama bunların illet-i tamme ile eşit olduğunu bilmiyorduk.

"*Emr-i itibarî ise, illet-i tamme istemez ki; illet-i tamme vücudu için lüzum ve zaruret ve vücub ortaya girip ihtiyarı ref'etsin*."

Emr-i itibarî için → illet-i tamme gerekmez. Ama illet-i tamme bir araya gelirse, yani şartlar tahakkuk ederse, o şeyin vücudu artık vacib olur, ilimden çıkar, kudret olur.

Bir şeye mahluk denilmesi için; o ilmî vücuda kudret taalluk edecek. O zaman mahluk olur.

Sual: İrade de eklenmesi icab etmez mi?
Elcevap: Program, yazılım ilimdir. Çekirdekteki program mesela. O program → ilmîdir. Onun vücuda gelmesi için irade ve kudret de lazım. Çekirdekteki programda hem ilim var hem irade var. Program var ama çıkmış. Yani programın kendisi ilim. O program ortaya çıkmış; ilmî vücud olmuş yani irade edilmiş. Ama bir tek kudret henüz taalluk etmemiş. Eğer anlaşılması zor oluyorsa, iradeyi de ekleyeyim. Çekirdeğin programı kendisi ilimdir. O çekirdek armut değil de şeftali, çok büyük değil de çok küçük değil, sağ değil de sol yani onu tercih etmiş, bu irade. Yani ikisi var zaten çekirdekte.

Sual: Ama vücud-u haricîsi yok işte. Biz bilmiyoruz. Kudret taalluk edince vücud-u hariciye çıktı denilir, çünkü zaten mahluk yani?
Elcevap: Değiştirelim:

İlmî bir vücuda irade ve kudret taalluk ederse, vücud-u ilmîden vücud-u haricîye çıkıp o zaman mahluk olur.

Aslında gidişata bakılırsa: Emr-i nisbîdir diyor ama emr-i itibarîyi izah ediyor. Emr-i nisbîyi izah et! Matürîdî ve Eş'arî ne demişti meyelana ve tasarrufa? Emr-i itibarîdir dediler. Üstad da tashih ettikten sonra onların yolundan gidiyor şimdi. İki yerde tashih etti. 1.Aynı şeye biri meyelan diyor, diğeri tasarruf diyor diyerek cem etti ve 2.Emr-i itibarî dediğiniz aslında emr-i nisbîdir dedi. Yani itibarî olmadığını, nisbî olduğunu itibarî olması için illet-i tamme gerekmediğini, onların dış dünyadan konuştuklarına yani nisbîlere illet-i tamme gerektiğini anlatıyor. İtibarî şeyler illet-i tammesizdir, çünkü iç aleminde olan şeyler. **Meyelan ve tasarrufun konusu ise, illet-i tammeli şeyler diyor, mahluk şeyler, dış dünya, eylemlerimiz, davranışlarımız. Bunlar mahluktur. Bunlara itibarî diyemezsiniz, bunlar nisbî şeylerdir diyor.** Kılıp kılmamak, soğuk ve sıcak vs. O zaman illet-i tammelidir de denilmez, çünkü illet-i tamme için üç tane şey lazım: lüzum, zaruret, vücub. Bir şeye bu üçü girerse, ihtiyar ref olur. Mesela kafamızda bir şeyi tasarladık. Tasarlamayı istedik, tasarladık. Kudretimiz de var. İster istemez, behemehal mahluk olur. Düşündüğün anda varlık olsa, düşüncenden dönemezsin. Düşünce mahluk olur. Düşündüğünüz her şey mahluk olsa, korkunç olur. Mesela çarpıcı misal: mahreminle haram bir şeyi hayal ettiğin an olmuş oluyor! Çok şey düşünüyoruz ama sonra vazgeçiyoruz. Vücuda çıkana kadar düşünceni değiştirebiliyorsun. Bu, illet-i tammesiz olduğu içindir. Bu bizim için bulunmaz bir nimet. İllet-i tammesiz düşünebilmek! Sen Mars'ta olsan ne yaparsın diye aklımdan geçirdiğim an sen Mars'tasın, illet-i tammeli olsaydı. Yani her düşündüğün var olsa, mesela çocuğum büyümüş olsa diye düşündüğün an büyümüş olsa. Böylelikle haramlarımızdan dönebiliyoruz. Eğer düşünceler illet-i tammeli olsa, "lem yecid ve lem yüced" olur ve hiç dönme imkânın olmaz.

Sual: İhtiyar kalmaz, cebir olur değil mi?
Elcevap: Evet. Çünkü her düşündüğünü sen mi düşünüyorsun? Duman olurduk.

Sual: Zannımca ihtiyar tahayyül ve tasavvurda değil, taakkulde olması lazım? tahayyül ve tasavvur bizim kontrolsüz alanımız.
Elcevap: Evet, ihtiyar orda değil ki. Taakkulde de olamaz, çünkü taakkul bîtaraftır, tarafsızdır. Ama cüz-i ihtiyar taraflıdır. Tasdik'te olması lazım, çünkü iltizam oradan çıkıyor. Cüz-i ihtiyar ettiğin bir şey neticedir ama taakkul, akıl bîtaraf. Henüz bir yere ihtiyar etmemişsin ki. Ama tasdik'deki iltizam ile iltizam etmişsin. Artık cüz-i ihtiyarîdir o.

İhtiyarı ref olur dedik. Düşündüğün oldu, ne ihtiyar kalır ne irade kalır. Düşündüğünü yapıp yapmamak ihtiyarının elinde. Düşündüğünü ihtiyar edersen olur, ihtiyar etmezsen olmaz. Üstad, ihtiyarı kaldırırsan, düşündüğün olur diyor. Kim vazgeçecek, kim ihtiyar edecek?

Nokta-i nazar: Ben mesela birini daha yakışıklı düşünüyorum ama başka biri onu daha az yakışıklı düşünüyor. Hangisi olacak şimdi, eğer düşündüğün anda olursa?

Üstad diyor; Eğer emr-i itibarî olsa emr-i nisbîlerin vücudu alt üst olur. Çünkü bir şeyin vücudu için lüzum, zaruret, vücub lazım. O zaman ihtiyar ref olur, ihtiyar denilen bir şey kalmaz. Düşündüğün olmuştur! Düşündüğümüz olmuyorsa, hani kader elimizi kolumuzu bağlamıştı? Kader, ilim nev'indendir, irade nev'inden değildir.

Kader;
- **İrade nevinden değildir**
- **Kudret nevinden değildir**
- **İlim nev'indendir**

İlim; bilmektir. "Yap" emri demek değildir. Haşir meydanında "verin kaderinizin hesabını" yoktur, "verin yaptığınızın hesabını" vardır.

Sual: Cüz-i ihtiyar, irade nevinden mi?
Elcevap: O vücuda çıkmanın son adımı. Onunla vücud-u haricîye çıkarıyorsun. İradenin dışa vuruşudur ihtiyar. *Kesb* denilen cüz-i ihtiyari deniliyor.

"*Belki o emr-i itibarînin illeti, bir rüçhaniyet derecesinde bir vaziyet alsa, o emr-i itibarî sübut bulabilir.*" (Sözler 467)

Rüçhaniyet alsa → yani beni etkiledi, onu düşünüyorum. Sübut bulabilir → yani bir şeyi arzu ederim, içimde sabit olabilir o. O mu bu mu şu mu derken bir yerde sabitleşti. Karar vermek değilde, terazinin bir kefesi ağır bastı. Meylin yönü belli oldu.

Sual: Meyil mi girdi?
Elcevap: Mesela bir yanda çikolata, diğer yanda bal. Bal ağır bastı, yöneldim ama yemedim daha. Sübut buldu. Ama henüz uygulamadım. Dönme şansım var hala. İtibarîde sübut buldu, sabitlendi.

Sual: Vücuda çıkmasında sübut bulması esas mı?
Elcevap: Hayır değil. Bal ağır basmasına rağmen, çikolatayı yiyebilirim.

"*Öyle ise o anda onu terk edebilir." Çünkü itibarî ve henüz mahluk olmadı. "Kur'an ona o anda diyebilir ki: "Şu şerdir, yapma."* (Sözler 467)

Nokta-i nazar: Taakkulde bîtaraftı, tasdik'te iltizam etti, şimdi ise iz'ana geldi. Çünkü Kur'an ve kudsî şeyler girerse, iz'andır. İz'an; dimağın kalbi ve manevî yapısı.

"*Evet eğer abd hâlık-ı ef'ali bulunsaydı ve icada iktidarı olsaydı, o vakit ihtiyarı ref'olurdu*."

Düşündüğüm anda olsaydı, kişi fiilinin hâlıkı olurdu. Düşündüğüm anda olunca, ihtiyar da kalmaz. Düşündüğüm şey olmuştur. Daha olsun mu olmasın mı diyen kalmadı.

Sual: Yukarda lüzum, zaruret, vücuddan bahsettiği yerler ile bu ikinci söylediği arasında ne fark var? Eğer abd hâlık-ı ef'ali bulunsaydı da diğeriyle aynı şey değil mi?
Elcevap: Aynı şeyi söylüyor ama insan hâlık-ı ef'ali olması için ne yapmak lazım? önceki cümlelerde Cebriyeye, burada Mu'tezileye cevap veriyor. Önceki cümlede cebir olurdu diyor. Şimdi de Mu'tezileye cevap veriyor. Eğer düşündüğüm şey olsaydı, cebir olurdu. Düşündüğüm şey olsun mu olmasın mı diye kim ona evet veya hayır diyecek? Kolu çalmaya gitti, o anda "hırsızın elini kes" semavî nidasını işitti. Meyl ederken itibarîydi, Kur'an ona hükmettiği an, elini çekti.

"Çünkü ilm-i usûl ve hikmette *malem yecid lem yüced* kaidesince mukarrerdir ki: *"Bir şey vacib olmazsa, vücuda gelmez."*

Vacib ne demek? Devamında açıklıyor: "*Yani, illet-i tamme bulunacak; sonra vücuda gelebilir. İllet-i tamme ise; ma'lulü, bizzarure ve bilvücub iktiza ediyor. O vakit ihtiyar kalmaz.*"

Bu metinde Mu'tezile, Cebriye, Matüridi, Eş'ari, emr-i itibarî, emr-i nisbînin sahalarını çiziyor ve kimilerini tashih ediyor, kimilerin hükmünün ne kadar yanlış olduğunu gösteriyor.

Nokta-i nazar: Metnin devamında iki defa *eğer desen* diye sual geçiyor. Bu kadar dediklerine mukabil Cebriye ve Mu'tezileden gelecek mukadder sorulara cevap veriyor. Biri Cebriyeye, diğeri Mu'tezileye.

Defter sf 130'dan devam ediyoruz:

İradeden gelen evamir-i tekviniyenin tecellileridir, cilveleridir.
İrade → Evamir-i tekviniye → meyelanlar → şevk&lezzet.

İrade; sübutî sıfattandır. **Evamir-i tekviniye iki tanedir: illet-i tammeli ve illet-i tammesiz.**

Sual: Evamir-i tekviniyeye meyil, iştiyak, incizab, ihtiyaç diyorduk?
Elcevap: O alt yapısı.

Sual: İllet-i tammeli evamir-i tekviniyeyi anlatabilir misiniz?
Elcevap: Şecere-i hilkatten bakacak olursak: İllet-i tammesiz evamir-i tekviniye Mec'ulde. İllet-i tammeli evamir-i tekviniye ise daire-i ilim ve daire-i hayatı cem etmiş. Birisi mahluk (illet-i tammeli), birisi mahluk değil (illet-i tammesiz).

"Kesb denilen masdarda, (Bir şeyin çıktığı menba. Fiilin şahsa ve zamana bağlı olmayan şekli, fiil kökü, okumak, yazmak gibi… masdar kelimesi; ism-i mekandır, sudur etmek manasına gelir → ilm-i kelam tabiri). ***Çekirdek ve ukde-i hayatiye meyelandır."*** *(İşarat-ül İ'caz 73)*

*"**Şu meyelanlar, iradeden gelen evamir-i tekviniyenin tecellileridir, cilveleridir."** (Hutbe-i Şamiye 112)*

Meyelan → evamir-i tekviniyenin → tecellileridir,
→ cilveleridir.

İrade → evamir-i tekviniye → meyelan

Sözler 701: "Şu meyelanlar bütün birer emr-i tekvinî,
birer hükm-ü yezdanî."

*Allah-u alem şimdilik bana geliyor ki **meyelan → kalbdeki Latife-i insaniyede**.*

Kanaatımın açıklaması: Meyelan kalbden çıktığı için neresindedir diye merak ettim. Meyelanı etkileyen kültür, örf, an'ane, cinsiyet, yaş, eğitim vs. külliyata bakınca, Kastamonu Lahikası sf 104,109 ve Şualar'da bunlardan etkilenen birinci sebeb Latife-i insaniyedir. İnsanda bir latife var ki, o sukut ettiği zaman, her şeyi berbat ediyor, diyor bil-mana. Kastamonu Lahikası 104: *"…hırs-ı hayat ve hıfzı, zevk-i hayat ve aşkı taşıyan ve fıtrat-ı insaniyede dercedilen bir cihaz-ı insaniye*…" Barla 273: "…*olan bir latife-i insaniye sukut eder…*" Bu metinlerin manalarını topladım. 27.Söz'de geçtiği gibi her asırda mergub bir meta oluyor. Bunlar hep insanı etkileyen sebeblerdir. Toplum daireye meyledince, insan da meylediyor. Arabaya meyledince toplum, insan da meylediyor. Meyelan da kalbden çıktığını söylüyor Üstad zaten. Ben neresinde olduğunu merak ettim. Baktım ki latife-i insaniyededir, çünkü meyli aktif eden malzemelerle latife-i insaniyeyi bozan malzemeler aynı. Yani latife-i insaniyeyi bozan veya ihya eden sebeblere baktığımız zaman meyli de aynı şeyler etkiliyor. Meyelan kalbde olduğu kesin, çünkü Üstad diyor ama Latife-i insaniyede mi, o şimdilik benim kanaatım.

Sual: Mesela benim babam çaldığı parayla aldığı evde sarhoş iken beni ekti. Bu durumda benim meyelanlarım nasıl olur? Tesir eder mi?

Elcevap: Tesir eder ama yüzde yüz etmez, çünkü o zaman cebir olur, zulüm olur. Kafirlerin çocukları Müslüman olmuş. Ama Müslümanın çocuklarında da zındık olan var. Hatta peygamberin çocuğu peygambere iman etmemiş. Ebu Cehilin oğlu İkrime ra var. Nuh as'ın oğlu Kenan var. Âdem as'ın oğlu Kabil. Tamamen etkileseydi, cebir olurdu. Bu nedenle Muhakematta: "*Kişinin değeri kendindendir, neslinden değildir*" deniliyor. Ne zaman nesebinden etkilenir, burnundan düşer gibi olur? Bunu çok araştırdım. Eğer kendine yatırım yapmazsa, katkı yapmazsa, okuma, aynı baban olursun. Misal: Ter mübarektir ama içki içenin teri necistir, büyük abdest gibidir. Babadan gelen o dürtüler, yani etki edici yapı sistemleri, insan maneviyatıyla, düşünceleriyle, gayretiyle arkasına geçebiliyor. Bizim elimizde. Zor oluyor ama arkasına geçebiliyorsun. Güzel bir ailenin çocuğu olması için, çocuk istediğinizde kırk gün evde televizyon açılmaması lazım. Kırk gün sonra çocuk isteyebilirsiniz. Kırk gün vücudda gıdalar temizlenecek, dimağlar temizlenecek, sonra çocuk isteyeceksin. Her günün gecenin tesiri yok mu? Her ayın tesiri yok mu? Cumartesi düğün yaptırıyorlar, Pazar gecesi rahm-ı madere düşüyor. Perşembe günü gündüz düğün yap, Cuma gecesi rahm-ı madere düşsün.

22.04.2017 /Afyon kampı

MALUM (13.defterden, 25.03.2010)

Hak *(Cenab-ı Hak) her şahid ve zahir olan şeyden şahid ve zahirdir. Ve her meşhud olan şeyden meşhud'dur. Şu hâlde alem Hakkın sureti ve zahiridir. Ve hak dahi alemin ruhu ve batınıdır ve bu alemin müdebbiridir. Ve alem heyet-i mecmuasıyla insan-ı kebir olur. Bu mezahir-i müteayyine Hakk'ın mir'atıdır.*

Mir'at aynadan farklıdır. Toprak, çekirdeğe mir'attır yani onu inşa eder. Ayna ise aynadır, bizi gösterir. Mir'at ise; inşa eder, ortaya çıkarır içi.

Hak onlarda esmasıyla meşhuddur. Bu mevcudat Hakk'ın tecellisidir.

Binaenaleyh bu tezadı görüp ve hayrette kal ve bu şuunat, Zat-ı Hakk'ın muktezası olduğunu bilip derya-yı marifete dal.

"Malum" şeyden cemdir.

Alemi şehadetteki varlık → şeydir. Bunların cem'i ise → malumdur.

"Şey" in ilk mertebesi "malum"un ikinci mertebesinden başlar ve "şey"in ikinci mertebesi alem-i kesif-i şehadettir.

Ulema Nur-u Muhammedî'ye "malum" demiş. Dolayısıyla "şey" Arş-ı Azam'dan başlamış, yani varlığa çıkış. Varlık öncesidir demiş ulema "malum" için.

MALUMUN MERTEBELERİ ŞUNLARDIR:

1- *Taayyün-ü evvel, yani vahdet mertebesinde Hakkın bilcümle Şuunat-ı Zatiyesinin tafsilat-ı müştehlektir. Hiç birisi diğerinden mümtaz değildir ve Hak bu mertebe kendi zatında bil-kuvve mündemiç olan niseb ve şuunatını icmalen bilir ve bu ilim, Hakkın kendi zatına olan ilmidir ve kadimdir. Ve "ilim" ve "âlim" ve "maluma" tabi değildir. Ve bilcümle niseb ve Şuunat-ı Zatiyye burada yekdiğerinin aynı olduğundan bunlara "eşya" tabir olunmaz.*

Allah'ın sübutî sıfatından olan ilme Allah mahkûm değildir. İlim, Allah'ın sıfatıdır. Ama gayr-ı münferik, ayrılamaz. Güneşteki ziya güneşten ayrı düşünülemediği gibi, Allah'ın ilmi Allah'ın dışında düşünülemez. Biz ilime kafayı o kadar taktık ki, asıl kabul ettik. Oysa Allah'ın ilmi, sıfatıdır, zatı değildir. İlimdekiler de zatta vardır. Mesela lise diplomasında ortaokul diploması da var. Şecere-i hilkatte ilim Sıfatta. Bunun bir üstü Zatî Sıfat. Sonra Şuunat. Sübutî sıfattakiler → ilim. Fakat Mahiyet-i Zatiyedeki ve Şuunat-ı Zatiyedeki → ilim değil. Peki nedir onlar? → Malum'dur. **Allah'ın malumu**...

Sual: Malumu ikiye ayırmak mı lazım?
Elcevap: Evet, aşağıdaki bizim malum farklı, ona girmiyoruz.

Allah'ça malum şey ille sıfatında hepsi yansımaz.

Sual: Bahsettiğiniz, ilim mertebesine inmemiş malum mu?
Elcevap: Evet. Sübutî sıfatta ilim var. Bir üste çık, Zatî sıfatlar var: Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Vücud, Muhalefetün-lil havadis, Kıyam-binefsihi. Ondan da üstte Şuunat-ı Zatiye var. Oradakilere ilim denilmiyor. Mahiyet-i Zatiyeyi zaten konuşmuyoruz. Şuunat-ı Zatiyeden ipuçlarından bir tanesi bizde şefkat var. Allah'da Şefkat-i mukaddese var. Bu ilim midir? Bunu ilimle anlata bilir misin? İlimle anlatmak demek, çerçevesini çizmek. Tabirinde aciz olduğumuz şefkat-i mukaddesesi var. **Tabir; ilimdir. Tabirinde aciz olmak; ilimle ihata edememektir.** Mesela çocuğunu sevmek, ona şefkatli olmak, ilim midir? Yani ilim gibi kalıba girmiyor. Kader; ilim nev'indendir. İlim de maluma tabi. Malum nedir? İnsandaki hâli ve vicdanî olan. Bunlar da ilmî çerçeveye girmiyor.

Allah'ın sübutî sıfattaki ilim, oradan aşağısına nazırdır. O ilim zaten zatî sıfattan kaynaklanıyor. O da şuunattan kaynaklanıyor. O da mahiyet-i zatiyeden kaynaklanıyor.

Sual: Şuunat ve Zat tarafındaki kısma "malum" diyebilir miyiz?
Elcevap: Evet ama "**malum-u zatîye**" denilir. **Bu nedenle sübutî sıfattaki ilim bu maluma tabi.**

Nokta-i nazarlar: Biz hep ters düşünüyorduk. İlim maluma tabi derken hep alem-i şehadetteki maluma tabi diye anlıyorduk. Hazmedemiyorduk. Biz hep Allah'ın ilmini o kadar yücelttik ki, Allah'ın zatı yaptık. Allah'ın ilmi son nokta olarak kabul edince, her şeyi oraya irca ettik. Sıfatı zat yaptık. Malum olarak da mevcudata malum diyorduk. O başka malum.

Cevher ile sıfat arasındaki farkı anlamak için bir misal: Buz, suyun sıfatıdır. Dolu, kar, yağmur; bunlar sıfattır.

- Buz →sıfattır, Su →asıldır.
- Su →sıfattır, H_2O →cevherdir, asıldır.
- H_2O →sıfattır, Enerji →asıldır.
- Enerji →sıfattır, Esîr →asıldır.
- Esîr →sıfattır, Madde-i hayat →asıldır.
- Madde-i hayat →sıfattır, Ayn-ı hayat →asıldır.
- Ayn-ı hayat →sıfattır, Akıl cevheri →asıldır.
- Akıl cevheri →sıfattır, Ruh cevheri →asıldır.
- Ruh cevheri →sıfattır, Esma →asıldır.
- Esma →sıfattır, Sıfat →asıldır.

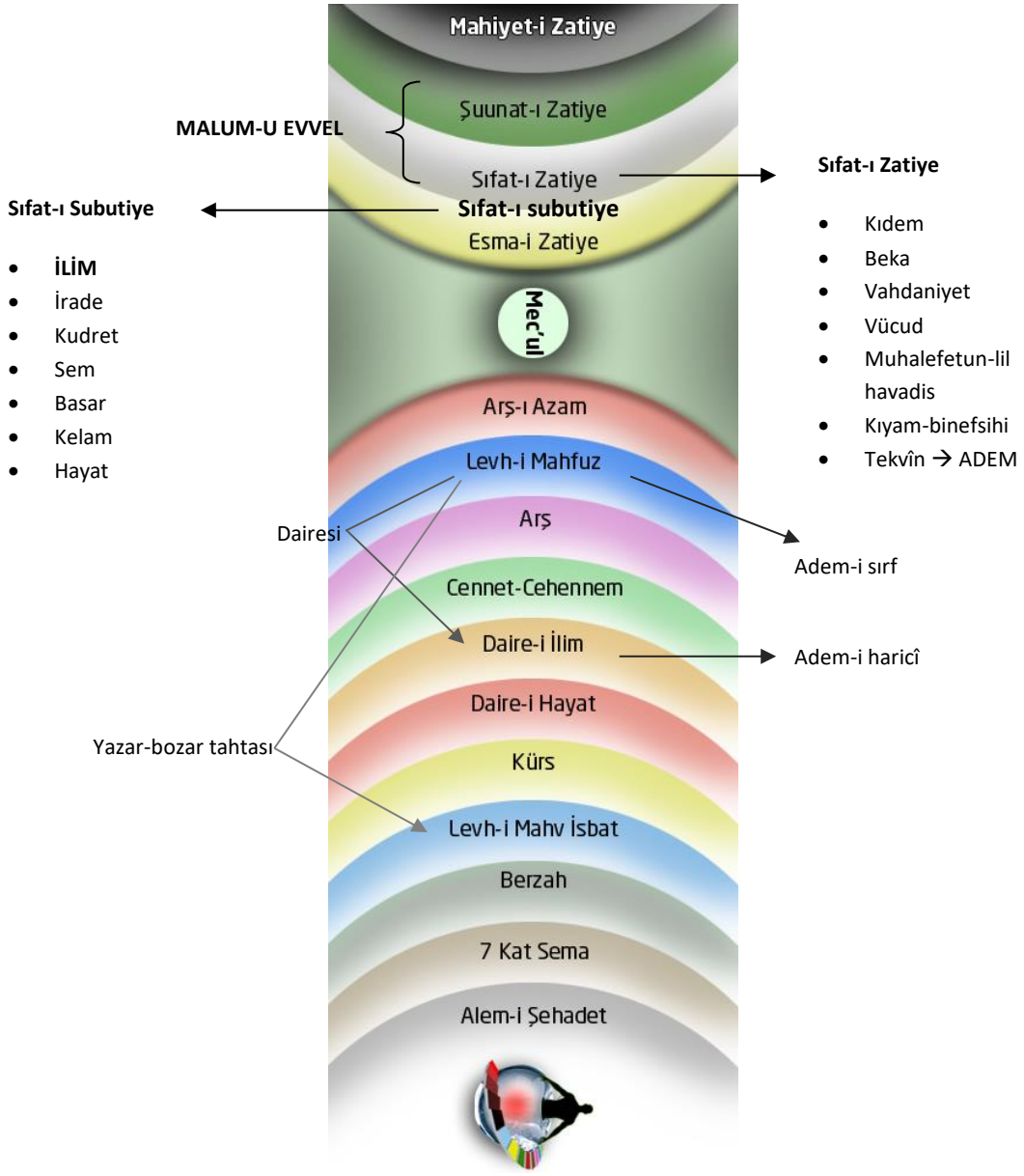

Ulemanın dediği ilim subutî sıfatta. Bunun üstünde zatî sıfat var. Tanımlanana ilim denilmiş. Bu ilim zatî sıfata tabi, zatî sıfat da şuunata tabi. Şuunat da mahiyet-i zatiyeye tabi. Allah'ın sıfatı olan ilmi kadar mı Allah'ın malumatı var? Hâşâ! Bu ilim yaratacağı mevcudatın bulunduğu yerdir. Peki Allah bu mevcudatın dışında malumu yok mu? Var diyor ulema. O da üst birimlerde. Sübutî sıfattaki ilim üsttekine tabi. **O zaman Allah'ın zatındaki bilgi → ilim değil, malumdur.**

Sual: Malumu o zaman mahiyet-i zatiyeye mi yazacağız?
Elcevap: Mahiyet-i zatiyeye hiç bir şey yazamayız. Orayı bilmiyoruz. Malum-u evvel zatî sıfatta olan Tekvîn'in içinde.

Nur-u Muhammedî'ye → malum, zatî sıfattaki maluma → malum-u evvel denilmiş.

Tekvîn'de adem var. Adem için Üstad şöyle tanımlıyor: "*Adem, vücud-u ilmiye perde olmuş bir unvandır.*" Üstad "Daire-i ilimde bulunan adem ise" diyor. **Adem demek ki daire-i ilimde. Bu adem-i haricî.** Varlık içerisinde de yani alem-i şehadette de adem var, ara boşluklar. Sıralama ara boşluklarla olur. Adem olmazsa, vücud olmuyor. Defterde ara boşluklar olmazsa, yazı gözükmeyeceği gibi. Alem-i şehadette ise adem mertebeleri var. **Tekvîn'deki adem, adem-i sırf'mış**. Bunu yeni öğrendim. Adem-i mutlak yok zaten, çünkü bir İlm-i Muhit-i Ezelî var.

Nokta-i nazar: Tekvin'de adem-i sırf var denilince, adem-i evvel oluyor.

Sual: Adem-i sırf → Levh-i mahfuz'dur. Tekvin'de adem-i evvel diyebilirsiniz ama adem-i sırf değil?
Elcevap: Daire-i ilim Levh-i mahfuzun dairesidir. Asılları Levh-i mahfuz'da, sıfatları ise- tabiri caiz ise- Daire-i ilimde. Levh-i mahfuzun dairesi Daire-i ilim, yazar-bozar tahtası da Levh-i mahv ve isbat. Levh-i mahfuz asıldır. Haklı olarak diyor ki kardeşimiz: Daire-i ilimdeki adem ise, Levh-i mahfuzdaki adem-i sırftır. Doğrudur ama Levh-i mahfuzdakiler subutî sıfattan geliyor. Oraya ne diyelim? Adem-i evvel mi?

İlim ve Emir ademe vurunca, vücud çıkıyor. Bu nedenle Tekvin'in içine adem demiştik. Levh-i mahfuz subutî sıfattan olan İlim'in dairesi. Bu ilim de zatî sıfattan. Bu nedenle Levh-i mahfuz'un da aslı zatî sıfat. Eğer alem-i şehadetten konuşursak, adem-i sırf Levh-i mahfuz'dadır denilir. Tekrar: **Levh-i mahfuz'u subutî sıfattaki ilim yazdı yani İlmin dairesi. İlim, Tekvin'deki ademden vücuda çıkartıyor her şeyi. O zaman Tekvin'in içerisindeki adem, adem-i sırfın kaynağı da diyebiliriz**.

Nokta-i nazar: Burayı te'yid eden yer Muhakemat 129-130:
"*Eğer desen: "Delil-i ihtiraî i'ta-i vücuddur. İ'ta-i vücud ise; idam-ı mevcudun refikidir. Halbuki adem-i sırftan vücudu ve vücud-u mahzdan adem-i sırfı aklımız tasavvur edemiyor." Cevaben derim: Yahu!.. Sizin bu istis'abınız ve şu meselenin tasavvurundaki istiğrabınız, bir kıyas-ı hâdi'in netice-i vahîmesidir. Zira icad ve ibda-i İlahîyi, abdin sanat ve kesbine kıyas edersiniz. Halbuki abdin elinden bir zerreyi imate veyahut icad etmek gelmez. Belki yalnız umûr-u itibariye ve terkibiyede bir sanat ve kesbi vardır. Evet bu kıyas aldatıcıdır, insan kendini ondan kurtaramıyor. Elhasıl: İnsan kainatta mümkinatın öyle bir kuvvet ve kudretini görmemiş ki, icad-ı sırf ve idam-ı mahz etsin. Halbuki hükm-ü aklîsi de daima üss-ül esası, müşahedattan neş'et eder. demek âsâr-ı İlahiyeye mümkinat tarafından bakıyor. Halbuki hayret-efza âsârıyla müsbet olan kudret-i Sâni'in canibinden temaşa etmek gerektir. Demek ibadın ve kainatın umûr-u itibariyeden başka tesiri olmayan kuvvet ve kudretlerin cinsinden olan bir kudret-i mevhume içinde Sâni'i farz ederek o noktadan şu meseleye temaşa ediyor. Halbuki Vacib-ül Vücud'un canibinden, kudret-i tammesi nokta-i nazarından bu meseleye temaşa etmek gerektir. İşaret: Birinin Âsârı muhakeme olunursa, onun hâssasını nazara almak lazımdır. İşte şu meselede, edilmemiştir. Zira bu meseleye, acz-i abdin arkasında kudret-i mümkinatın tarafında kıyas-ı temsilînin perdesi altında temaşa ediyor. Halbuki tekvin-i alemde bir kısmını maddesiz ibda' ve bir kısmı dahi maddeden inşa ile şu kadar hayret-feza âsâr-ı mucize ile kudret-i kâmile-i İlahiyeyi göstermekle beraber ondan sarf-ı nazar etmek, gaibi şahid suretinde görmek olan kıyas-ı hâdi' ile*

ve ebna-yı cinsini muhakeme ettiği gibi; bir kaide-i mahdude ile Vacib-ül Vücud'a nazar ederler. Hatta çok meseleyi akl-ı selim makul gördüğü halde, onlar gayr-ı makul tevehhüm ederler."

Mahlukat cinsinden olan Levh-i mahfuz yaratılmıştır, bu nedenle mahluktur. Adem-i mutlak yok. Levh-i mahfuz mahluksa, onu adem-i sırftan çıkarttı. Allah canibinden bakarsan ona göre bakıp muhakeme ederek konuşacaksın. Beşer konuşursa, adem-i sırf Levh-i mahfuz ama Levh-i mahfuz da mahluktur. O da ibda ve inşa edilmiştir. İlim onu nerden çıkarttı? →adem-i sırftan. **O zaman adem-i sırf; Tekvin'deki adem-i sırftır**. Baktığın canibe göre yeri değişiyor.

Mahiyet-i zatiye
Şuunat-ı zatiye
Sıfat-ı zatiye
Esma-i İlahiye
_____MEC'UL

Lahut (Tasavvufa göre)

Taayyün-ü İlahî
İlm-i İlahî
Vücud-u mutlak
Malum
Esma-i İlahiyenin suver-i ilmiyeleridir
_____ARŞ-I AZAM
Taayyün-ü evvel
Levh-i mahfuz-u azam
Malum-u evvel
Malumun ilk mertebesi
_____LEVH-İ MAHFUZ

Alem-i ceberut

Akl-ı evvel
Taayyün-ü ilmiye
Malumat-ı ilmiye
Mertebe-i vahdet
Şey
_____ARŞ
Taayyün-ü kevniye } **Alem-i ervah**
Şey-i evvel } **Alem-i misal**
_____KÜRS
Şey-i kevni
Malum-u kevni
_____LEVH-İ MAHV VE İSBAT

Alem-i melekut

Buraya girmiyoruz, uzun olur.
_____ALEM-İ ŞEHADET
Malum-u zahir
İsm-i ahir
Şey-i zahir
….vs

Alem-i mülk

Tasavvuf ve İlm-i Kelam alimlerinin tabirleriyle bizim tabirleri beraber koydum.

Levh-i Mahfuz'un alt çizgisi → Arş. Üst çizgisi → Levh-i Mahfuz-u Azam. İkisinin ortasında → Levh-i mahfuz.

Sual: Mec'ul olan çizgiye Ruh-u azam mı diyeceğiz?
Elcevap: Mec'ulün çizgisine Kab-ı kavseyn demişler. Arş-ı azamın çizgisine ruh-u azam diyebilirsin.

Şu konuya da gireceğiz bugün: İlime ayna diyor Üstad. Lem'alar 322: "*Ferd-i Vâhid'in ilm-i ezelîsinin ayinesinde bulunan mahiyet-i eşya ve suver-i mevcudata…*" o aynanın içine giren hepsine "malum" deniliyor. İçini çıkartırsanız, ilim denilen bir şey yoktur. İlmin içeriği malumdur. Onu ayakta tutan, var eden malumdur diyebiliriz, çünkü ilmin içerisi boş olamaz.

Harputî kaynağından; ***İlim maluma tabidir.*** *İlim sıfatı iki anlama gelir. Birincisi: Mahiyeti ve özelliği itibariyle, küllî bir kavram olarak ifade ettiği mücerred/soyut bir vasıf demektir.*

Yani kafamızdaki bilgiler. Ama bir de donmuş ilim var. Mimarın kafasında bina projeleri var, bir de donmuş bilgiler var, bina. Donmamış bende olan bilgi → soyut. Bina ise → somut bilgi, donmuş.

İkincisi: Uygulama alanında yeri olan bir kavram olarak somut bir bilgi ve bilmek anlamına gelir. Genellikle ilim kavramı bu ikinci anlamda kullanılır.

İlim denilince, malum olanlar için deniliyor, yani bina bizim için malum olmuş. Bendeki ilim. Beşer noktasında: Binaya bakıyorsun, ağaca bakıyorsun, ilim elde ediyorsun. Senin ilmin o maluma bağlı. Genelde ilim kavramı bu anlamda kullanılır. Yani tıp ilmi bedene bağlı olması, bu ilim maluma tabi, çünkü cesed malumdur.

Ve bu anlamıyla ilim, "bilen ve bilinen" şeklindeki ikili sistemin oluşmasını sağlayan anahtar kelimedir.

Bir bilen var, bir de bilinen. İkisinin cem'ine "İlim" deniliyormuş. Sırf bilineni almadı, bileni de kapsadı. Ben bildim ama kim bildi, seviyen ne? Yani binadan, ağaçtan birisi sırf malumat çıkarttı diye ilim olmuyor. Yani bilen ile bilinenin arasındaki ilim deniliyor ve ilimde seviye oluyor. Seviye ya bilenden, ya bilinenden, ya da ikisinden kaynaklanıyor. Ağacı yapan Allah'ın ilmi başka, insanın o ağaca bakarak aldığı ilim başka. Değişiyor.

Buna göre, bilme fiili zorunlu olarak bilgiye konu olan bir nesne ister. Çünkü ilim sıfatı, bir bilgi-bilme anlamında kullanıldığı zaman, başka bir nesnenin varlığını gerektirir. Bunu görmeye ve işitme vasıfları için de kullanabiliriz. Söz gelimi; ortada bir görme fiili varsa, orada görenler ve görünenler vardır. Bir işitme fiili varsa, orada işitenler ve işitilenler vardır. Bunun gibi ortada bir bilme fiili varsa, orada da bilenler ve bilinenler var demektir.

*Bunun, ilmin kesbî ve gayr-ı kesbî özelliğiyle bir ilgisi yoktur. Bilakis, ilim sıfatının özelliğinden kaynaklanan bir zorunluluktur. Bu husus ilmi literatürde; "**ilim maluma tabidir**" şeklinde ifade edilmektedir.*

Burada, "ilmin maluma tabi olması" demek, ilmin söz konusu olan malumdan kaynaklandığı, ondan meydana geldiği anlamına gelmez ki, ona kesbilik ifade edilsin. Bilakis yukarıda arz edildiği üzere, birinci anlamda soyut olarak zaten var olan ilmin, ikinci anlamıyla var olan bir malumla ilişki kurması söz konusudur.

*Bazı alimlere göre ilmin kendisine tabi olduğu malum, bütün isim, sıfat, şuunat ve nisbetleriyle Allah'ın Zat-ı Akdes'idir. Bu sebebledir ki, "**Allah'ın ezelî ilmiyle varlığı bilmesi demek, bizzat kendini bilmesi demektir**." (Bk. Alusî, Bakara,20.ayet tefsiri).*

Allah kendisi kendini biliyor. Kendini kendi biliyor. Bir kısmını ilim denilen sıfatına ilim olarak yansıttı. Ama kendisinde duranlar duruyor, dedi.

Sual: O ilmin kaynağı aslında kendisi mi?
Elcevap: Evet, Zatı. Allah malumdur. Bizim için de malumdur Allah, kendisine de malumdur. Yani Allah, Allah olduğunu biliyor. Allah'ın, Allah olduğunu bilmekten hasıl olan lezzet-i mukaddesesi var, bir de ilm-i mukaddesesi var. Ama bir kısmını ilim sıfatıyla olarak gösterdi.

Bu açıklamalardan anlaşılan şudur: Bir şey nasıl olacaksa, Allah onu öyle bilir.

Bilir → ilimdir. Nasıl olacaksa → malumdur => Allah'ça.
Allah nasıl olacağını -malumu- ilim sıfatına yansıtıyor. O ilim o malumu biliyor, diyor.

Diğer varlıklar için, ay, güneş ve benzeri nesneler için taktir edilen zorunlu bir çizgi vardır. "Güneşin büyüklüğü ile beraber seyir esnasında aya ulaşması –ona tahakküm etmesi- haddine düşmediği gibi, gecenin de acele davranıp gündüzü geçmesi" (Yasin,36/40) diye bir şey söz konusu olamaz.

Allah ezelî ilmiyle bu nesnelerin-kendilerine taktir edilen- zorunlu çizginin dışına çıkmayacaklarını da imtihanın gereği olarak hareketlerinde serbest bırakılan insanların kendi özgür iradeleriyle hangi seçimde bulunacaklarını, nasıl bir çizgi takip edeceklerini de bilir.

Ne güneşi zorunlu bir çizgide tutan, ne de insanı serbest/özgür bırakan ilim değildir. Çünkü ilmin özelliğinin gereği olarak, yaptırım gücü yoktur.

Nokta-i nazar: Bilmese, Allah olamazdı zaten, nakıs olur. Güneş düşün, ziyası yok. Allah düşün, ilmi yok. Ama bilmek, yaptırıcılık değildir.

İlim ancak maluma tabidir. Kader ise, ilmin bir nevidir. Kaza; yani ilmen bilinen programı uygulamaya koymak ise, kudret ve irade sıfatının işidir. Diğer bir ifadeyle; ilim düsturları/kanunları, malumu – harici vücud noktasında – idare etmek için esas

değildir. Çünkü malumun zatı ve haricî vücudu/varlığı ilme değil, kudret ve iradeye dayanır. Allah'ın ezelî ilmi geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanı birden kuşatmaktadır. Kaldı ki, ezel, geçmiş halkalarının bir ucu değil ki, varlıkların meydana gelmesinde esas tutulup bir mecburiyet tasavvur edilsin. (Bk. 26.Söz/Sözler 466)

Sözler 466: "*Belki ezel; mazi, hal ve istikbali birden tutar, yüksekten bakar bir ayine-misaldir.*"

Benim izahım: *İlim denilen şeyin içini dolduran malumlardır. İlmin içi boş olmaz ki. İlmin içinde ne var? Neyin ilmi? Alacağın ismi de malum olur. Hani derler ya "Alim biliyor". Ona derler. Neyin alimidir, neyi biliyor? Fizik, kimya, fıkıh, tefsir... bunların ilmine sahip olduğu için alim oluyor. Alimin ilmini sıkın bakalım. Ondan ne akacaksa, ona malum denilir. Malumların yekününe verilen isim ise; ilim... ve ilim; maluma tabidir... yani içerisindekilerin kabıdır.* Yani ilm-i kelamın tabiriyle zarftır. İçindekiler mazruftur.

İLİM VE MALUM *(18.defter sf 169)*

Zihinde mevcud olana ilim ve malum denilir. Lakin kuvve-i akliye ile bir şeyin kıyam ve sebebi itibariyle itibar olunur ise → ilim ve kendi nefsinde sabit olduğu itibar edilirse → malum denilir. Yani zatta muttahid ve itibarda muhtelif başkadır. Yani

Zihin, vicdanda. Oradaki → malum, malumun deposu. İlim ise → dimağda, tasdik'de. O zaman bu ilim oraya tabi, çünkü o daha dip. İlim denilen tasdik, ona da ilim deniliyor ama esas zihne geçince, o ilimlerin adı aşağıda, zihinde maluma dönüşüyor. Dışarıya çıkardığımı malumdan çıkartıyorum. Malum zihinde sabitleşiyor ama tasdik'deki devamlı değişiyor. Zatta muttahid yani sana mal olmuş, sıfat değil, zat olmuş.

Sual: Zatına girince artık malumlaşıyor. Zatının dışındaki ilim şeklinde duruyor?
Elcevap: Evet.

Mesela "Hasan" denilince, beni duydukları zaman benim hakkında malumatları var. Ama benimle konuşunca elde ettikleri ilimdir. Zatta müttehid; mesela benim haritalı ders yapmamla benim zatıma müttehid oldu.

İlim ene'nin nur tarafına, malum mana tarafına bakıyor denilmiş Dimağ 9.dersde. Nur-u Muhammedînin mana tarafı → Allah'a bakan tarafı, nur tarafı → mevcudata bakan tarafı. İlim sıfattır, malum zatîdir. O ilim maluma tabidir. Allah'ın sıfatına kadar olan her şey; ilim. Sıfattan yukarısında artık ilim denilmiyor, malumdur.

Mesela Peygamber asm efendimiz mi'raca gittiğinde Levh-i Mahfuz'a kadar konuştu, orda kelamına mazhar oldu, sonra kelam bitti. Kab-ı Kavseynde ru'yet oldu, basar başladı.

Allah'ın sıfatına kadar; ilim. Ama sübutî sıfattan mahiyet-i zatiyeye kadar olan kısmındakiler; malum. Allah sıfatı kadar mı biliyor? Yok, Allah'ın sıfatıdır ilim. O zaman sıfatta olmayanlar da, olanlarda → hepsi Allah'ça malumdur. **Allah canibinden, Vacib noktasından bakarsan, o zaman o ilim maluma tabi.**

Zatî sıfatın sübutî sıfattaki karşılığını koymaya çalıştım:

Zatî sıfat	***Subutî sıfat***
Kıyam-ı binefsihi	*İlim*
Beka	*Hayat*
Vahdaniyet	*Sem*
Kıdem	*Basar*
Muhalefetün-lil havadis	*Kelam*
Tekvin	*Kudret*
Vücud	*İrade*

Allah canibinden baktık. Yani Allah'ın sıfatında ilim vardı, yukarısına malum dedik. Şimdi o sıfattan önceki malumu şecere-i hilkatte uygularsak, malum → Nur-u Muhammedîde, malum-u evvel → Arş- azamda. İlim ise → Levh-i mahfuzda. Bu ilim, maluma tabi.

- ***Malum*** →***Mec'ul***
- ***Malumat-ı Evvel*** →***Arş-ı Azam***

- ***Malumat-ı İlmiye*** **→*Levh-i Mahfuz***
- ***Daire-i Malumat-ı İlmiye*** **→*Daire-i İlim***
- ***Malumat-ı Kevniye*** **→*Kürs***
- ***Malumat-ı Sanii*** **→*Levh-i Mahv ve İsbat***

Malum-u ilmiye → ilme dönüşmüş malum demek.

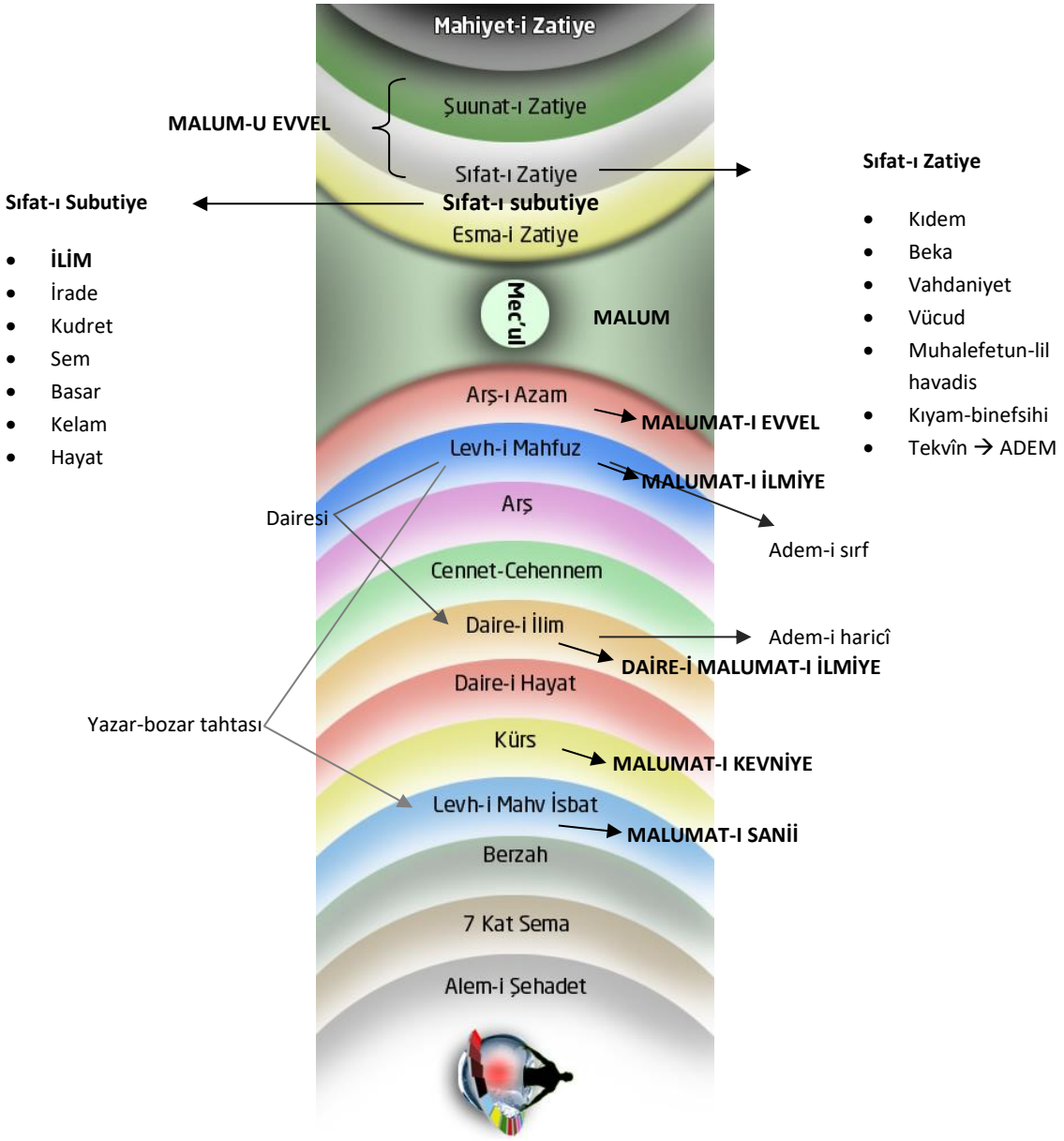

Nokta-i nazar: Ampulün içinde iki tane uç var. Bir tanesi artı, bir tanesi eksi. Artı olan sıfattan gelen malumdan geliyor farz etsek, diğeri de tekvinî ayetlerden bize gelen malumat. O ampul de biziz ki yanıyoruz.

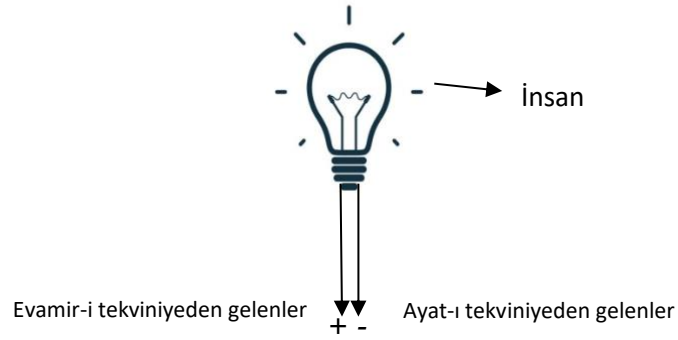

Evamir-i tekviniye Kur'an ayetlerinden geliyor. Bunlarla iksirlenip dölleniyoruz. İman balı yapılıyor. İman hasıl olduktan sonra imanın ziyası dimağda nura dönüşüyor. O nura dönüşen dimağla -elma, armut, kedi, köpek olan "vemin ayatina" lara biz ayat-ı tekviniye diyoruz yani kevnî ayetlerdir. Diğeri Kelam ayetleri.- mevcudatı okuyoruz. Dolayısıyla hem Kur'an'dan hem mevcudattan gelen ayetleri okuyunca ampul yanıyor.

Sözler 466: "*Kader, ilim nev'indendir*."

Az önce okuduk. Bilmek, dayatıcı değildir, yaptırma gücü yok.

"*İlim malûma tâbidir. Yani nasıl olacak, öyle taalluk ediyor*."

- Taalluk eden → İlim.
- Nasıl olacak → Malum.

Malum; sıfatın üstüydü, Allah'ça malum. Allah'ça maluma sıfattaki ilim tabi. İlim maluma tabi.

"*Yoksa malûm, ilme tâbi değil*."

Yoksa şu demek: Allah'ın sübutî sıfatında ilim hep odur, ondan başkası yoktur. Malumu üste koyunca, oturuyor. Ama dese ki Allah'ın ilmi hep budur, malumu da yoktur, ilmin üstü yoktur → o zaman Allah sıfatı kadar var olur. Nakıs olur ve sıfatı zat olmuş oluyor.

"*Yani ilim desâtiri; malumu, haricî vücud noktasında idare etmek için esas değil. Çünkü malumun zatı ve vücud-u haricîsi, iradeye bakar ve kudrete istinad eder*."

Nokta-i nazar: Şimdi buradaki malum farklı malum oldu. Eşyaya döndü.

Metnin üst kısmında soru var zaten: "Kader ile cüz-i ihtiyarî, nasıl tevfik edilebilir?" Şimdi biz de lahut alemindeki ilim ve malumu çözdük. Bunu insana monte edeceğiz. **Üçe ayırıyoruz: 1.Allah'ta ilim ve malum (çözdük) 2.Şecere-i hilkatte ilim ve malum (çözdük) 3.insanda ilim ve malum var.** Üstad bazen onu kullanıyor, bazen bunu kullanıyor. Şimdi insanda olan ilim ve malumu çözeceğiz. Allah'taki ilim ve malumu insana monte edelim. Bizde ilim; sıfattır. Fakat ilme gelemeyen hassasiyetler var. İlmî çerçeve ve kuralına ve desatirini girmeyen içsel yapılarımız var.

Malumun zatı ve vücud-u haricîsi ilim değil, bilgiye bağlı. Senin her bildiğin vücuda çıkıyor mu? Çıkmıyor, durduruyorsun. **Senin malumların vücuda çıkmadan önce bir berzah var, cüz-i ihtiyari.** Eğer her malum vücud-u hariciye çıkarsa, cüz-i ihtiyari denilen sistem kalkmış olur. Düşündüğün anda her şey olmuştur. Düşündüğünü durduran, değiştiren veya çıkartan → cüz-i ihtiyaridir. Zaten metinde cüz-i ihtiyari meselesinde anlatıyor, bunu kaçırmamalıyız. Bu sistem bizde de böyledir o zaman. **Sende her malum vücuda çıkmadığı gibi, malumundan da mesul değilsin**. Çünkü vücuda çıkarmadın. **Fakat malumuna ilim, irade, kudret taalluk ederse, vücuda çıkarsa, mesulsün.** Çünkü malumun dışarıdaki vücudu irade ve kudrete istinad eder deniliyor. O zaman mesuliyeti anlatıyor burada. Mesuliyet dünyasında malumlarımızdan mesul değiliz.

Sual: Mahluk olursa mesulüz değil mi?
Elcevap: Evet.

Resulullah şöyle buyuruyor: "İçinizden geçeni konuşmadıkça, yapmadıkça mesuliyet yoktur."

Mesuliyet, irade ve kudrete bağlı yani mahluk olursa. Şimdi üç tane mertebe çıktı:
1.malum 2.ilim 3.mahluk

Malumattan mesul değiliz, mahluktan mesulüz. Malumatların dimağdaki yeri tasavvurdur, düşüncelerimiz. Fakat bizim mazide depoladığımız malumat da var. Sen büyürken manzaralar gördün köyde. Onlar ilim değil. Resmetmişsin yani ya resim var, ya sesler var, ya hareketler var. Bunların cem'i → malum. Bir de ilmî şeyler var, okudukların vs. Dolayısıyla bir şeyin dışarıya çıkması için, kudret ve irade lazım. Kudret ve iradeden sonra "ben mesul değilim" diyemezsin. **Sen malumlarından mesul değilsin, mahluklarınla mesulsün. Allah da senin hakkındaki malumatlarla seni sorgulamıyor ve sana "yap" demek olmuyor, hürriyetini elinden almıyor.** Allah'ın senin hakkındaki malumu sana "yap" dayatması olmuyor. **Bunun delili: senin her malumun vücuda çıkmadığı gibi!**

Sual: Kudret ve iradeyi de celbeden cüz-i ihtiyari mi?
Elcevap: Evet.

Böylelikle kader ve cüz-i ihtiyari tevfik edildi. Hem de nasıl… cüz-i ihtiyariyi aradan kaldır. Her malum vücuda çıkar. Hepsi mahluk oldu. Her düşünce mahluk oldu. Her ilim mahluk oldu. O zaman hangisini çevireceksin. Bu nedenle cüz-i ihtiyari çok büyük bir nimet.

Sistem böyle:

Malum ⟷ cüz-i ihtiyari ⟶ kudret + irade ⟶ mahluk; mesulsün.

Eğer cüz-i ihtiyariyi çıkartırsan aradan:

Malum + kudret + irade ⟶ mahluk; mesulsün.

23.04.2017/Afyon kampı

Kader çalışması 20. defter sayfa 133- 134 :

"Kader ve cüz-i ihtiyarî, İslamiyetin ve imanın } nihayet hududunu gösteren → hâlî ve → vicdanî } bir imanın cüzlerindendir."
(Sözler 463)

Burası ihtiyardan bahsediyor. İrade demiyor.

- *İrade → batın.*
- *İhtiyar → zahir*.

Kader; ilim nev'inden olduğu için, olayları değerlendirme yöntemi sana veriyor. Zahirde haksızsın ama sana bir hâletle, bir vicdanla mesela haklısın ama hakkını almıyorsun → vicdanî olarak. Hâlî yani ilmî bir çerçevesi yok. Mesela giderken 5.kattan sana kazaen su döktüler. Zahirde, o kişi haksız. Ama sen "*beşer zulmeder, kader adalet eder*" diyorsun ve hangi ef'alimle bu benim başıma geldi? Bu hâlîdir. Olayı hâlî değerlendirmektir, enfüsîdir. Hâlet-i ruhiye deniliyor, ruhsal hâlet. Dolayısıyla bunu iman yaptırıyor sana.

Sual: Vicdanî olması derken kalbdeki vicdan ile ilişkisi var mı?
Elcevab: Evet, o bütünselliği. Niçin vicdanîdir? Çoğunlukla zahire baktığın zaman, Üstadın misalini vereyim: Yirmi sekiz sene çektiğim işkence, hapishane kalmadı. Beşerin, zalimin eli tamam yani zalim, zalim. Ama kader niye müsaade ediyor? Hayli zaman bunun cevabını düşündükten sonra anladım ki "*Sakın, sakın, hizmet-i imaniye ve Kur'aniyeni makamata ve cehennemden kurtulmana, cennete gitmene kullanma*!" Kullandı mı? Kullanmadı. Niye vurdu? Büyük zatlara hata yapmadan vururlar, ta ki düşmesin diye. Biz ise; hata yaparız, sonra tokat yeriz, sonra döneriz. Ama büyük zatların dönüşü pek işe yaramıyor. Döndükten sonra ne olur ki, yaptın zaten. O kitabı telif ettin. Öyle bir yanlış yaptın. "*Üstad da böyle yapmıştı*" diyerek hatayı taklid edecekler. Bu nedenle yirmi sekiz sene işkence zalimin elinden çıkıyor. Kader canibinden bakıyor → Sakın, sakın bu hizmet-i imaniyeyi ve Kur'aniyeyi makam kazanmaya, cehennemden kurtulmaya değil → Rıza-yı İlahî için yap → bu vicdanîdir.

Sual: İlmî ve nazarî değildir mevzusunda daha çok hâlî ve vicdanî deniliyor. Vicdan denilince aslında hâlî de hâlet olması lazım?
Elcevab: Hal → ruhsaldır. Vicdanî → vicdana ait sistem, yani kalbdir. Birisi ruha diğeri kalbe bakıyor.

Sual: Tersten gidelim: İmanı hâlî ve vicdanîye gelmeyen bir kişi (zahirde olacak) kader ve cüz-i ihtiyarîyi anlaması ve tatmin olma şansı yok?
Elcevab: Evet, tatmin olamaz yani kadere iman eder ama kalbi mutmain olamaz. Hep suçluyu karşıda arar, kısacası.

Nokta-i Nazar: Siz hep dersiniz: gözünüzü gözünüzle göremezsiniz. Bir geriye çıkmanız lazım, görebilmeniz için. Cüz-i ihtiyarîyle cüz-i ihtiyarîyi fark edemeyiz. Vicdandan bakmamız lazım.

Hâlî ve vicdanîye taşınan bir insan suçluyu dışarıda aramaz. İçerde arıyor. O zaman tatmin oluyor. Dışarıda kavga vermez bu sefer.

Nokta-i Nazar: Kader Risalesinin hatimesi çok net gösteriyor, hâli ve vicdanî olmuş mu yoksa kitabî mi kalmış. Serkeş, mağrur, ucb, riyakâr nefsime diye hitab ediyor. Acz, fakr, noksan, kusurunu deruhte etmek. Dört hatve. Bu hatveler nisbetinde bizde hâlî ve vicdanî olmuş mu, çok net bir şekilde gösteriyor. İnsan Kader Risalesini ezbere de bilir, anlata da bilir ama arkasındaki hatimedeki zeylin hakikatları hâlî ve vicdanî olmamışsa, kaderi o nisbette az anlamışız.

Evet, Üstad uygulama olarak o zeyli koymuş.

Sual: Hâlî ve vicdanî bir iman olması lazım?
Elcevab: Evet, imanın o seviyesi.

Nokta-i Nazar:
Bizzat nefsinde hissedecek onu, şahid olacak kendi aleminde. Şahid-meşhud.

"Kader, nefsi gururdan ve cüz-i ihtiyarî, adem-i mesuliyetten } kurtarmak içindir ki, mesail-i imaniyeye girmiş."

Kader niçin iman esaslarına girmiş? Nefsi gururdan kurtarmak için. Kadere iman etmek kalkarsa, Avrupa'da ne kadar kibirli ve gururlu olursan o kadar büyük adamsın, İslam dünyasında ise; ne kadar mütevazi olursan, alçak gönüllü olursan, yani kendi hesabını kendi aleminde görürsen, iç muhasebeyi yaparsan, o kadar nefsinden ve gururundan kurtulursun. Kadere iman etme nisbetinde insanda gurur azalır. Mesela bu hizmeti ettiren Allah, isteyen Allah'tır, halk eden kudret-i Rabbaniye. Biz ancak güzel bir niyetle sahip olabiliriz. Niyetle değil, güzel bir niyetle. Dua ile, şuur ile, iman ile, rıza ile, niyet ile.

Sual: Bizim hayırlı işlerde mesela ikindi namazını kıldık. Burada bizim medhalimiz var mı? Yani benim hayırlı işlerde yüzde bir dahi olsa sahiplenme şansım var mı?
Elcevab: Buna şöyle bir misal vereyim. Güneşten şua geldi, ışık. Panjurun kapalı. Senin camına güneş dışarıdan vurur. Güneş –hâşâ- Allah'a misal. O gelen ışık, ziya → hidayettir. Perdeyi açmak → cüz-i ihtiyar. Açtın, ışık girdi, içerde ısındın, bitki büyüdü vs. → bunlar iman. Sen ısındın. Bu sistemde hissen ne kadar?

Sual: Camı açtım. Camı açmak kadar da bir hissemiz var mı?
Elcevab: Bu adetullah ya. Bu hisseyi gösteren cüz-i ihtiyardır. İradeye pergeli koyarsan, o da yok. Sadece kabul etmek var. Allah bizi o rahmet-i İlahiye ile hidayette tutmasa, bir anda atmış metre tusinami dalgasıyla sahil kenarına 200 km/h hızıyla çarpmış gibi olurduk. (Tusinamiler: Psikoloji bozukluklar, bunalımlar, buhranlar, panik, depresyon, intihar, küfür). Allah bizi tutuyor. Bunu fark edince, hiçbir medhalin yok.

Nokta-i Nazar: Sadece reddetmiyorum. O kadar. Hayr-ı mutlak'tan gelen hayrı güzel bir niyetle kabul ediyoruz. Reddetmemek var. Sahiplilik yok.

Aynen. Bunu diyebilmen için beş tane iman esasını hazmetmiş olman lazım, yoksa diyemezsin. Allah'ı tanımıyorsan (iman esaslarından birincisi), Allah beni tuttu, evirdi devirdi, nurları tanıyabilmem için beni Kadıköy bölgesinden Mecidiyeköye atmış, sanki Kadıköy'de okul yok. Ne alakası var. İki buçuk saatlik yola götürmüş. Orda nurları tanımak için! Bunu diyebilmen için, alt zemini beş tane iman esası. Allah'ı tanıma nisbetinde Kadere imanın kaliteli olur. Melekleri tanıma nisbetinde Kadere imanın kaliteli olur. Kitaplara, peygamberle, haşre imanının kalitesi nisbetinde kaliteli Kadere imanın olur. Sır orda! Niye düşünemiyoruz böyle dersen, iman esaslarında sorun var ondan.

Nokta-i Nazar: Kaderin ilmî izahları insanı tatmin etmiyor. Kaderin hâlî ve vicdanî yönü insanı tatmin ediyor, yani enfüs ciheti.

İman etmek için yeterli delil bulduğumuzdan değil. İman etmemek de yeterince delil bulamamamızdan değil. Allah öyle bir Allah'tır ki, hürriyeti o kadar seviyor ki, küfrün yolunu bütün bütün kapatmamış, açık.

Sual: Zaruret ve bedahet derecesine gelme ihtimali yok. Biz sanki ilk başta alemimizde zaruret ve bedahete gelmesi lazımmış gibi bakıyoruz?
Elcevab: Zaruret ve bedahet derecesinde iman mertebesi var.

Hâli ve vicdanî, iman esasının sonuncusu olduğu için, Kadere iman; beş tane iman esasının aynı zamanda sorgulama yöntemidir. Şöyle düşün: vesvese, insanın amelini sorgulayan emniyet sibobudur. Aynen bunun gibi: Kadere iman seviyen o beş tane iman esasının sorgulama sibobudur. Yani o beş tane iman esasının seviyelerin cem'i kadar Kader'de hâlî ve vicdanî seviyen olur.

"*Fakat, o da masiyet ve mesaibdendir ki,* } *ye'sin ve hüznün* } *ilacıdır.*
Yoksa, maasi ve istikbaliyata değildir ki, sefahete ve atalete sebeb olsun."

Kadere iman niye getirilmiş? **Kadere iman altıncısı olduğu için, beş tanesine iman etmenin mükafatıdır.** Beş tane iman esasına iman edebilmenin mükafatıdır. Müstakil değildir adeta.

Müslümandan da hatalar sudur ediyor diğer insanlar gibi. Düşünmeden hareket ediyoruz, söylüyoruz, kırıp gidiyoruz, neyi ifade ettiğini anlamadan yaptık söyledik. Beş tane iman esasına iman ettik ya, orada durabilirdi. Altıncısı olmayabilirdi. Ama ye'is ve günahlar bizi çökertecek, ümitsizliğe itecek. İşte ona ilaç veriyor Allah bize, merhem.

Bizim bundan sonra kader hakkındaki konuşmalarımız hâlî ve vicdanîdir. Çünkü beş tane iman esası bizim içsel, dışsal yapımızı rötüşledi. Amentü billahi ve melaiketihi ve kütübihi ve rusulihi ve yevmil ahir.

Nokta-i Nazar: “Kadere iman eden kederden emin olur” deniliyor ya. **Demek ki diğer beş tane iman esasını yapsan bile tam kederden kurtulamıyorsun, kederden emin olamıyorsun.**

Aynen. Allah’a iman nokta-i istinad. Nokta-i istimadadım ne olacak, fıtratımın isteği? Ahiret. Allah’a iman ettim ama ne doğru ne yanlış, nerde olacağım, nerde olmayacağım, kimi seveceğim, kimi sevmeyeceğim → Kur’an. Kur’an dedi namaz kıl. Kılacağım da nasıl kılacağım → Peygamber. Peki bunları yaptım ama yetmiyor. Hâlî ve vicdanî kader sana ilaç olacak.

Nokta-i Nazar: Beş iman esasına imanın mükafatıdır kader, dediniz. Cenab-ı Hakk da “*Siz mi beni unuttunuz, ben de size sizi unutturacağım*” diyor. İman esaslarının zıddını yapınca, Allah da sana seni unutturuyor, yani ceza oluyor.

Aynen, demek ki **kader; sana seni hatırlatıyor**! Seni, sana gösteriyor. Seni sana tarif ettiriyor. Seni sende gezdiriyor. Seni senle sevdiriyor. Sen senle lezzet alıyorsun. Sen senle huzur buluyorsun. **Kader bu işte! Sen senle mutlusun. Hâlî ve vicdanî**. *Fedhuli fi ibadi vedhuli cenneti*.

Beş tane iman esasına iman edebilenlere bu dünyada (ahirette değil) neticesi; ye’sin ve hüznün ilacıymış. Müslümana… Kafir diyemez. Ye’sin ve hüznün diyor, günahın demiyor.

Sual: Bu nur-u imanla değil de şuur-u imanla mı oluyor?
Elcevab: İmanın iki tane yönü var: imanın kuvveti ve imanın nuru. İmanın nuru geleceğe bakıyor, geleceği kaldırıyor. Geleceği kaldırarak halde yaşatıyor seni. Nereye iman ettin? **İman eden kişiye iman ettiği şey taşınıyor, ona taşınıyor**. Mesela Allah’a iman ettin. Allah sana taşınıyor. Çünkü ben buradayım ama ayette gir diyor, burada demek ki. Mesela beni sıkıntı sarmaladı. Ne yaparsam yapayım, gitmiyor. Madde değil, kilosu yok, laftan anlamıyor. Maddede olup madde olmayan ama maddeyi ortadan kaldıran, maddeyi cesedi bloke etmiş → bu cehennem hâletidir. Bunun tersi; bast. Ahirete iman etmek; bast. Ahirete iman etmemek; kabz. İman eden ben iman ettiğim şey (ahireti) onun buradaki ortaya çıkışına sebebiyet veriyor. Oradaki hâletle hâletleniyorum. İman etmeyince, oradaki cehennem burada oluyor. Bu dünya ahiretin üzerine tenteneli bir perdedir (Risalede geçiyor). Bu dünya ahiretin üzerine nasıl tenteneli bir perde? Perde nerde ise, örtülen de ordadır. Örtü nerde ise, örtülen de ordadır. Ahiret nasıl burada? Sıkıntıdan, buhrandan senin dünyan cehennem olmuyor mu? Ne ararsın Şam, Buhara’da, hakikatı kendinde ara. O adama sorsan ki “cehennem nerede?” Der ki: “Burada, burada!” (Bedenini kastediyor). Su dökelim o zaman, söndürelim. Ben denedim. Buz sürdüm göğsüme, dondu ama ateş gitmiyor. Cehennem burada. O buhran, bunalım nerde ise, cehennem de dünyanın orasında. **Her şey burada yaşanıyor da tanımlayamıyoruz, isimlendiremiyoruz, usule koyamıyoruz**. Hepsi var, yaşanıyor. Şu kitaplar gibi dünya ile ahiret yan yana bitişik değil. Üstümüzden perdeyi kaldırıyoruz, o kadar. Ölüm o kadar. Her şey olduğu yerde. Avama göre evet mezara gidiliyor, oradan oraya gidiliyor da gidiliyor. Ama aslında burada (bende) yaşanıyor.

Bu hâlete şahid olmanızı istiyorum. Diyeceksin ki: "*Aha cehennem taayyün etti*." Arabça'da acele olana "muaccel" denir, yani şimdi olana. "Müeccel" sonra olana denir. Kardaş, hepsi yaşanıyor.

"*Yoksa, maasi ve istikbaliyata değildir ki, sefahete ve atalete sebeb olsun*."

Mesaib ve Maziyat } **Ye'is ve hüznün** } **ilacı kader.**

Maasî ve İstikbaliyat } **değildir. Tekliftir.**

Mesaib=musibetler Maasî=günahlar
Maziyat=geçmiş. İstikbaliyat=gelecek

Mesaib ve maziyatta kader, ye'sin ve hüznün ilacı iken maasî ve istikbaliyatta değildir. Günahlar kaderimdir, diyemezsin. Gelecek kaderimdir, diyemezsin. Çünkü sen tekliftesin, teklif kalkmadı. Şu anda benim geleceğim tekliftir. "*Bakayım ne yapacaksın!*" Ama sen "*Ben böyle yaparsam, sen böyle yapar mısın Ya Rab*" diyemezsin. Hâlık mahlukunu tecrübe eder, mahluk "*Ben böyle yaparsam, sen böyle yapar mısın*" diyemez ve yapamaz. Terbiyesizliktir o. Dolayısıyla günahlarda ve istikbalde kaderimiz demeyeceğiz, tekliftir.

Beş tane iman esasını iman edenin hayatındaki emniyet sibobudur, tahliye sibobudur.

"*Demek kader meselesi, teklif ve mesuliyetten kurtarmak için değil, belki fahr ve gururdan kurtarmak içindir ki, imana girmiş. Cüz-i ihtiyarî seyyiata merci' olmak içindir ki, akideye dahil olmuş. Yoksa mehasine masdar olarak tefer'un (firavunlaşma, kibirlenme, zalimlik etmek) etmek için değildir.*"

Gelecek teklif, günahlar mesuliyet. Kadere sığınamazsın. Kimse geleceği hakkında oturup da ne olacağını bekleyemez. Bugün bunu bunu yapacaksın diye yastığın altından kader mesajı alan var mı? Demek ki geleceğe ve günahlara kader değil, mazi ve musibetlerde kaderdir. Niçin kaderdir? Geçmişin geçmesi için, geçmiş bir şeyin geçmemesi için, senin medhalin yok. Musibeti de sen değil, Allah sana veriyor. Ama günah, senin kesbindir.

Seyyiatta hep cüz-i ihtiyarî kullanılıyor metinlerde. Neden biliyor musunuz?

Nokta-i Nazar: Çünkü cüz-i ihtiyarînin kabiliyeti seyyiat tarafındadır. Kesbi orda.

Evet, hazır zaman, çünkü günahların ezelisi, mazisi, müstakbeli yok ya… mesela yalan niçin kötüdür? Çünkü fıtratta karşılığı yoktur. Peki günahlar niçin ademîdir? Fıtrata zıddır, yani vücuda rağmen ademe çalışıyor. Peki cüz-i ihtiyarî nedir? Hazırda tercih eden olduğu için, günahları o seçiyor. **Nefs-i emmare, iradeyi kullanamaz, cüz-i**

ihtiyarîyi kullanıyor. İradeyi kullanmak, Bediüzzaman gibi insanların işidir. Biz yer yer kullanıyoruz. "*Ben cüz-i ihtiyarımdan vazgeçtim*" diyor. Sen geçtin mi? Ben geçtim mi? Hayır. Cüz-i ihtiyarı kullanıyoruz. Peki namazlarda neyi kullanıyoruz? İradeyi kullanıyoruz. Üstadın hayatının her safhası namaz olduğu için, iradede. Biz oruç ve namaz gibi kudsî şeylerde, ulvî şeylerde iradeyi kullanıyoruz ama ne ile? Cüz-i ihtiyar devre dışı değil. **İrademiz cüz-i ihtiyarîyi yönlendiriyor**. Şerde ise, irade yok, cüz-i ihtiyarî var. Cüz-i ihtiyarî hazır zamana mübtela. Bu mu, o mu, şunlar mı, bunlar mı? Mazi ve müstakbelle alakası yok, hazırda tercih etme özelliği var, hayvan gibi. Arı: Çiçek mi taş mı? Kuş: Taş mı tane mi? Bu tercih değil midir? Bunu iradeyle yapmıyor, cüz-i ihtiyarî ile yapıyor. Hayvanda irade yoktur, cüz-i ihtiyarî var. O zaman bizim yaptığımız günahlarda, eksikliklerde, kavgalarda, aile kavgalarında irade ile yapmıyoruz, hayvaniyet mertebesiyle yapıyoruz.

Sual: Günahlar ademîdir diyoruz ya… o noktada cüz-i ihtiyarî de orda ve mesul olabilir. Mesela fiilî şeyler var, gözüküyor. Bir sene hesap kitap yapıyor, banka soyuyor. Zahirde vücudî bir şeymiş gibi gözüküyor ama ademî nasıl oluyor? Buna genelde ben *namaz kılmamak ademîdir* örneğini veriyorum. Ama bu vücud gibi gözüken ademler var, günahlar var. Orda nasıl bakmak lazım?
Elcevab: Bir şeyi yapmamak onun zıddını yapmak oluyor. Para bankada duracaktı, bu vücuddu. Veya adam yaşayacaktı. Öldürdü. Adamın yaşamasını yaşamamasına dönüştürdü. Yaşamasını noktaladı. Sen yaşamasını ortadan kaldırmadın. Noktaladın. Buna örnek bir soru: "Malumatlarımız, hayallerimiz, bilgilerimiz fiiliyata çıkmayınca, mesul değiliz. Ben irademle yapmışsam, yani onu fiile çıkartmadım ama affedersin gayr-i meşru bir şeyi yaptım hayalimde." Şeriat zahire baktığı için, o şey fiile çıkmadığı için, "*sen bunu yaptın"* denilemez, yapmadın çünkü. Ama orda da bir şeyler var, hani isteyerek hayal etti ya birisiyle. İstemeyerek olursa, ne fiilde ne düşüncede mesuliyet yoktur. Hatta tam tersine peygamber asm bil-mana: "*İçinden geçti, yapmadın, sevab var. Cihad bu*." diyor. Bunun adı cihaddır. Ama sen kasten hayal ettin kötü bir şeyi. Fiile çıkmadı. Şeriat buna ceza vermiyor. Peki nerde ceza var? Tarihçe-i Hayat'ta Üstadın iktisadçılığını anlatırken, hayalini dahi israf etmemiş diyor. Üstad değil somutu, soyut şeyleri bile iktisad eden bir dahidir, diyor. Hayalen yapsa, fâsık olur diyor Üstad. Ne demek fâsık? Hayal da bir esmaya dayanmıyor mu? Hayal vardır yani. Şimdi Allah bu kabiliyeti verdi. Onunla marifetullahı, ilmi, irfanı tefekkür edecektin. Ve o sana verilen on derece olan sermayeyi güzel şeylerde kullanarak o sermaye iki bin olacaktı. Onun için verilmişti. Düşündüğünü şekillendir. Hayali onun için vermiş. Ama sen o on derece hayal kapasiteni (yani hayal esmasının meratibinde terakki edecektin,) iki yüz bin katına değerlenecekti. Bu verilen katlanacaktı, vücud mertebelerinde terakki edecektin. On derece kaliteli olan esma mertebesini, hayalini, kasten şerde kullandın. Yapman gerekenleri yapmamaya sebeb olduğundan, evet günaha girmiyorsun, günah yazılmıyor ama şu kazanacağın iki yüz bin veya yirmi bin hakikat meratiblerini kaçırdın.

Nokta-i Nazar: Vücud dairelerinden mahrum bırakmakla adem. Süreçte fiilî bir şey gözüksede, neticede vücud dairelerinden mahrum olarak ademe çıktı.

Belki de günah yapsan, tokat yesen, aynı makamı sana verseler, bu bir şey değil. Sana ahirette o hayalinle kazanacaklarını kazanmamanın bedeli ezelî ve ebedî onu

kaçırmaktır. Misal: İkindi ve yatsının sünnetini kılmadın. Ezelî ve ebedî bugün 23 Nisan ikindi namazının sünnetini ezelî ve ebedî, istersen onun yerine yüz tane kıl, o değildir. O bitti. Bir daha varlık kurulmadıkça, sen de sıfırdan yaratılmadıkça o ikindi namazın sünneti yoktur. Bunda günah yok. İkindi namazın sünnetini terk etmek günah değil. Ne yaptın? Adem oldu! Ne ile? Yapmamakla yaptın. İkindinin sünnetini ademe gönderdin.

Nokta-i Nazar: İradeyle değil de cüz-i ihtiyarî ile bir şeyi yapmak, Allah'tan kopuk olarak yapmaktır. Nefis hesabına bunu yaptığın zaman ebediyete atılamıyor. Ebediyette devam etmesi için daimî bir cereyan gelmesi lazım. O da Allah'lık hakikatiyle olur.

Aynen. İkindi namazını kılmak veya kılmamak şu anda eşit. Bitti ya, kılan da kılmayan da şu an eşit. Birisinin ki ezelî ve ebedî ademe, diğerisinin ki ezelî ve ebedî vücuda gitti. Allah'lık hakikatı lazım işte. Ezelî ve ebedî bir şey lazım ki, bu devam etsin. Yoksa etmez. Vücudda ikisi de kayıp. Kılanla kılmayan aynı. Yani bir şey oldu mu? Kilom artmadı. Vücuda nasıl gitti? Ezelîye ve ebediye mal oldu.

Sual: Adam günah işliyor ve beş veya on sene sonra nasıl oluyorsa tövbe ediyor. Belki ademden kendini kurtarıyor. Ben ama ikindi namazın sünnetini kılmamakla onu bir daha getiremiyorum. Yani günahın tövbesi var ama bunu geri getiremiyorum? Yani günahta tövbe edip o eski, mazide kalmışı dönüştürebiliyor?
Elcevab: Hayır, "*yubeddillullahu seyyiatihim hasenat*" (Sözler 320). Bu ne demek biliyor musun? Onu Üstad anlatıyor. Şöyle düşün: zulüm değil mi, emeğe saygısızlık değil mi? Adam meyhane çalıştırdı, gayr-i meşru yerleri çalıştırdı, yaptı yaptı, oldu işte. Sonra dönen olabiliyor. Bir döndü, bütün günahları sevap oldu? O zaman beni de geçti? Öyle günahı vardı ki, öyle sevabı oldu ki o zaman… peki o mesul olduğu adamların şerleri de mi hayır oldu? Üstad şöyle diyor o metinde: "*Kabiliyet-i şer, kabiliyet-i hayra inkılab etti.*" Yoksa o işlediği günahlar sevaba değil, o günahları işleyen kabiliyet → kabiliyet-i hayr oldu. Yoksa ne kadar günah işledikse sevap olsa "*keşke daha fazla günah işleseydim*" derdik. Var mı öyle? Ben on üç yaşından beri namaz kılacağım. Sen otuz üç yaşında parkura gireceksin, her melaneti yapacaksın, yapacağın bir şey kalmadı, bir şekilde nasip oldu. Emeğe saygı! Kabiliyet inkılab ediyor, şer inkılab etmiyor.

Sual: Günahın tövbesi olarak yaptığım bir şey var. Silme var yani değil mi?
Elcevab: Silme var. Evet siliyor ama sevap olmuyor. Mesela -15 → +15 olmaz. -15 var, + 15 hayır yaptın → sıfırlanır. Fâsık-ı mütecahirler yani bilerek severek günahları alenen işleyip bir de anlatan, istiğfar etmeyen. Bunlar için Peygamber asm bil-mana "*Günahları işleyip onu serişte edene anlatana, şefaat-ı kübram yoktur*." diyor. Ve Allah, günahını anlattığı için, haşir meydanında onun günahlarını herkese ilan edecek, gösterecek, diğer cezadan hariç.

Nokta-i Nazar: Emirdağ Lahikasında "*Büyük günahları işleyip istiğfar etmemek, imandan hissesi olmadığına delildir*" diye geçiyor.

Sual: Peki "*her bir yaptığımız günah ruhumuzda bir yara açıyor*" deniliyor o nasıl olacak?
Elcevab: Az önce bahsettiğimiz o on derece hayal var ya, dışarı çıkmadıkça mesuliyet yok ama o hayırlı kabiliyet sıfıra iniyor. Artık yapması gereken tefekkürleri yapamıyor. Bazıları soruyor: tefekkür nasıl yapacağım, olmuyor? Nasıl yapacaksın ki? Dizilerden kalkmıyorsun. Dizi seyreden kafada tefekkür olmaz. Dizilerle dolan bir kafada tefekkür olmaz. Tefekkür olan kafada sıkıntı → ani ve fani olur. Vurur ama tutunamaz. Şiddetli ağustos güneşinde karın tutunamadığı gibi. Vurur ama seni yetiştirmek için o sıkıntı gelir. Sende tutunamaz ama sana bilgi, beceri, malumat bırakır. Hem kendin kullanırsın hem Müslümanlarıma söylersin.

Sual: Bir Müslüman belirli bir yaştan sonra namaza başlayınca, önceki kılmadığı namazları kaza kılmakla mükellef. Ama belirli bir yaştan sonra Müslüman olan bir kafire o zamana kadar kılmadığı namazları kaza etme mükellefiyeti yok. Neden?
Elcevab: Sana bir müjde vereyim: Sen yirmi beş yaşında namaza başladın ama on beş yaşında büluğa erdin. On sene kazan var. Namaz olmadığı için hiçbir ibadetin de yok, Kâbe dahi yapsan. Ama müminsin. Çünkü namaz, iki vakit ortasındaki ibadeti cem eder. Kırk yaşında kazaya başladın. Başlarken dedin ki: "*Ya Rabbi! Niyet ettim **ilk** üzerime kalan öğle namazın farzını kaza etmeye*." Böyle dediğinde on beş yaşında, büluğ çağında sana farz olan öğle namazına duvara temeli attın. Sen hep günah mı yaptın? Yok, iyiliklerin de var. Sadaka verdin, yardım ettin vs. Namaz olmayınca bu gibi iyilikler yazılmıyor. Yani ilk kazaya kalmış namazın kazasına niyet ederken sırf namaza niyet etmiyorsun, iki vakit arasındaki bütün mübah ve helal olan iyiliklerin (tuvalete gitmen bile) ibadete dönüşüyor. Çünkü üzerine kazaya kalmış olan ilk öğle namazın kazasından sonra üzerine kazaya kalmış olan ilk ikindi namazını da kıldın. Onları kurtarıyorsun ama günahı kurtaramıyorsun. Günahı da tövbe ile siliyorsun. Günahına tövbe etmesen, ne sevap yaparsanız yapın, silinmiyor. Günahın panzehiri → tövbe. Mesela, Allah göstermesin, hırsızlık yaptım diyelim. Ne kadar namaz kılsam da silinmiyor. Dua; sırr-ı ubudiyettir. Ubudiyetten üstündür. Çünkü duada riya olmaz, namazda olur. Dua anında şeytan da olmaz. Olsa, dua edemezsin yani dua eder gibi gözükürsün ama elinle, yüzünle oynarsın. Ama ciddî bir şekilde elini açıp dua ediyorsan, şeytan yok. Elini açıp "*Ya Rabbi, Muhammed asm'ın senin yanındaki değeri, kıymeti, hakikatı hatırına… Allah'ım! Muhammed asm ve Âdem as arasındaki yüz yirmi dört bin enbiya ve peygamber asm'dan bu tarafa yüz yirmi dört milyon evliya ve had ve hesaba gelmeyen asfiya, mümin ve muvahhidlerin imanlarının yekunu sende ne ifade ediyorsa, onun adına Allah'ım, benim, anne-babamın, geçmişlerimin, Müslümanların ve benim şu günahımı affeyle*." dediğin anda o Allah affediyor. Kimi etmiyor? "*Olur mu canım, bu kadarcık lafla olur mu? Affedilir mi?*" diyeni affetmiyor. Çünkü o Allah'ın rahmetini kendisi gibi düşünüyor. Allah'a su-i zan ediyor. Allah benim günahımdan büyüktür. Namaz kılarak affedilmiyor. Şöyle oluyor: -15 günah duruyor ama +60 sevabı var. O günah duruyor. Namaz kılarak, yükselerek bu -15 silinmiyor. Günahların silinmesi 1.kazası varsa, kazayla silinir 2.borcun varsa, borcunu ödeyeceksin. Öyle günahlar var ki, silinmez: zina, içki, yani kazası yok bunların, geri alma imkânı yok ama kaza orucu var, kaza namazı var, çalmanın var ama kumar oynamanın kazası yok artık. Onun kazası bu: dua.

Sual: Bunu biraz daha küllî yapabilir miyiz? Nasıl ki babam vefat etse, onun borcunu ben ödeyince kapanıyor ya… Yani mesela Âdem as'ın işlediği günaha tövbe etsek? Arayı doldurmuş oluyor muyuz küllî manada?
Elcevab: Oluyor. Külliyatta var bu. Cüz'î nazarını cüz'îyyetten küllîye çıkaracaksın. Nasıl? İnsan-ı ekber bakarak. Nadir abi öyle der. "*İnsan-ı ekber cihetiyle dua et Hasan kardeş!*" Nasıl abi, dedim. Dedi: "*Kâinattan çık, kainatı önüne alarak, kainatı eline alarak dua et!*"

Sual: İnsanın işlediği her bir günah ruhuna bir çizik atıyor, yara açıyor. Daha sonra tövbe ile kapatılsa da orijinali gibi olur mu?
Elcevab: Ölü diriliyor mu? Yok ama varmış, istisna da olsa. Geylanî ölüyü diriltiyor, İsa as diriltiyor. Sırf bunlar mı? Ebu Bekir-is Sıddık diriltmedi mi? (Nevfel ra'ı diriltti). Böyle inanıyorsan, yapıyor. Hüsn-ü zan ile. Hani savaştan dönerken ordunun başında Hz. Ömer vardı. Sonra Hz. Peygamber vardı. Şehid olan Nevfel'in hanımı ve annesi soruyorlar, nerde diye. Hz. Ömer Resulullah'a doğru arkaya işaret etti. Herkes biliyor onun şehid olduğunu ama söylemekten çekiniyorlar. Bu sefer Resulullah'a sordular. O da diyemedi ve arkaya işaret etti. Arkasında Hz. Ali vardı. Ona da sordular. Hz. Ömer ile Resulullah'ın söyleyemediklerini o nasıl desin? O da arkaya işaret ediyor. En arkada Hz. Ebubekir var. Onun arkaya işaret edecek bir şansı yok. Ona da sordular. Köşeye sıkıştığı için gür bir sesle "*Ya Allah, Ya Nevfel"* diye bağırıyor. Bir bakıyorlar ki Hz. Nevfel atla tozu dumanı kaldırarak Hz. Ebubekir'e gelip "*Buyur Ya Ebabekir!*" diyor. Cebrail as vasıtasıyla Allah Peygamberimiz asm'a: "*Ebubekir bir daha Ya Allah deseydi, bütün ölüleri diriltirdim.*" Değil kalbindeki, ruhundaki çiziği, ölüyü yeniden diriltiyor. Sadakatın da kerameti var, mucize cinsinden. Kendinizi orda hayal edip hissedin. O dirilen ölüyle sonra yemek yediğinizde imanınız nasıl olur? Hz. Ebubekir'in imanı işte öyle...

23.04.2017 Afyon kamp

Tercih *(lügat): Üstün tutmak, kişinin kendisi.* (Eşya değil, tutan kişi, fail olan.) *Müteaddidir. Geçişli. Burada fail var. Failin fiili var. Fiilin zuhur etmiş olduğu meful var.* ***Tereccüh*** *(lügat): Bir işin diğer bir işe karşı bir failin iradesi olmadan kendi kendine rüçhaniyet peyda etmesidir. Yani bir işte iki ihtimal varken, tercih edici olmadan kendi kendine birinin olmasıdır. Lazım fiildir. Nesnenin kendi yapısı içinde vukuu bulur. Burada fail ve failin fiili ve meful aranmaz.*

Bir misal: Tahtaya yan yana iki tane 5 rakamı yazdım. Şimdi bunlardan hangisi üstün? Biz hangisini üstün seçersek. Ama kendi kendilerine bir üstünlük yok. Eşyanın kendisi. Hatta bir kilo altın ve bir kilo elma. Kendi kendine bir üstünlükleri yok. Birisi tercih etmeden galib gelemez. Yani tercihsiz tereccüh olmaz. **Tereccüh**; eşyanın eşyaya karşı üstünlüğü. Burada fail yok. Bu mukayese eşyadan eşyayadır. Mesela iki aynı kalemi yan yana koy. Ben bunları tercih etmeden birbirine kıyas ederek üstün gelebilir mi bir tanesi? Gelemez. Yani **eşya arasındaki ilişkide → tereccüh kullanılır**.

Sual: Biri gelip tercih etmezse bir üstünlükleri yok mu eşyada?
Elcevap: Yok. İki eşit eşyadan bir tanesini birisi tercih etmeden üstün gelemez. Ben üstünlüğü olmadığı halde bir tanesini tercih edebilirim. **Tereccüh; eşyanın eşyaya kıyasıdır**.

Tahtada dersten önce yazılanlar:

- **Mesaib ve**
- **Maziyat**

} **Ye'is ve hüznün** } **ilacı Kader.**

- **Maasî ve**
- **İstikbaliyat**

} **Kader değil, tekliftir.**

Daha önce maasî ve istikbaliyata Kader değil dedik ama nedir demedik. Günaha ve istikbale Kader değil → tekliftir. Çünkü biz kaderimiz diye böyle düşünmüyoruz. Bir şey planlarken, hesaplarken, programlarken, dükkân açarken, evlenirken hiç kimse "kaderimdir" deyip eli kolu bağlı durmuyor. Kendi gayretini gösteriyor.

Sual: Kader; tercihten sonra mı oluyor?
Elcevap: Tercih ettikten sonra mazi oluyor ve musibet olduğu zaman kader oluyor.

23. Defter sf 134:

- **Tercih:** Üstün tutan kişinin kendisi. Tercih eden zat.
- **Tereccüh:** Bir işte iki ihtimal varken tercih edici fail olmadan, eşyanın kendi kendine birinin üstün olması.

Sual: Eşyanın üstünlüğü nasıl oluyor? bir kilo elma ve on kilo altın. Elbette adam on kilo altın der.
Elcevap: İşte bak "adam" dedin. Tereccühte ise; fail yok.

Müreccih: Cüz-i ihtiyarîdir.
Müreccih; tercih eden sıfat. Failin sıfatı. Tercih edenin kendisidir.

"Tereccüh bila müreccih muhaldir" → Yani irade-i insaniye tercih kullanmadan, bir işin diğer bir işe kendi kendine rüçhaniyet olması muhaldir. Yani müreccihsiz rüçhaniyettir ki muhaldir.

"Tercih bila müreccih ise muhal değildir" → Bir işe irade-i insaniye tarafından rüçhaniyet verilmesi. Çünkü irade-i insaniye bir sıfattır. Vazifesi de böyle rüçhaniyet yapmaktır.

"*Eğer desen: Tercih bila müreccih muhaldir. Halbuki, o emr-i itibarî dediğimiz kesb-i insanî; bazen yapmak ve bazen yapmamak; eğer mucib bir müreccih bulunmazsa tercih bila müreccih lazım gelir. Şu ise, usûl-ü kelamiyenin en mühim bir esasını hedmeder?*

Elcevap: Tereccüh bila müreccih muhaldir. (Haşiye: Tereccüh ayrıdır, tercih ayrıdır, çok fark var.) Yani müreccihsiz (tercih eden olmadan), sebebsiz rüçhaniyet muhaldir. Yoksa, tercih bila müreccih caizdir ve vaki'dir. İrade bir sıfattır; onun şe'ni, böyle bir işi görmektir." (Sözler 468)

Mesela ben dokunmadan iki eşit şeyin birbirinden üstünlüğü olmaz. Ama birisi çıkar da iki eşit eşya arasında veya farklı eşya "8 tane elma ve 3 tane elma" hangisi üstündür dediğinde isterse adam 3 tane olan üstündür diyebilir. Yani eşyanın üstünlüğü dahi olsa, üstün tutmayabilirim ben. Çünkü bende irade ve cüz-i ihtiyari var. Ama insan olmadan iki eşit eşyanın birbirine üstünlüğü olmaz, yapamazlar. Bu nedenle **tereccüh bila müreccih → eşya arasındadır**. **Tercih bila müreccih → eşya ile insan arasındaki** ilişkiyi anlatmaktaki kullanılan bir kuraldır.

23.Defter sf 112:

"Tereccüh bila müreccih muhaldir" → *Yani irade-i insaniye tercih kullanmadan, bir **işin** diğer bir **işe** kendi kendine rüçhaniyet olması muhaldir.*

"Tercih bila müreccih ise muhal değildir" → *Yani bir işe irade-i insaniye tarafından rüçhaniyet verildiğinde bu irade zaten kendisi müreccihtir. Onun tercihi için başka ikinci bir iradenin veya bir sebebin tercihine sebeb yoktur. Çünkü irade-i insaniye bir sıfattır. Vazifesi böyle bir rüçhaniyet yapmaktır.*

Yani irade-i insaniye üstün tutar, üstün olmasa bile eşya. Üstün olmamaksızın üstün olması muhaldir ama üstün olmamaksızın üstün tutulması, irade sahipleri için caizdir.

Doğru olan tercih bila müreccih caizdir… *Ve vakaadır. İrade bir sıfattır. Tercih etme gücüne sahiptir. Ve hakiki illet-i failiye olan irade-i İlahiye ve kudret-i Rabbaniyenin bir şart-ı âdisidir. Ayrıca başka bir müreccihe ihtiyaç yoktur. Zaten kendisi müreccihtir.*

Kader, elimizi kolumuzu bağladı deniliyor ya. Eşya arasındaki üstün olmamaksızın eşyanın birbirine karşı, iki eşit şeyin üstünlüğü yokken, bir tanesini tercih etmemiz, elimiz kolumuz bağlanmadığını gösteriyor.

Sual: Demek kader elimizi kolumuzu bağlamıyor, biz ihtiyarımızla seçebiliyoruz?
Elcevap: Evet.

Nokta-i nazar: Zararımıza olanı bile bile seçebiliyoruz. Şıklar aleyhimize olsa bile seçiyoruz.

Muhal, yanlış olan Tereccüh bila müreccihtir. *Yani bir failin iradesi olmadan, bir işin diğer bir işe karşı kendi kendine rüçhaniyet peyda etmesidir, üstün gelmesidir. Yani müreccihsiz rüçhaniyet. İrade-i insaniye tercih gücüne sahiptir.*

Tabiatperestler diyor ya, kendi kendine oldu. Eşya olmamaya göre oldu. Yani eşyanın tabiatında olmamak mı kendisinden daha kolaydır yoksa bir şey olmamak varken, o bir şey olmak mı daha kolaydır? Olmamak daha kolaydır, olması zordur. Toprağın öyle olması, durması kolayken, oradan otu çıkarmak zor iştir. Yani olmamaya göre olması, çıkmamaya göre çıkması zor iştir. O zaman topraktan bir bitkinin çıkması "tercih bila müreccihtir" yani tercih edilmiş, tercihi gerektiriyor bu fiil. Tabiatperestlerin "kendi kendine oldu" tezini yıkıyor. Olmak veya olmamak. Başta hepsi duruyor. Olsun mu olmasın mı? İkisi de birer şık. Tercih eden yoksa, hiçbir zaman birisi diğerine galib gelemez. Yani "ben olacağım" demez eşya. O zaman olmamaya göre olması, sanatsıza göre sanatlı olması, cansıza göre canlı olması, köre göre gözün olması, akılsıza göre aklın yapılması, bir tercihtir. Akılsıza göre akıllının olması → bu bir tercihtir, tercihi gösteriyor, tercih edilmiş.

Eşya sükunda dururken bir tanesi tercih edilmiş. O zaman bu eşya galib geldi; akılsızlığa göre akıllı olmak. Topraktan çıkmamak varken, çıktı. Çıkmamalar da var. Bir sürü çekirdek var ama bir tanesi çıktı. Çıkmamak varken çıktı, kör olmaya göre gözün olması, akılsıza göre akıllı olması, eşya arasında bir üstünlük oldu diyor. Toprağın altında yüz tane çekirdekten on tanesi çıktı, doksan tanesi çıkmadı. Çıkan on tanesi bir rüçhaniyet kesb etti. Bir rüçhaniyet olmuş, zor olan tercih edilmiş, çıkmış. Çıkmak zordur. O zaman eşyanın eşyaya karşı bir üstünlük olmaz, rüçhaniyetleri olmaz iken, çekirdek çekirdekle kavga edip "sen çıkma, ben çıkacağım" diyerek rüçhaniyet kesb etmek yoktur. Tabiatta olmak zordur. Sanatlı yapmak sanatsız yapmaktan daha zordur. **Tereccüh bila müreccih eşyaya bakıyor**. Eşyalar arasında üstünlük olmaksızın üstün olması muhaldir. Bu tereccüh, tercih değil. Bu muhaldir. Üstün olmaksızın üstün eşyanın eşyaya üstün olması muhaldir. İlm-i kelamcılar bu eşya, bu mevcudat kendi kendine nasıl oldu diye konuşmak için kullanılmış bunlar. Mesela adem ile vücud ilk bakışta eşittir. Yani kantar gibi ikisi eşittir. Bir tanesine basılmasa veya birisinden bir şey alınmasa, bu denge bozulmaz.

Sana bunlar çok basit gelebilir ama bunu anlamayan tabiatperest olmuş, imanı gitmiş. Bizim altyapımız var diye bize kolay geliyor. Nurları tanımadan önce çok duymuşsunuzdur. Eşya kendi kendine oldu yani tereccüh bila müreccih caizdir denildi.

Oysa caiz değildir. Kantarda iki eşit şey, bir müreccih olmadan nasıl onlardan birisi galib gelsin?

Nokta-i nazar: Bu cümlelerde gramer hatası var gibi. "bila müreccih" sanki sonuçla alakalı bir şey. Müreccihi biz tercih edici gibi görüyoruz ama aslında "bila müreccih" sonucun ortaya çıkması gibi. Tereccühde, bila müreccih muhaldir, doğru. Ama tercihde varsa, buna muhal değildir, caizdir. Bila müreccih, sonucun ortaya çıkıp çıkmamasına bakıyor.

Bila → menfî yapıyor. Sonuca göre başı konuluyor.

Sual: Müreccihi, ism-i fail mi?
Elcevap: İsm-i fail değil. Failin sıfatıdır, netice olarak, neticeye bakarak.
Bir insan var bir de cüz-i ihtiyar. Müreccih → cüz-i ihtiyardır. Tercih → zat yönü.

Nokta-i nazar: Müreccih → sıfat-ı subutiye gibi…Tercih → sıfat-ı zatiye gibi.

Sual: Müreccihe ism-i mef'ul mü diyelim? Yani tercih edilen şey mi?
Elcevap: Tercih fiilinin arkasında olan sıfattır, yani cüz-i ihtiyardır; müreccih. Tercih ise; cüz-i ihtiyarın sahibidir.

Cebriye diyor ki: Müreccihsiz, tercihsiz üstünlük var. Bizim tercihimiz yok. Biz tercih etmeden, biz oluyoruz. Eşya gibi bir şeyiz, akıp gidiyoruz. Kader sistemin içinde biz de bir sistemiz. Kaderde ne varsa olacak, demiş. Bizim hiç fonksiyonumuz yok.

Mu'tezile diyor ki: Kader değil, kişi kendi fiilinin halıkıdır.
Cebriyeye göre kişi fiilinin ne sebebidir, ne de failidir.

Üstadın misalini kullanalım: Tüfek attı, adam öldü. Buradaki soru şu: tüfek atmasaydı, adam ölecek miydi? Cebriye: Tüfek atmasaydı, adam yine ölecekti, çünkü kader bizim ihtiyarımızı ortadan kaldırıyor, kader ölümüne hükmetmiştir. Mu'tezile: Tüfek atmasaydı, ölmeyecekti, çünkü kişi kendi fiilinin halikıdır.

Ehl-i Sünnet ortasını alıyor ve diyor ki: sebebe ve neticeye beraber baktığı için → kader, bizim için meçhuldür. Çünkü sebebi ortadan kaldırırsan, sebebi bizce meçhul.

Cebriyeye göre kader mutlak hâkim. Mu'tezileye göre mutlak hâkim cüz-i iradedir. İnsan yaparsa, yapılır. Yapmazsa, yapmaz. Fiili kendisi yapar. Sözler 466'daki soru: "*Kader ile cüz-i ihtiyarî nasıl tevfik edilebilir*?" Üç tane itikad gidiliyor: 1.Cebriye 2.Mu'tezile 3.Ehl-i sünnet. Ehl-i sünnet içerisindeki Eş'ari, Matüridi kullanılmıyor burada.

Kader; mutlak hakimdir. Mutlaka ne karar vermişse, o olur. İnsanın cüz-i iradesi yoktur. Kaderin mahkumudur. → Cebriye diyor.

Bunlar sana basit gibi geliyor ama koca bir mezhep çıkmış. Kolay değil bu mevzu. Bize hep böyle anlatılsaydı, bizde öyle inanacaktık.

Nokta-i nazar: Şu an hayat-ı içtimaiyede ya Mu'tezile var ya Cebriye var. Ya kaderimi ben yapıyorum diyor ki, bu ekseriyeti teşkil ediyor, Mu'tezile. Çok az bir kısım Cebriye.

Nokta-i nazar: Mu'tezile veya Cebriye olmasının sebebi günah işleyip işlememesine bağlı bence. Günah işlemişse, Cebriye oluyor, kadere mahkumum diyor.

Cebriyeye göre *irade-i insaniye mahluktur ve illet-i tammesi vardır. Mahluk olduğu için ihtiyar-i insanî ref olur. Cebriye mezhebi bu sebeble mesuliyeti insana yüklememişler, kadere yüklemişler.*

Sual: Müreccih cüz-i ihtiyar ise, şöyle oluyor o zaman. İki şıkda *bila* var. Bila müreccih, yani cüz-i ihtiyarsız tereccüh muhaldir, cüz-i ihtiyarsız tercih caizdir. Tereccüh → üstün olmak. Tercih → üstün tutmak. Dedik. Böyle demek değil mi, kelimeleri yerleştirirsek? Manaları anladım ama kelime ile gidince, karışıyor.

Elcevap: Değil. Tercih kişiye bakıyor. Kişi var ama cüz-i ihtiyarını kullanmıyor demek; bila müreccih. Cüz-i ihtiyarım yok ama tercih ettim, çünkü bu tercihi arkadaki kader yapıyor; diyor Cebriye. Tercih bila müreccih→bende tercihler var ama bende ihtiyar yok. Yani ihtiyarsız tercihler var. Bu Cebriye.

Sual: Kelimeleri yerleştirerek göstermek istiyorum:

Üstün olması------- cüz-i ihtiyarsız-------muhaldir.
Üstün tutmak--------cüz-i ihtiyarsız-------olabilir.

Elcevap: Lügatine bakalım.

Müreccihin lügati: Tercih ettiren sebeb, vasıf, özellik. Kısaca üstün sıfat.

Buna göre cüz-i ihtiyar yanlış oluyor. Yukardaki tanımlamayı düzeltiyoruz.
Şimdi yeniden yerleştirerek yazalım:

Üstün olması------tercih ettiren sebebsiz------muhaldir.
Üstün tutmak------tercih ettiren sebebsiz------olabilir.

Tercih ettiren sebebsiz üstün olması: Mesela iki aynı bardak. Hiçbir şey olmadan üstünlük olamaz. Ama bir şey farklı olursa, üstün olabilir. Mesela bir kilo ile on kilo patateste bir üstünlük konuşulabilir. Ama her şeyiyle iki eşit bardaklarda üstün olması için tercih ettiren olmadığı zaman, birbirine üstünlük olamaz.

Tercih ettiren sebebsiz üstün tutmak: Burada irade giriyor. Her şeyiyle iki aynı bardak. Ben bunu tercih ettim, diyebiliyorum. Eğer ihtiyarım olmasa, ben sebebe mahkumsam ve eşya ikisi eşitse, hiç birisini tercih edemem. Çünkü üstünlüğü yok.

Ama üstünlüğü olmaksızın üstün tutmak; bunu irade yapıyor. Eğer eşyanın üstünlüğü varsa, beni mecbur ediyor onu tercih etmeye…

Nokta-i nazar: Tercih bila müreccihi anlamaktan gayemiz şu: Biz tercihlerimizde hürüz. Yani bizim tercihlerimizi etkileyen başka bir müreccih yok. Nasıl ki Cenab-ı Hakk bir şeyi yaratırken, bir şeyi vücuda getirirken iradesi için bir müreccihe ihtiyacı yok. Aynen öyle de, ben de tercihlerimde hürüm. Benim tercihlerimi yönlendirecek başka bir müreccihe ihtiyacım yok. Cüz-i ihtiyarı olan hür. Bunu ifade etmeye çalışıyor.

Üç elma ve beş elma var. Ben beşi tercih etmek zorundayım. Bu benim irademi ortadan kaldırdı, çünkü eşyada üstünlük var. Eşya beni bağladı. Yani eşyanın üstünlüğü benim irademi ortadan kaldırıyor. Ama Üstad diyor ki "eşya birbirinden üstün olduğu halde, ben üstün olmayanı tercih edebilirim." Rüçhaniyet var, üstünlük var ama ben üstün olanı tercih etmiyorum. İlginç bir şey var burada. Eğer eşyanın birbirine karşı eşitse, o bir şey değil, tercih edersin. **Üstün olmaksızın üstün tutmak → bu hür olduğunu gösteriyor.** Çünkü eğer eşya üstün ise, ben onu üstün tutmak zorundayım. Bu benim ihtiyarımı ortadan kaldırır. Senin iraden var mı yok mu önemli değil.

Misal: Sen bana şunu yaptın, ben de sana bunu yaparım. Bu davranışımı sen belirledin. Demek ki ben hür değilim. Senin davranışına mahkumum. Mecburum öyle sana yapmaya, çünkü köleyim senin hareketine. Vurmak istemediğim halde vurmak zorundayım, çünkü vurmuşsun.

Eşyanın üstünlüğü olmaksızın eşyanın birbirine üstünlüğü olmaz. Eşitler yani müreccih yok yani üstün bir sıfat yok. Bu durumda yani üstünlük olmaksızın ben bir tanesini seçerim. Aslında iki eşya eşitse, ben hiç birisini tercih edemezdim. Edememem lazımdı aslında. Çünkü benim tercihim ille bir sebeble olabiliyor. Yani müreccihsiz tercih edemem.

a) Beni hareketsiz bıraktı, çünkü eşyalar eşit.

b) Eşitlik kalkmışsa, beni bir tercihe zorladı. Benim tercihim yok artık, çünkü müreccihin tercihi oldu. Sıfatı sıfatım oldu. Beni bağladı. Beni ortadan kaldırdı. Cebir oldu.

Nokta-i nazar: Tereccüh bila müreccih olsa, Cebriye olacağız. Çünkü üstünlük beni bağladı. Üstün olmayanı hiçbir zaman seçemem. Hep üstün olanı seçmek zorundayım. Bu işte muhal. **Bu muhal olduğu için, ben hürüm**.

İki tane kayıttan kurtuluyorsun bu iki cümle ile:
1.Tereccüh bila müreccih muhaldir.
2.Tercih bila müreccih caizdir.

23.04.2017 Afyon Kampı

(Kader çalışması defter sayfa 110, 115-118, 121-129, 132)

- *Küçük hürriyet namı altında kâinat sistemi içinde müthiş güvensizlik, sahipsizlik, yetimlik hisseder insan → kadere iman olmazsa.*

Çünkü ona göre kâinat sahibsiz. Ne olacak, ne zaman ne çıkacak, bir anda yıldız düşebilir, deprem bölgesidir, bir anda yok oluruz vs. ihtimaller var. "*Ben kadere iman etmeyeyim*". Niye? "*Hürriyetimi ortadan kaldırıyor*." Oysa kadere iman etmek sana ne getiriyor, kederden nasıl emin ediyor bak.

- *Oysa kadere iman; hürriyetini almıyor. Bilakis ona yol ve yöntem gösteriyor.*

Kader insana güven getiriyor. Güvensizlik, sahipsizlik, yetimlik hislerini kaldırıyor.

- *Kader; insanın ruhunda nihayetsiz güven duygusunu oluşturuyor.*

Yani bir sahibimiz var. Ben kanser olabilir miyim? Olabilirim, belki de kanserim. Kaderde varsa diyoruz vs. Musibetlerde, hastalıklarda kader denilir. Senin iraden dışında. Bir önceki ders yazmıştık. Gelecekte ve günahlarda → sensin. Ama musibetlerde ve geçmişte → kaderdir.

Sual: O yazdıklarımız avam için geçerliydi. Havasta nasıl?
Elcevab: Havas, cüz-i ihtiyarîsini terk ede ede, iradesine geçiyor, ihtiyar denilen bir şey kalmıyor. O zaman artık her şeyini kadere verebilir diyor Risalede. Ama hem ona hem buna zıp zıp atlayamaz.

- *Çalıştığı kurumda kamera ile izlendiğini bildirseler, kimler rahatsız olur? Tembeller ve hırsızlar. Sen işini yapıyorsan, kameradan niye rahatsız oluyorsun?*
- *Sen bile kontrolsüz, keyfemayeşalıktan sıkılırdın. Bazı şeylerden sıyrılamadığın için keşke kural ve disiplin olsaydı derdin.*

Mesela midesinden rahatsız olan biri ama kendini kontrol edemiyor. Ama kural gelince, Ramazan, ne kadar memnun oluyor. Sisteme girmek, seni kölelikten kurtarıyor. O zaman kader nedir? Büyük insan=Şecere-i hilkat. Küçük insan da biziz, kâinat-ı sûğra. İnsan denilince ikisini beraber düşüneceğiz. Kaderin alt yapısı: intizam, nizam, malumiyet, meşhudiyet, taayyün, evamir-i tekviniye. Kaderin bize bakan yönü: Allah'a, meleklere, kitaplara, peygamberlere, haşre, bu beş iman esaslarıyla emin olmak. Meleklere iman ne getirdi? Kâinat sistemini anladı. O zaman bendeki sistemle büyük insan arasındaki ilişkinin doğru kurulabilmesini sağlıyor → kader.

Mesela ölüm hadisesi: Buradan baktığın zaman kötü. Öldükten sonrasına geç, oradan buraya bak. "*Vay be, niye daha çabuk gelmedim ya!*" Oradan buraya bakınca, zindan-ı dünya olduğu görünür. Anne karnındaki çocuk gibi. Çıkmak ister mi? Ekmek elden, su gölden. Ama şimdi birisi git anne karnına yine dese, hiçbirimiz gitmek istemeyiz. Yani kadere iman etmek seni sisteme sokuyor ama sistemsizliğini sistemliyor. Misal

verdim ya. Adam lop lop olmuş, midesine hâkim değil, iradesine hakim değil, sokağa çıkıyor, sağa sola bakıyor vs. ama Ramazan geldiği zaman gözüne de, kulağına da, midesine de hakimiyetini başka bir sistem sağlıyor.

- *Suça teşebbüs ederken yakalanan suçluya yapmış gibi ceza veriliyor. Bomba elinde otobüsün içinde daha patlatmadan yakalandı. Şimdi ona ceza verebilmek için patlamasını mı beklemek lazım? Patlatacaktı kesinliğinden patlatmış gibi ceza verilir. İnsanların hâlet-i ruhiyeleri de suç üstü gibidir.*

Suçu yapmadan da suçludur ama Allah yapmadan yazmıyor.

Sual: Niye suçlu oluyor?
Elcevab: Bak, bomba elinde patlatmadan "patlatacaktın" diye patlatmış gibi ceza veriliyor yani gelecek olmuş gibi ceza veriliyor ve yazılıyor. Ama o adam "*kader böyle yazmış, belki yapmayacaktım*" diyor. Elinde bomba olan adam patlatmayacaktı olur mu? Oyuncak değil bu. Şu ceza yazılıyor: Bomba patlattı, 15 sene ceza veya ömür boyu. Halbuki patlatmadı. Bu adam da hâkime diyor ki: "*Kader, ben daha yapmadan yazmış.*" Nasıl yazmış kader sana? Senin o hâlet-i ruhiyelerin var ya. O hâlet-i ruhiyen ile elinde bomba aynı. **O hâlet-i ruhiyen o fiilin sebebi olacak**.

Sual: Başka bir örnek verebilir misiniz?
Elcevab: "*Allah yazmasaydı, ben yapmazdım*." Biz de ona diyoruz ki: "*Yazdığını nerden biliyorsun?*" Kaderimde var diyor. Hakikaten kaderinde mi var? Gidip bir baksana Geylanî Hazretleri gibi. O Zat gitmiş günahlarını silmiş. "*Kaderimde vardı yaptım*", hakikaten mi? Kader olduğunu nerden biliyorsun? Kaderini gören var mı? Varsa benimkisine de baksın. Suç kedisi arıyor, suçu yükleyecek birisini arıyor. Evde titiz bir adam düşün. O sinirini birisine patlatacak.

- *Kader insanın fıtratlarındaki meyelan ve tasarrufatlarına nazar ediyor.*
- *Hürriyet senin yaşadığın mekâna göredir. Nasıl ki evdeki hürriyetin, işyerindeki hürriyetin ve sokaktaki hürriyetin hep farklı. Demek sende sorun yok. Sorun, yaşadığın yerden kaynaklanıyor.*

Mesela yağmurda hürriyetin yok, şemsiye alacaksın. Gece gitmek için mecbursun fener alacaksın. Fener almak senin sorunun değil. Bulunduğun mekân bunu iktiza ediyor.

- *Fıtratında kayıtlı olduğundan değil, bulunduğun ve yaşadığın hayattan geliyor bazı kayıtlılıklar.*

Adam diyor ki ben internete mecburum. Alıştığın için mecbursun, o mekânda bulunduğun için. Bu nedenle Kur'an "*böyle mekanlara girmeyin*" diyor. Çünkü hürriyetiniz kalkar.

- *Dini ve hâşâ Allah'ı reddedebildiğin halde bunlar beni kayıtlamış diyorsun. Bunları reddedebilecek kadar hürsün. Daha nasıl bir hürriyet istiyorsun?*

Allah beni kayıtladı diyorsun ama Allah'ı reddediyorsun.

Sual: İnsanın tercih edemediği, Allah'ın takdir ettiği şeyler de var?
Elcevab: Allah, benim hiç iradem olmadan takdir etmiş. Onlar hep üstün özellikler. Mesela bir kardeşimiz haberimiz olmadan buraya baklavalar, imam bayıldılar vs. getirse ona "*niye bunları getirdin, kime sordun*" denilir mi? İşte iyiliklerde sorulmaz.

Nokta-i nazar: Her şey de iyilikse hiçbir şey sorulmaz.

Kaderin bize sormadığı şey hep iyiliktir. Bir tanesi dedi: "***Yaratmadan önce bana niye Allah sormadı?***" Yaratmadan önce senin nerene soracaktı? Yarattı, peki pişman mısın? Niye bana sormadı dediğine göre, yaratılmak iyi değilse, onuncu kattan balıklama atla, git. Demek ki Allah'ın sana sorduğu şeyler var, sana sormadığı şeyler var. Güneşi sabah doğdurayım mı doğdurmayayım mı? Bunu sana sormuyor.

Sual: Ateist anne-babanın, hiç din diyanet görmemiş çocuğu olarak dünyaya geldi. Bunu tercih etmediğini biliyoruz. Bunlar hep klasik sorular. O çocuk hür değildi. Allah onu ateist insanların çocuğu olarak dünyaya getirdi. Benim annem babam namaz kılıyor, dini bilgilerimiz, bulunduğum ortamlar vs vs. İlk başta benim de bir seçme şansım yoktu, onun da yoktu. O orda oldu, bu burada oldu. Sonuç öyle olacak değil ama yarışmaya epey bir geriden başlamış oluyor. Burada adalet tecellisi, kader tecellisi nasıl oluyor?
Elcevab: Mesuliyet ölçülerini getireyim. Hatta Sibirya'da doğmuş, hiç dini bile duymamış. Ateist hiç olmasa "*Allah yoktur"* diyor. Ağzında yine bir "*Allah"* var. Sibiryadakinin aleminde Allah da yok.

İnsanın mesuliyet sebebleri:

- **Salahiyet**
- **Mesuliyet**
- **İktidarı**
- **İhtiyarı**

} **bütünlüğünün nisbetinde mesul olur.**

Bunlar insanın mesuliyet zeminleridir. Mesela adam yaratılmış ama ihtiyarı yok, yani zihinsel özürlü. İktidarı yok → köledir. Salahiyet → büluğ çağı gibi bir şey, yani muhakeme-i akliye ve öğreneceği sebebler. Kısacası bu dört tane şey. Cenab-ı Hakk ayetinde "*Biz peygamber göndermedikçe, azab edici değiliz*" diyor. Ben ölçüyü söylüyorum. Derecelendirmeyi herkes kendisi yapacak. Sibirya'da doğmuş. Hiç dini duymamış. Veya Avrupa'da dini duymuş ama terörist dini olarak duymuş, yani yanlış duymuş. Bu da dahil. 1-Kim, ne kadar duydu? 2-Duyduğu ne kadar doğruydu? 3-Ne kadar onu yapacak ve değerlendirecek iktidar ve ihtiyar ve mesuliyet ve salahiyeti vardı? O nisbette, Allah onu biliyor, mesuldür. Hiç duymadı ise direk cennete gidecek. Sen ise her nefesinden hesaba çekileceksin. Biraz önce sen şanslıydın? O şansızdı?

Adam zina yapıyor, içki içiyor, Allah yok, din yok, iman yok, hiç dini duymamış, Ashab-ı Kehfin köpeği gibi kuyruğunu sallaya sallaya hesapsız cennete gidecek. Sana ama "*dur hesap ver*" diyecekler. O cehennemin dehşeti karşısında haşir meydanında her nefesinden hesaba çekilirken, bu nefesi nerde harcadın diye soracakları zaman ne diyecekler biliyor musun? Ayette geçiyor: "*Ya leyteni küntü turaba*". Yani keşke var olsam da mesuliyetsiz olsam, toprak olsam. Cennetin tabakalarını düşünüyorsun ama imanı kazanıp ve kaybetmek açısından bakınca insanın uykusunu kaçırıyor.

Sual: Bir Müslüman, Müslüman olduğunu zannettiği bir münafığın arkasından gidiyor. Bunun mesuliyeti nasıl oluyor?
Elcevab: Yukarda zikrettiğimiz dört maddeye giriyor bu. Muvazene ve muhakeme, yani bir elinde kantar bir elinde metre. Ölçüsü şudur: Ne kadar elinde bu imkanlar vardı? Yani dini ne kadar duydu? Duyduğuna ne kadar lakayd kaldı? Ne kadar ama doğru duydu? Biz bunu bilmiyoruz. Bunu bizim ölçme şansımız yok. O zengin yaratıldı, ben fakir. Bu nedenle sadakam yok. Sabanca koca cami yapmış. Ama benim bir bardak süt olan sadakam onun koca camisinden daha fazladır. Çünkü Cenab-ı Hak iktidar ve ihtiyarına göre hesap soruyor. Onun dünya servetine göre cami yapmak hiçbir şey değil ki. Zekatını bile doldurmaz.

Sual: Teknoloji asrında, televizyon ve internet imkanları olan bir asırda dinin ulaşmaması mümkün değil ki? Fetretten bahsedilemez demek istiyorum?
Elcevab: Canımın ciğeri. Yat kalk şükret. Senin önceki velinimetin olanlar, onlardan imanî dersler aldıkların ve şu anda Üstada muhalefet edenler o zaman sana göre yanlış mıydı? Değildi. Çünkü onlar sana elbise giydirmişti. Her sohbet sana giydirilen elbisedir. İnsan dağa çıkınca, dağı görüyor. Yoksa insan bulunduğu cemaatin, bulunduğu mekânın yani zaman, zemin, taam, libasın kölesi oluyor. Sibiryadakine Münker Nekir "*Rabbin kimdir?*" diye sorsa, burası neresi, sen kimsin, Rab nedir diyecek. Allah canibinden, kudretin azameti altından bakman için dört sıfata bürün (Kastamonu 220): 1-merhamet 2-hikmet 3-adalet 4-rububiyet. Bunlarla bakarak o kulu sorgula. Din gitmemiş. Veya Gazalî der ki: "*Yanlış gitmiş*". Ben Sibirya'dan bahsetmiyorum. Daha üç-beş sene önceki bulunduğun cemaati düşün şimdi.

Sual: Ben ama bir şekilde size ulaştım ve tercih ettim.
Elcevab: Herkesin senin kadar muhakemesi olmayabilir. Muhakeme-i akliyesi olmayabilir, iktidarı olmayabilir, salahiyeti yok. Salahat yani içsel yapı. Bazıları "*hahaha huhuhu"* yaşar. Üstad diyor: Müslüman namı altında olanlar bilerek, severek günah yapmıyorlar mı, yapmıyor muyuz? Bilerek, severek günah yapmak şöyle dursun, adam dinsizliği, dine tercih ediyor. Dinsizler beni sevse ödüm patladığı gibi Resulullah beni sevmese yine ödüm patlar. Yaşadığın mekân, yediğin, içtiğin, yaşın ve giydiklerin → bunlar insan üzerinde muhakemesinde, hislerine, tercihlerine tesir ediyor. Kur'an'da mesela "*zina yapma"* demiyor. *Zinaya yaklaşma* diyor. Fıtratı iyi bilen Allah biliyor ki, oraya gittiğin zaman orda "*yapma"* denilemez. Zina karşısında sana "*yapma"* denilemez. Çünkü ihtiyar ref'oldu.

Sual: İslam memleketinde fetret mümkün mü?

Elcevab: Evet, derece derecedir.

Sual: Misal İslam ülkesinde doğdu, anası tesettürlü, babası sarıklı cübbeli ama hiçbir şey yapmadı ve 25 yaşında öldü. Bunun cennete gitme ihtimali var mı?
Elcevab: Var. Ölçü şu: Kim ne kadar duydu? Ezanı duydu ama duyduğunu ne kadar muvazene ve muhakeme yani onun kantar ve metresi oldu, ne kadar iktidarı ve ihtiyarı vardı? Bunu biz bilmiyoruz. İslam memleketinde de fetret var. Derece derece var. Misal sen ilk zamanki duyduğun nurculukla şimdiki aynı mı hassasiyetin? Yani günaha karşı duruşun, sevaba karşı duruşun. Eskide de aynı dersi okuyordular ama lakayttık, mesela sabah namazında vs. Bizim iktidarımız, içsel yapı arttıkça, mesuliyetimiz de artıyor. Biz onu bilmiyoruz. İslam devletinde hatta İstanbul'da aynı şartlarda komşun ama ailesinde Allah yok, din yok. Belki de dinsiz. Ezanı o da duyuyor, ben de duyuyorum. Ben 14 yaşında bir gence rastladım. Ben o zaman 17 veya 18 dim. Çocuk caminin minaresi için amcama "O su deposu değil mi?" dedi. Bağdad caddesinde bir tane veya iki tane cami vardı o zaman. **Siz de fetretten payınızı alacaksınız. Çünkü o geçmiş günahların kısmen fetrete girecek. Şu andaki şuurunla mı geçmişini sorgulayacak!** Şu andaki hâletinden, şu andaki amelinden belki nurları ilk tanıdığında bu hâletin yokken o uyduruk kıldığın namazı daha kaliteli olacak. Ben bile fetret bekliyorum. Çünkü bütün peygamberlerin sığındığı zamandayız. Âdem as'dan kıyamete kadar bu ahir zaman fitnesi gelmemiş ve gelmeyecek. **Hepimiz derece derece fetretten istifade edeceğiz. Çünkü şartlarımız ağır**. Şöyle düşün: Ben dershanede oturuyorum. Kamet getirip vaktinde namaz kılıyorum. Ama içtima-i hayatta olan bir memur, bir işçi belki ezandan bir saat sonra namazını kılıyordur ama benim namazımdan belki üstündür. Üstad diyor. Şartlar çok zor olduğu zaman, cephedeki iki rekât namaz belki bir şehirdeki bir aylık namaza eşittir.

- *Kâinatı tesadüfün elinden alıp şuurlu ve hikmetli ve nihayetsiz Rahman ve Rahimin eline kâinatı vermektir; kadere iman. Sen tesadüfler, rastlantılar ülkesinde yaşamak ister miydin?*

Mutlak hürriyet olan bir memleket düşün. Herkes her istediğini yapıyor. Mesela ben senin evine gelebilirim, her şey yaparım, mutlak hürüm ya. "*Senin arabanın camı kırılınca nasıl olur*" diye merak edip kırabilirim. Ne yapıyorsun, niye kırıyorsun diyebilir misin? Ben mutlak hürüm! Beni niye kayıtlıyorsun? Demek senin hürriyetin benim hürriyetimin dairesi kadardır. Benim hürriyetimi kaldıran hürriyet, hürriyet değil, despotluktur, zulümdür. Benim hürriyetimi ortadan kaldıran seninkisine hürriyet denilmez. O zaman **senin hürriyetin benim hürriyetimle kayıtlıdır**. **Kader; sistemi kabul etmektir.** Kâinat sistemi içinde benim sistemim. Mesela bir top sahası var. Seyircilerin sahası belli, bir de top oynayanların yeri belli. Bir de kurallar var. Bu kuralları futbolcu koymamış. Kuralları koyan Fifa. Fifa diyor ki: "*Biz sistemi kurduk*". Futbolcu "*Ben bu sistemi kabul etmiyorum, penaltı denilen şeyi kabul etmiyorum*." diyebilir mi? O zaman sistem içerisindeki senin sistemindir; Kader. Yani senin hürriyetin, tercihler içerisindeki tercihlerindir. Kâinat sisteminden olan güneşin doğması, senin doğumun, ölümün, kimin annesi veya babası olacağın, kimin çocuğu olacağın gibi şeylerdir yani top sahasının kuralları gibi. Tercihler içerisinde senin

tercihlerin olacak. Fifa futbolcuya "*oyunu bizim kurallar içerisinde yapacaksın*" dediği gibi. Veya misal bilgisayarda windows'a girdin. Windows bana kendisini ortadan kaldıracak hürriyeti vermiyor. Bana sunduğu tercihler içerisindeki tercihlerimde serbesttim. Böyle olmasa hiçbir sistem çalışmaz. Mutlak hür olmak istiyorum diyenlere: Mutlak hür olmak isteyenler gitmişler bir adaya. Karısı, çoluk çocuğu da yanında. Kural yok, nizam yok, ceza yok, suç yok, kayıt yok. Böyle bir memlekette çoluk çocukla yaşamak ister misin? Korkunç değil mi?

- *Kadere iman: güvensizlik, emniyetsizlik ve sahipsizliğini ortadan kaldırıp bedensel ve ruhsal sana rahatlığı verendir; kadere iman. Kederden emin edendir; kadere iman.*

Yani bedensel ve ruhsal hâletleri, sistemi, rahatlığı verendir kadere iman.

Sual: "*Pencerelerden seyret, içlerine girme*" veya "*cüz-î ihtiyarımdan vazgeçtim*" gibi manaların karşılığı mı bu?
Elcevab: Bunlar biraz daha ilerisi oluyor.

Sual: O ilerisindeki şey bizim varmamız gereken yer midir? Yani olan biteni seyretme makamı.
Elcevab: Burada buraları yaşıyorsan, kalbin ve ruhun derece-i hayatına geçmediysen, o nisbette ihtiyara mahkumsun. Kalbin ve ruhun derece-i hayatına geçince, orda artık ihtiyar yok, irade var. Çünkü irade; vicdanîdir. Vicdaniyat da ismet sıfatına sahip. Yani (bozulmayan) vicdan, günahı kabul etmez. Dolayısıyla vicdan sanki peygamberin küçük bir modelidir. Kalbin ve ruhun derece-i hayatına geçince, yani eşyanın arkasına geçince, her şeyin başıyla sonunu bütünsel düşünürsün. Olaya andaki duruma göre bakarsan belki yanlıştır ama başıyla ve sonuyla bütünsel bakınca, "*hakikaten öyle olması lazım"* dersin. Mesela çocuğa aşı vuran doktor, çocuğa göre zalim, çünkü iğne batırıyor. Yani hazır ana bakıyor. Doktor ise; mazideki tecrübeleriyle geleceğe bakarak çocuğa muamele ediyor. Bütünsel olarak çocuk ise Rahman ve Rahim'in tecellisi. Sıkıntılar; bütünsel görememekten kaynaklanıyor.

Sual: Bütünsel görmekte ihtiyar yok, irade mi var?
Elcevab: Evet, irade kudsî şeylerin tercihidir. Mesela içki içmeyi irade ile yapmıyor, cüz-i ihtiyar yapar.

- *Akıl mahluktur. Mekân ve zaman malzemesiyle çalışıyor. Bu akılla zamanı ve mekânı tam anlayamazsın. Ancak bu aklın arkasına geçip, kalbin ve ruhun derece-i hayatına geçersen. Hele esmaların (şecere-i hilkatin) arkasına geçersen ene ile, o zaman hem mekâna hem zamana hâkim olursun.*

Akılla, aklı yönetemezsiniz, aklın arkasına geçmedikçe. Aklı yönetmek için, aklı yapan zatın kullandığı yöntemine tabi olacaksın.

Sual: Bu aklımdan daha küllî bir akıl var diyorsunuz. Ona bağlanan vicdan mı?

Elcevab: Akıl üstü bir sistem yapıyor bunu → o da kalb. Çünkü akıl; alettir. Aklı yöneten vicdandır. Mesela kötü bir şey yaptın, çaldın çırptın veya kantarda hile yaptın. Bunu akılla yaptın ama halk "*zalim akıl*" demiyor, "*vicdansız*" diyor. Niye böyle diyoruz? Çünkü akıl üstü bir kontrol mekanizması çalışmayınca, akıl zulüm yapar.

- *Sen iradenle iradesizleri anlarsın. İradesizler senin iradeni anlamaz, bilmezler. Sen de mekânı ve zamanı, mekâna ve zamana bağlı olan akıl aletiyle anlamaya çalışıyorsun!*

Mesela sığırın ihtiyarı var iradesi yok. Ağacın ihtiyarı da yok, iradesi de yok. Bunların hepsini sen anlarsın. Peki ağaç beni anlar mı, benim iradem olduğunu? Anlamaz. Sen de mekânsızı ve zamansızı akılla anlayamazsın. Mekândan ve zamandan sıyrılmadan, mekansız ve zamansız düşünemezsin. Peki ne yapacaksın? Akıl bir alettir. İlişki ve çelişkileri çözer. İlişki → göz-çiçek. Çelişki → soğuk-sıcak. Bunların aletidir. Termometre sıcaklığı ölçüyor. Sen termometre ile basıncı ölçmeye çalışıyorsun. Bu akılla aklın arkasına geçemezsin. Ancak aklı yapan zatın vahyine, kitabın tabi olursan, geçersin yani aklı kontrol edebilirsin. Aklınla aklı kontrol edemezsin. Aklını ancak aklın sahibine teslim edersen, Onun sana verdiği yetki ile aklını kontrol edersin, ki o da kalbin ve ruhun hayatına geçmeyle olur.

Sual: Aklı, aklın sahibine bağlamayı akıl mı aklediyor?
Elcevab: Hayır, akıl alettir. Vahiy devreye giriyor. Akıl; vahyi kabul edecek özelliğe sahip. Vahyi kabul edince, aklı aklın sahibine bağlıyor. O zaman oluyor, yoksa olmuyor.

- *Ömrün ve sürecinin tasarrufu sana verilmemiş. Nerede nasıl kullanacağın sana verilmiş.*

Ömründen yani nerde doğdun, nerde öldün bundan Allah hesap sormayacak. Annen-baban kim olacağı, kim senin çocuğun olacağını, ömrünün miktarı sana sorulmayacak ama bu ömrü nerde harcadın sorulacak.

- *İhtiyarla → dünyamızı..*
  İradeyle de → ahiretimizi, ruhumuzu inşa ediyoruz.
- *Kader; kâinata yüklenen ölçü ve sistemin bütünlüğünün işlevinin yazılımıdır. Sen windows'un sana sunduğu tercihler içinde tercihlerini yapacaksın. Sistemin içindesin. Windows'u ortadan kaldırma yetkisi niye bana verilmedi deme, diyemezsin. Niye Windows benim mutlak hürriyetimi kısıyor demeyi hatırına bile getiremiyor. Bir sistem, kendini ortadan kaldıracak bir yetkiyi müşterilerine vermez. O zaman sistemsizlik sistemine düşmüş oluruz. Düşünki herkesin her istediği oluyor. Ne olurdu? Böyle bir alemde yaşamak ister miydin?*
- *Sistemli, kurallı ve ölçülü hareket eden kâinat sisteminde bulunduğumuza inanmak, insana güven veriyor.*
- *Kâinatın yazılımına girmek, duadır.*
- *İhtiyarımdan vazgeçtim demek iradeye vardım demektir. İradeye ulaşmak o kadar kolay değil ki.*

İradeye ulaşmak o kadar kolay değil, çünkü ihtiyar bizi bırakmıyor.

Sual: Umumî bir yol değil mi? Bizim hedefimiz o olması gerekmez mi?
Elcevab: Umumî bir yol. Mesela günahları isteyen ihtiyar. Sen mesela niye bu kamptasın? İhtiyarınla burada değilsin ki. Bak umumî bir yol işte. Cemaatlerimiz her yerde kamp yapıyor, umumî. Ama öyle bir seviyeye geliyorsun ki, yer yer ihtiyarı kullanıyoruz, yer yer de irademizi kullanıyoruz. Bütün bütün terk edememişiz daha. Bütün bütün terk edince, dört tane sıfatla vasıflanıyorsun, Allah canibinden bakıyorsun. Hikmet-i İlahiye, Adalet-i İlahiye, Rububiyet-i İlahiye, İnayet-i İlahiye sistemini aleminde çok zirvede yaşıyor. O zaman Allah canibinden kudretin azameti altından kâinatta Allah'ın seyrettiğini seyrediyor. Artık bir şey kalmıyor. Artık orası burası, burası orası oluyor, derecene göre.

- *Sen hiçbir ölçünün olmadığı, hiçbir yasanın, kuralın işlemediği herkes her istediğini yaptığı memlekette yaşamak ister miydin?*
- *Kaderi düşünürken, kader olmamış olsaydı ne olurdu? diye bir düşün. Bu aleme gelirken sana sorulsa: Yasaları, kuralları, sistemleri çalışan bir memlekete mi gitmek isterdin, yoksa bunun tersi olan memlekete mi gitmek isterdin? İşte bu tercihin adı; kaderdir.*
- *Kadere iman etmeyle neyi reddediyorsun? Kadere iman etmeyle neleri reddediyorsun? Eğer reddetmemiş olsaydın hayata nasıl tutunacaktın?*

Bir şeyi reddediyorsun ki, kadere iman oluyor. Kaderi reddedersen hayata tutunman kalmadı ki. O zaman hep keşkeler olur. Sokaktaki hayvanlara en çok sefiller mi bakıyor Müslümanlar mı? Sefiller bakıyor. Müslümanlar belki de taş atıyor. Sokaktaki kedi köpeklere en çok dindar olmayanlar bakıyor, çünkü onların sahibi olmadığını düşündüğü için, kendisini de köpek yerine koyduğundan çıldırırcasına ona sahipleniyor.

- *Kadere iman etmeyince veya iman zayıflarsa: kaygı, şüphe, zan, endişe, ye'is, ümitsizlik, paranoyak, su-i zan, hariçte düşman aramak, gurur ve kibir gibi sıfatlar hasıl olur. Bu sıfatlar kadere imanla engelleniyor.*

Demek kadere iman beş tane iman esasının mükafatıdır. O zaman kadere imanın alt yapısında beş tane iman esası var. Beş tane iman esasında terakki etme nisbetinde kaygı, şüphe, zan, endişe, ye'is, ümitsizlik, paranoyak, su-i zan, hariçte düşman aramak, gurur ve kibir gibi sıfatlar olmaz. Mesela Kader Risalesinin zeylinde dört hatve var. Düşmanı kendisinde arıyor. Beşer zulmeder, kader adalet eder. "*Ben ne yaptım ki kader beni bu zalimin eliyle tokatladı"* diye insan suçluyu kendisinde arıyor.

- *Peygamberimiz asm "Her bir dinin kendine has bir ahlakı vardır. İslam'ın ahlakı **Haya**'dır."*
- *Bedihî kader → Kitab-ı mübin → zahirî ve → batınî* } *kader.*

Nazarî kader →İmam-ı mübin → evvel ve → ahir } kader.

Ağacın gördüğümüz ve görmediğimiz arkasındaki makine; bedihî kaderdir, zahir ve batın. Nazarî kader ise; kökteki çekirdekle meyvedeki çekirdeğin bütünlüğü.

Sual: Büyük insan olarak bakarsak sanki maddî hayat-ı Muhammediye asm ve manevî hayat-ı Muhammediye asm şeklinde oluyor?
Elcevab: Evet.

- *Manevî hayat-ı Muhammediye asm → Levh-i Mahfuzdan başlar.*
  Maddî hayat-ı Muhammediye asm → Kâinat. Cismaniyet.

- *Bedihî kader (zahirî kader): İrade ve evamir-i tekviniyenin ünvanları olan Kitab-ı Mübin'den haber veren ve işaret eden..*
  Nazarî kader: Emir ve ilm-i İlahînin bir ünvanı olan İmam-ı Mübin'den haber veren ve remz eden iki kader tecellisi var.

Sual: Şahsiyet-i Muhammediye nereden başlıyor?
Elcevab: Mec'ulden yani Kab-ı Kavseyn'den başlıyor, ta Alem-i şehadete kadar. Manevî hayat-ı Muhammediye asm Levh-i Mahfuz dahil ondan aşağısını almış. Maddî hayat-ı Muhammediye asm Sidret-ül münteha ve cennet-cehennemi de içine alıyor, cismaniyet, kâinat yani. Demek kâinata maddî hayat-ı Muhammediye asm deniliyor. Mahiyet-i Muhammediye asm da Arş-ı Azam dahil ondan aşağısını almış. Bir de hakikat-ı Muhammediye asm var. O da Arş dahil ondan aşağısını almış.

Sual: Bizim kaderimiz mec'ule kadar değil mi? Mec'ul de dahil olmak üzere?
Elcevab: Evet, en son olan zatta gözüken. Kulhüvallahu ehad → Allah'a iman. Küfüvenehad → bu onun insanda cem'i. Allah'a iman en yukarda ama şecere-i hilkat ve insan bütünlüğü işte kader seviyesi.

Sual: Maddî hayat-ı Muhammediye asm Arşı da almıyor mu?
Elcevab: Arşı da alsa hakikat-ı Muhammediye asm olur. Maddî hayat-ı Muhammediye asm ise Arş hariç Arşın altı olan Sidret-ül münteha ve cennet-cehennemi de içine alarak başlıyor.

- *Kadere iman insanı → gururdan kurtarır ki → kalbe bakar.*
  Cüz'-i ihtiyar ise → adem-i mesuliyetten kurtarır ki → dimağdaki itikada bakar.
- *Mesuliyetten kaçmak için kadere yapışma.*
- *Sana in'am olunan mehasinle iftihar ve gururlanmamak için cüz'-i ihtiyariyeye isnad etme.*

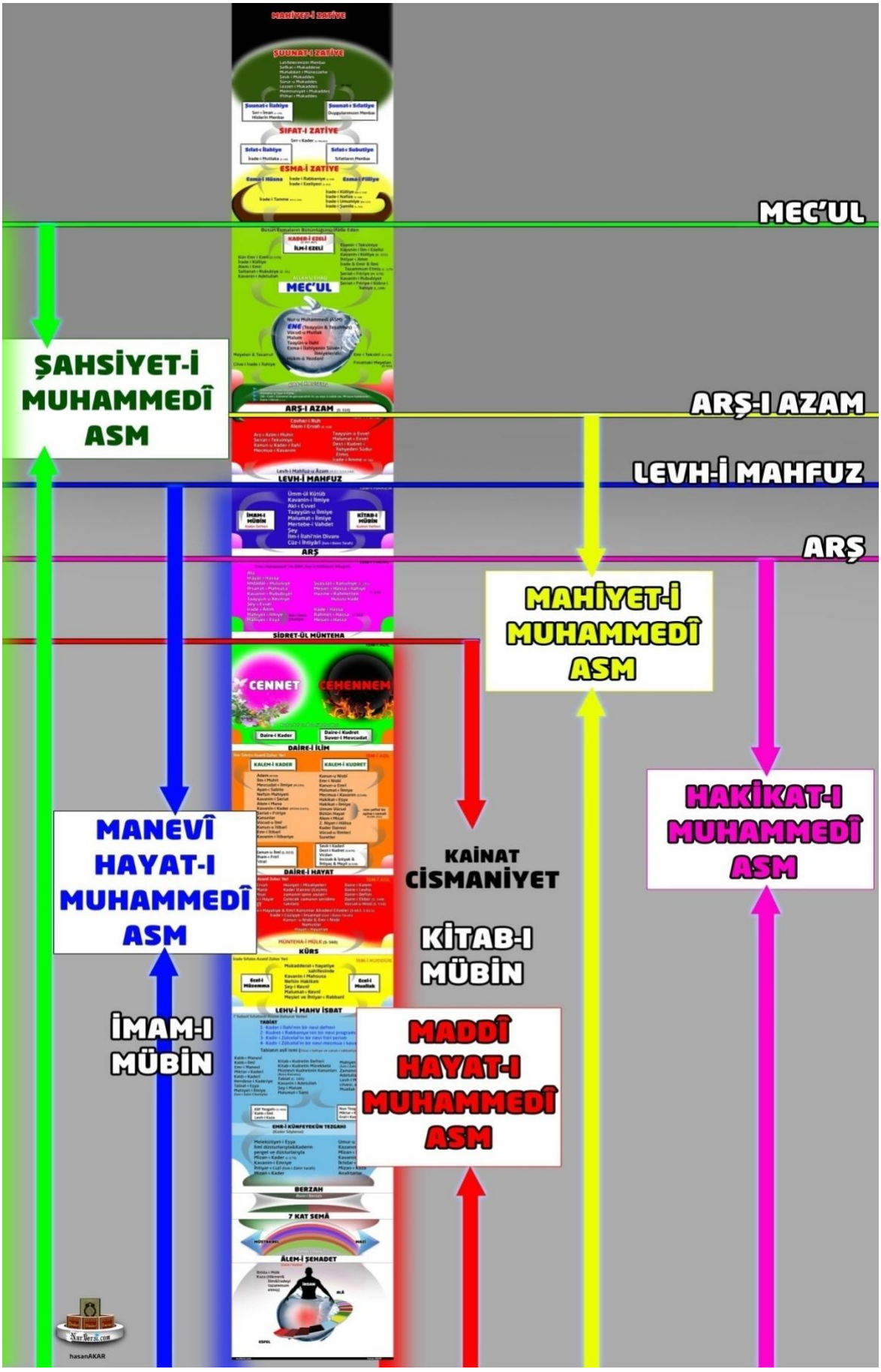
MAHİYET-İ ZATİYE
ŞUUNAT-I ZATİYE
SIFAT-I ZATİYE
ESMA-İ ZATİYE
MEC'UL
ŞAHSİYET-İ MUHAMMEDÎ ASM
ARŞ-I AZAM
LEVH-İ MAHFUZ
ARŞ
SİDRET-ÜL MÜNTEHA
CENNET
CEHENNEM
DAİRE-İ İLİM
DAİRE-İ HAYAT
KÜRS
LEHV-İ MAHV İSBAT
BERZAH
7 KAT SEMÂ
ÂLEM-İ ŞEHADET
MAHİYET-İ MUHAMMEDÎ ASM
HAKİKAT-I MUHAMMEDÎ ASM
MANEVÎ HAYAT-I MUHAMMEDÎ ASM
İMAM-I MÜBİN
KAİNAT CİSMANİYET
KİTAB-I MÜBİN
MADDÎ HAYAT-I MUHAMMEDÎ ASM
hasanAKAR

- *Kadere iman herkeste farklı olmasının sebebi **sırr oluşundandır**! Çünkü herkesin kendini tanıması farklı olduğundan ilmî çerçevesi olmaz. Herkes kendi aleminde oturtması lazım. Manevî hâletlere göre değişiyor.*

Kadere iman; beş tane iman esasıyla çalıştığı için (Amentü billahi ve melaiketihi ve kütübihi ve rusulihi vel yevmil ahir), Şecere-i hilkat-insan ilişkisi bu beş taneden sonra çalıştığı için → bu Sır'dır.

Nokta-i nazar: Allah'a iman ediyoruz, bize bir getirisi var. Ahirete iman ediyoruz, bize bir getirisi var. Kadere imanda ben Allah'ı seviyorum, alemimde Allah oluyor. Ahirete imanda ise; Allah'ın seni sevmesi var. Bir Allah'ın sevdikleri var, bir de Allah'ı sevenler var. Yani kadere imana Rıza-yı İlahîde diyebiliriz.

Harika. Amentü billahi ve melaiketihi ve kütübihi ve rusulihi vel yevmil ahir → **kurbiyet**, senin Allah'a yakınlığın. Sen bunlara iman mı ettin? Allah da bu sefer bu iman edenleri mükafatlandırmak için, kadere imanı getirmiş → o zaman **akrebiyet** oluyor.

Allah'ın seni sevmesi nisbetinde sende kader iman tesir eder, nimettir yani! Olayların altından çıkartıp seni kederden kurtarıyor, kederden emin oluyorsun. Bu Allah'ın mükafatı. Çünkü kadere imanın hariçte vücudu yok. Büyük insan-küçük insan ilişkisini beş tane iman esasıyla kurduğundan yani şecere-i hilkat → büyük insan, insan → küçük kainattır. Bu ilişkiyi beş tane malzemeyle yaptığın için kurbiyeti kazanıyorsun. Allah da bu beş tane iman esasına iman ettiğin için → sana Allah'ın yakınlığı, akrebiyet-i İlahiye hasıl oluyor. Bu beş tane iman esasına iman edenin mükafatıdır. **Allah'ın sana yakınlığı → Sır'dır**.

Sual: Akrebiyet-i İlahiye sadece kadere imanda vardır diye anlaşılmaması lazım değil mi? Ona münhasır değil?
Elcevab: Aynen, ona münhasır değil. Sırf o değil ama **kadere iman → akrebiyet-i İlahiyenin tecellisidir**. **Beş tane iman esası da → kurbiyettir**. Beş iman esası Kur'an'da var, altıncısı Hadiste var. Ondan dolayı herkeste bu akrebiyet farklı olduğundan ama herkesin Allah'ı bir. Herkesin Rabbi farklı ama Allah'ı bir. Bu nedenle Amentü billah, Amentü rab değil. Beş iman esası Kur'an'da, altıncısı insanda. **Kaderi inkâr edenlerin inkarlarının sebebi: akrebiyet-i İlahiye inkişaf etmemiş, yani Allah akrebiyetini onlara vermiyor**.

- *Avam maziye mesaibdedir ki → ye'sin ve hüznün ilacıdır. Yoksa maasî ve istikbaliyatta değildir ki, sefahete ve atalete sebeb olsun. (Havas ise; üç zamanı (mazi, hal, istikbal) içine alan kader inancına sahib.)*
- *Demek kader meselesi teklif ve mesuliyetten kurtarmak için değil, belki fahr ve gururdan kurtarmak içindir ki, imana girmiş.*

Bak, akrebiyet-i İlahiye insanda olursa, insan mütevazi oluyor.

- *Yine enfüsî dengelemek insana bakıyor.*
- *Cüz'-i ihtiyarî; seyyiata merci' olmak içindir ki, akideye dahil olmuş.*
- *Seyyiat; tahribat nev'indendir.*
- *Kur'an der ki: "İnsan; seyyiatından tamamen mesuldür."*
- *Hasenatta iftihara hakkı yoktur, çünkü hasenatı isteyen, iktiza eden rahmet-i İlahiye ve icad eden kudret-i Rabbaniyedir.*

- ***Sual*** *ve cevap*
Dai ve sebeb } *ikisi de Hak'tandır.*

İsteten de O'dur, istediğimize de cevap veren O'dur.

- *İnsan yalnız →* ***d****ua ile,*
→ ***i****man ile,*
→ ***ş****uur ile,*
→ ***r****ıza ile* } *onlara sahib olabilir. D-İ-Ş-R (Sözler 464)*

- *Demek sebebiyet ve* ***Sual*** } *nefistendir, mes'uliyeti o çeker.*

- *Hakka ait olan halk ve icad ise* } *daha başka güzel netice ve meyveleri* } *olduğu için güzeldir, hayırdır.*

  İşte şu sırdandır ki, kesb-i şer şerdir, halk-ı şer şer değildir.

- *Evet halk ve icada* } *bir şerr-i cüz'i ile beraber hayr-ı kesir vardır.*

- *İcad-ı İlahide şer ve çirkinlik yoktur.*

Nokta-i nazar: Atıf: Lem'alar 84: "*Ve nefs-i emmaresi de hasenata taraftar değildir, belki rahmet-i İlahiye onları ister ve kudret-i Rabbaniye icad eder.*
Yalnız insan, → iman ile,
→ arzu ile,
→ niyet ile } *sahib olabilir*."

Toplam altı tane oldu, iman esasları gibi. **Dua** ile, **iman** ile, **şuur** ile, **rıza** ile, **niyet** ile, **arzu** ile.

Sual: Hayırlarımın yüzde biri bana ait, yüzde doksan dokuzu Allah'a ait dediğimizde Mu'tezile olmuyor muyuz?
Elcevab: Bu hayatın gayesi ve neticesine ait bir taksimat. Üstad onu "*Yuhyi ve Yumit'te*" anlatıyor. Hayır ve şerde anlatmıyor.

Sual: O zaman ihtiyarda, hayır ve hasenatta, yüzde yüz Allah'a ait?

Elcevab: Evet, çünkü isteyen O, halk eden O. Sen ancak dua ile, iman ile, şuur ile, rıza ile, niyet ile, arzu ile sahib olabilirsin.

Sual: "*Ben namaz kıldım"* diyemem mi o zaman? Kılıyorum diyemem mi?
Elcevab: Alem-i şehadette dersin. Onu karıştırmayacaksın. Sen Allah'ın emrini kabul ediyorsun, O yaptırıyor. Seni kıyamda tutan, rükûa götüren, secdeye indiren O'dur. Fiili yaptıran O, yapan yani halk eden de O, sen sadece kabul ettin.

Sual: O fiilin sahibi ben değilim, ben sadece kabul ettim?
Elcevab: Evet. Fiilin sahibi olman için, fiilin Hâlık'ı olman lazım.

- *Cüz'-i ihtiyarînin icada kabiliyeti yoktur. Bir emr-i itibarî hükmünde olan kesbden başka insanın elinde bir şey bulunmuyor.*
- *Hem kendinden sudur eden kemalât ve hasenat ile gururlanmamak için kadere bakar, fahr yerine şükreder.*
- *Eğer kader ve cüz'-i ihtiyarîden bahseden adam ehl-i gaflet ise, o vakit kaderden ve cüz'-i ihtiyarîden bahse hakkı yoktur.*

Çünkü ehl-i gaflet, iman esaslarında bitmiş.

Sual: Peki iman esaslarında "*hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inanmak*" şeklinde geçmesinin sebebi nedir? Yanlış bir ifade değil mi? Allah'tan şer gelmez ki, hayır gelir?
Elcevab: Halk-ı şer şer değil, kesb-i şer şerdir. Halk cihetinden gelen şer Ondandır. Yani şerri de hayrı da yaratan O'dur.

- *→ Küfür ve*
  → isyan ve
  → seyyie } *tahriptir, ademdir.*

- *İnsan için medar-ı sevap ve ikab* } *olacak, mahiyeti meçhul bir cüz'-i ihtiyarî vermiştir.*

- *Bizzarure herkes kendisinde bir ihtiyar hisseder. O ihtiyarın vücudunu vicdanen bilir. Mevcudatın mahiyetini bilmek ayrıdır, vücudunu bilmek ayrıdır. Çok şeyler var, vücudu bizce bedihî olduğu halde mahiyeti bizce meçhul.*

Onlardan bir tanesi de cüz'-i ihtiyarîdir deniliyor.

- *İlim → Kalbten tahsil etmeyi gerektiren sıfattır.*
  Alîm → Kalbin kendisidir.
  Malum → Tahsil edilen o iştir. İlmin konusudur. } *(İlm-i Kelam'dan alıntıdır)*

Sual: Kaderin alt yapısından olan malûmiyet bizim bildiğimiz malum mu? İlim-Malum dersi yapmıştık.
Elcevab: Kaderin alt yapısındaki malûmiyet büyük insandaki malûmiyet. Yani o bizdeki malûmiyet değil, şecere-i hilkatteki karşılığı olan malûmiyettir.

- *Her şey malumatımıza münhasır değildir.*
- *Cüz'i-ihtiyarî kadere münafî değil. Belki kader, ihtiyarı te'yid eder. Çünkü kader, ilm-i İlahinin bir nev'idir. İlm-i İlahî, ihtiyarımıza taalluk etmiş. Öyle ise, ihtiyarı te'yid ediyor, ibtal etmiyor.*
- *Kader; ilim nev'indendir.*
- *İlim; maluma tabidir. Malum ilme tabi değil. Yani ilim desatiri, malumu haricî vücud noktasında idare etmek için esas değil. Çünkü malumun zatı ve vücud-u haricîsi iradeye bakar ve kudrete istinad eder.*

Bunları hep konuştuk diye geçiyorum.

- *Hem ezel; mazi silsilesinin bir ucu değil ki, eşyanın vücudunda esas tutulup ona göre bir mecburiyet tasavvur edilsin.*

Belki ezel; → mazi ve
→ hal ve
→ istikbali
} *birden tutar, yüksekten bakar bir ayine-i misaldir.*

- *Çamura düşeni ayna göstermesiyle, ayna suçlu olur mu?*
- *Alim ilimden önce olduğundan, ilim Alimin sıfatı, temessülü ve tereşşuhu olmasıyla malum, Alim tarafına bakar. İlim de onun tavırları, sözleriyle belli olan ve in'ikas edendir. → "İlim maluma tabidir" bu demek.*
- *İşte kader, İlm-i Ezelîden olduğu için; İlm-i Ezelî hadisin tabiriyle "manzara-i â'ladan, ezelden ebede kadar, her şey olmuş olacak, birden tutar, ihata eder bir makam-ı â'ladadır". Biz ve muhakematımız, onun haricinde olamaz ki, mazi mesafesinde bir ayine tarzında olsun.*

Yani ezel şöyle değil: aynayı tutmuş, önünü tutuyor. Hayır, öyle değil. Mazi, hal ve istikbali tutar. Maziden bakan bir şey değil.

- *Kader, sebeble müsebbebe bir taalluku var. Yani şu müsebbeb şu sebeble vukua gelecek.*
- *Cüz-i ihtiyarînin üss-ül esası olan meyelan → Ma'türidîce bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir. Fakat Eş'arî ona mevcud nazarıyla baktığı için abde vermemiş.*
- *Kader; ilim nev'indendir. Ne irade ne kudrettir. Kader ilim nev'inden olduğu için senin iradeni de içine alan ilimdir. Bütünlüğün bilgisidir. Yoksa olayın bir parçası, önü ve sonu değil.*
- *İlm-i İlahî bizim ilmimize taalluk, sirayet etmiş. Yani su buza taalluk etmiş. Kimse suyu görmüyor. Dolayısıyla buzun sıfatları, suyun sıfatları değil. Evet buz, sudan olmuştur. Fakat suyun sıfatı olan buzun sıfatıdır. Yani: Sıfatının sıfatıdır.*
- *İlm-i İlahîyeye → İlm-i ezelî dense → su*
  İlm-i beşeriyeye → buz dense.
- *Nasıl ki suyun sıfatı buzun sıfatına benzemez. Bizim ilmimiz de İlm-i ezelîdendir ama ayrı bir zuhuratı, temessülatları var.*
- *Uydu bizim üç zamanımızı içine almış. Geldiğim, bulunduğum ve gidecek olduğum yeri…*

- *Zaman; bir silsiledir, şerittir, nehirdir. Yani mahluktur. Mekanın zemini. Varlığı, devr-ü deveran ettiren her şeyi kuşatan enerji boyutu.*

Yani: buz → su → H_2O → enerji → esîr → Levh-i mahv ve isbat → Levh-i mahfuz

zamanın hakikatı

- *Varlıkta; geçmiş, hal, gelecek. Öncelik, sonralık. Nisbî hakikatların çıkmalarının zemini….*

Yani varlık bunları ortaya çıkarıyor. Varlık olmasa, öncelik-sonralık olmaz.

- *Kaderin*
  - *Tefrit → Mu'teziledir, ki tüfek atmasaydı adam ölmeyecekti der.*
  - *Vasat → Ehl-i Sünnettir, ki atmasaydı ölmesi bizce meçhul der.*
  - *İfrat → Cebriyedir, ki kişi fiilinin hâlıkıdır demesiyle atmasaydı, ölmeyecekti der.*

- *Sebebe ayrı kader, müsebbebe ayrı kader yoktur. Kaderin ikisine de bir taalluku vardır. Yani balık kokusuyla, buz soğuğuyla beraberdir.*
- *Oysa Mu'tezilede de Cebriyede de bir dane-i hakikat var. Yanlış olan tamimdir, genellemektir. Yani üç zamanı aynı görmek yanlıştır. Yani: **Cebriye**; mazide doğru, istikbalde yanlış. **Mu'tezile** ise; istikbalde doğru mazide yanlış. Cebriye ifrat etmiş, Mu'tezile de tefrit etmiş, yanlış gitmiş.*
- *Cebriyeye göre cüz'-i ihtiyar mahluktur. Onun için onun yaptığından mes'ul değildir. Kader mes'uldür, yani kader yaptırdı diyor. Ehl-i Sünnet; sebeble müsebbebe bir bakar.*
- *Cüz'-i ihtiyarînin öncüsü olan meyelan.*
  ***Meyelan**: Mazinin hülasası, istikbalin mukaddemesidir.*
  ***Lüzum**: Lazım kılmak. Bir şeyi bir nesneden asla münferik olmayan, onunla sabit ve daim olmak. Lazım-ı zarurîsi.*
- *Bir şey vacib olmasa, vücuda gelmez.*
  Allah-u alem:
  - *İlim → Lüzum*
  - *İrade → Zaruret*
  - *Kudret → Vücub*

  } *İllet-i tamme.*
- ***Masdar**: Bütün fiillerin köküdür. Haricî vücudu yoktur. İtibarîdirler. Vurmak gibi. Mahluk değiller.*
  ***Hasıl-ı bil-masdar**: Mahluktur. Ortaya çıkan fiil. Vurmaktan çıkan ses...*
- ***İsm-i fail**: Masdardan müştaktır. Yani kim vurdu? bu sorunun cevabıdır fail.*

Vurmak → masdar. Vurmaktan ses çıktı → hasıl-ı bil-masdar. Vuran → ism-i fail.

- *Her namaz için abdest şart. Fakat abdest almak namaz kılmak için şart değil.*

Yani abdest aldın diye namaz kılacaksın diye bir şey yok.

- ***Nizam**: İlmî program ve kanun..İmam-ı mübin*

***Mizan**: Muayyen bir miktar ve geometrik şekil..Kitab-ı mübin.*
***İntizam**: O kanun ve programa göre hareket edip nizamı kabul etmek.*

- *İşte o ilmî program ve kanunların yazıldığı deftere → **İmam-ı mübin**.*
  *O geometrik şekil ve kuvvetlerin yazılı olduğu defter ise → **Kitab-ı mübin**.*

- ***İmam-ı mübin**→Kanun.*
- ***Kitab-ı mübin**→Kuva, kuvvet*
- ***Kader;** Evvel, Ahir, Zahir, Batın isimlerinin hülasa-i camiasının komprimin adıdır.*
- ***Sözler 469:*** "...şu kâinat denilen, kudretin Kur'an-ı Kebirinin âyâtı dahi..." *"Her şey vücudundan evvel ve vücudundan sonra yazıldığını" Vücudundan sonra meyvenin çekirdeğinde yazabilmesi için, ağacın yaratılması yani zahir ve batın isimlerinin ortaya icraat yapmasıyla mümkün olur.*

Merak eden bu videoyu durdura durdura yazar! Bu ilimdir. **İlim; kendini tanımaktır**. "*İlim, ilim bilmektir. İlim; kendini bilmektir."* Kendini bilmek ne idi? Kader! Kader; ilim nev'indendir. **Kader; kendini bilmektir!**

- *Çocukluktan ihtiyarlığa, buradan ölüme… Tersi olsa. Bir şekilde olmamız gereken ihtiyarlık halinde gelsek dünyaya. Yani öleceğimiz yaşta dünyaya gelsek. Sonra gün geçtikçe, bebekliğe insek ve sonra sönme manasında ölüm olsa. İnsanın ilk geldiğinde olan ihtiyarlığında bebekliğine ulaşmak ne kadar merak ederdi. Yani geleceğimiz bebeklik olsaydı, zaman o zaman ters işlerdi.*
- *Bazı insanlar geleceklerini görmüş gibi bugünü yaşıyorlar. Bunu çok duyarız ama kimse itiraz etmez. Nasıl geleceğini görüp şimdi yaşıyor? demezler. Çünkü düşünmenin ne yönü, ne zamanı, ne mekanı, ne de cinsiyeti yoktur. Düşüncelerinle her tarafa geçer şimdi o hâletle yaşarsın, hayalde olduğu gibi.*

Geçmişe düşünceyle geçerse, geçmişi yaşar, o hâletleri yaşarsın. Geleceği kötü kurgularsan, gelmeden kötü hâletleri yaşarsın. İyi olmak istiyorsan, iyi düşüneceksin. Kötü düşünürken hiç kimse kendisini iyi hissedemez. **Eğer kendinizi kötü hissediyorsanız, doğru düşünmüyorsunuz demektir.** "*Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen hayatından lezzet alır*."

- *Daha gelmemiş, gitmemişsin ama hayalde olmuş ve o hâleti yaşıyorsun. Düşünmek; tasavvur. Düşündüğünü yaşamak için tahayyülü kullanırsın.*
- *Kader; mülk ile melekutu birleştirebilmektir. Mülkte iken melekutî ölçülerle düşünebilme, hissedebilme, hâlet-i ruhiyelerin neticesidir.*
- ***Beş tane iman esaslarından sonra kendin kendinden, kendin varlık sürecinden, kendin Allah'tan ve ahiretten emin olmaktır.***

Nokta-i nazar: Tefekkür direk kader oluyor.

Acayip. Tefekkür ne yapar? Mazi, hal, istikbal, her şeyden, çünkü ne zaman var, ne mekan var. Tefekkürün cinsiyeti yoktur. Kadın tefekkür ederse, kadın değildir. Erkek

tefekkür ederse, erkek değildir. **Tefekkür; mülkten, melekûttan çıkartıp seni Şecere-i hilkat ile birleştirip öyle baktırmaktır.** Adeta dediğin gibi yani.

- *Esmaların hakikat meratiblerini anda yaşamaktır; kadere iman.*
- *(Kadere iman): Büyük insan olan Şecere-i hilkat ile küçük insana… küçük şecere-i hilkatten büyük insana bakabilme melekesini kazanmaktır, ki **buna cüz'î nazarını küllî yapmak denir.***

Sual: Anda sonsuzu yaşamak mı bu?
Elcevab: Evet, anda sonsuzu yaşıyorsun. Cüz'î nazarın küllî oluyor o zaman. **Kader**; senin cüz'î nazarını → küllî yapıyor. **Kadere iman etmek ise**; küllî hadiseyi cüz'î yapıyor.

- *Kâinat hakikatlarının kendinde şahid olmasıdır; kadere iman.*
- *Kendinin, hadiselerin, kâinatın, hatta aklının arkasına kadere imanla geçmektir. Akılla aklın arkasına geçemezsin.*
- *Esmaların bütünlüğüdür; kadere iman.*

Allah-u ekber. **Esmaların bütünlüğünü aleminde yaşamaktır; kadere iman**. Allah-u Ehad'ın cem'i yani.

- *Ağacın kökündeki çekirdeğe → Ene → Amentubillah*
  Meyve ve çekirdeğine ise → Akıl & Vicdan & Kalb & Ruh & Fiil → bütünlüğüne ise → Ve bi kaderihi (hayrihi ve şerrihi).

Yani: Kulhuvallahu Ehad → Amentubillah
Küllehu küfüven Ehad → Ve bi kaderihi (hayrihi ve şerrihi)

Allah'ın insanda ehadiyet cihetiyle taayyün ve teşahhus etmesinin şuurudur; kadere iman.

Nokta-i nazar: Kadere iman eden, mi'racını yapmış demektir. Yani kadere hakkıyla iman eden, mi'racını yapmış olur.

Aynen, çünkü kadere iman etmenin en zirvesi, fiilî seviyesi → mi'raçtır. Ve bugün mi'raç gecesi!

- *Evvel & Ahir & Zahir & Batın isimlerinin hülasa-i camiasının insana gözlük ve gönül vermesidir.*
- *Kader; fail-i muhtardır.*
- *Bedeni ruhtan ayırabildiğin kadar hadisatın tazyikatından kurtulursun. Ve bu hâletle hadisatın arkasından baktırmasıdır; kadere iman.*
- *"Ne yapayım, kaderim" demekle, senin dışından sana hükmedenin senin adına karar verdiğine inanmışsın demektir. Senin adına karar veren insan değilse, o zaman teslim olup rahat olman gerekmez mi?*

"*Ne yapayım*" diyerek güya "*benim suçum yok*" demek istiyor. Hep kader suçlu, onu da inkâr ediyor. Onu suçlayarak onu da kaldıracak ya, kendisini kaldırdığı gibi. Kendisini inkâr eden Allah'ı haydi haydi inkâr eder. Kendisi yaptığı halde "*ben yapmadım, kader yaptı*" diyen, kendisini inkâr ediyor. Kendini inkâr eden Allah'ı zaten inkâr ediyor. Allah'ı inkâr etmek daha kolaydır.

- *Bak, diyorsun ki: Benim adıma karar verdi. Kim?*

Kader yaptı diyor. Kader insan mıdır? Arkadaşın mıdır? Ağaç mıdır? Kimdir kader? İnsan dışıdır. "*Kader yazdı, kader yaptı.*" Kader mi yazdı, kader mi yaptı fiilini? Kader senin arkadaşın mıdır? Askerlik arkadaşın mı kader? İnsan mıdır? Yok. İnsan üstüdür, değil mi? Senden üstündür. Senden üstünse, o zaman senden kalitelidir. O zaman teslim ol.

- *Bak, diyorsun ki: Benim adıma karar verdi. Kim? -Kader. O zaman sen kadere inanıyorsun. Kadere inanmasaydın kaderi ağzına almazdın.*

Nokta-i nazar: Aslında kadere iman ediyor ama zulmettiğine itikad ediyor.

Oysa sen sana zulmeder misin? Kader senden daha üstün.

- *Zamanın ve mekânın buluştuğu kavşak; insandır.*

Zamanın meratibleri var. Mesela sığırın geçmiş ve geleceği yoktur. Zamanın farkında olmadığı için mekânın da farkında olmaz. Bir ahırdan başka ahıra bağlayınca "*batsın bu ahırlar*" der mi? Mekân da önemli değil onun için.

- *Kadere iman; ruhsal derinliktir.*
- *"Kadere iman eden, kederden emin olur." Bir tarafı değil. Bütünsel. Kederden yani → zanlarından, şüphelerinden, karışık tasavvurlarından (bilgilerinden), vehimlerinden emin olmak demektir, arınmak demektir, aslına ulaşmaktır.*

Allah'a iman etmek yani iman etmek, emin olmaktır. Allah'a iman etmek demek, Allah'a karşı zanlarından, şüphelerinden, karışık tasavvurlarından, duygularından ve düşüncelerinden, vehimlerinden en azından fikren çıkmaktır.

Nokta-i nazar: Keder, o zaman insanı aslından uzaklaştıran o zanlar, şüpheler ve vesveselerin tümü oluyor. Tümü sana keder veriyor. Kendinden uzak olmanın verdiği şeyler bunlar.

Aynen, yani kadere imandan uzaklaştıkça, zanların vs. artıyor.

Sual: Keder insana korku mu verir?
Elcevab: Evet.

Nokta-i nazar: O zaman kader korkuyu havfa çeviriyor diyebiliriz.

Aynen. Kadere iman azaldıkça, keder, vehim, zan, şüphe, allak bullak düşüncelere sahip olursun. Kadere iman arttıkça demek, beş tane iman da arttı demektir. O zaman zanlar, şüpheler, karmaşık düşünceler, vehimlerden çıkıyorsun.

- *Kadere imanın en yüksek seviyesi bütün bunlardan sıyıran mi'raçtır.*
  Peki ne ile olur (kederden emin olmak)?
  1. ***Dimağı** (kalbin bir ayağıdır) → **Kitaplara** imana, çünkü Levh-i mahfuzun bizdeki karşılığıdır.*
  2. ***Beşeriyet → Haşre** iman. Aleminde şahid olma. Nefsin meratibleri.*

Nefs-i emmare inkâr ediyor. Nefs-i levvame levm ediyor günaha veya haşirsizliğe.

3. ***Kalb** → Kalbin vicdan ayağı → **Peygambere** iman*
4. ***Ruhu** → **Meleklere** iman, varlığı vücudda tutan (Arş-ı azam)*
5. ***Ene'si** → **Allah'a** iman etmeye bakar. Taayyün ve Teşahhus ediyor.*
6. *Bunlara iman etmekten kendisinden emin olan Küfüven Ehad olan **insanın kendisi.** → **Kadere** iman*

Nokta-i nazar: İnsan, bütün bunların hepsini kendisinde topladı. Yani Allah'ı, melekleri, kitapları, peygamberi, haşri → kendisinde topladı. İnsanı kaldırırsan zaten bunların hiç birisi kalmaz.

Alemlere uygulayalım:

1. *Mec'ul*
2. *Arş-ı azam*
3. *Levh-i mahfuz*
4. *Arş*
5. *Kürs*
6. *Levh-i mahv ve isbat & Alem-i şehadet*

Bunların insana uygulanışı:

1. *Ene (kökteki çekirdek. Kulhüvallahu Ehad sırrı)*
2. *Ruh*
3. *Dimağ*
4. *Kalb (vicdan ayağı)*
5. *Beşeriyetin ve nefsin takılması*
6. *Bunları bütüne getirebilen insanın kendisi (meyvedeki çekirdek. Küllehu küfüven Ehad sırrı)*

Kader; sırdır. Bir kadere iman var, bir de sırr-ı kader var. **Bu konuştuklarımız sırr-ı kaderdir.** "*Kader; insanın kendisidir"* deyince insanlar itiraz ederler. "*Sen kaderi hiç anlamadın*" derler. Ne diyeceksiniz? Sakın itiraz etmeyeceksiniz. Doğru deyin ve beni sakın savunmayın. İhtiyaç yok. Bilmesin. Bilirse, enaniyet yapacak bunlarla. Bilmemesi daha iyi.

- ***Ene:*** *Asıl olarak kökteki çekirdek. Herkeste eşit bu. Şuunat-ı zatiye & Sıfat-ı zatiye & Sıfat-ı subutiye & Esmaların oluşturduğu zeminsiz zemindir ene. Burası kâinatın çekirdeği oluşu. Şecere-i hilkatin çekirdeği oluşu.*
- ***İnsan:*** *Ağacın meyvesi ve çekirdeği. Kökteki çekirdeğin ne aslisi ne de gayrisi olan (16. Sözde "ne ayndır, ne gayrdır" der). Buradaki Ene, kazanımlarının bütünlüğünün oluşturduğu Ene.*

Meyvedeki çekirdeğin kökteki çekirdeğin ne aynısıdır ne gayrısıdır yani tıpa tıp aynı değil, kazanımların oluşturduğu...

Yani: Ruhdaki → Latifelerin
Dimağdaki → Fikirlerin
Kalb ve vicdandaki → Duygu ve hislerin
Beşeriyetin ve nefsin meratiblerinin → inkişafatı
Ene'deki Allah'ın cc → Taayyün ve teşahhusunun

Bunların toplamının, cem-ül cem'inde ortaya çıkan insan denilen kişi… Bunların cem'inden, kalitesinden ve cem olması nisbetinde zanlarından, vehimlerinden, karmaşık bilgilerinden, emr-i nisbî ve itibarîlerinden sıyrılma nisbetinde *Emin olan insanın kendisi. Bunlarının cem'inin kalitesi kadar "ben" diyebilen insan. ("Ben" diyebildiğin kadar insansın). Kaliteli "ben"i kadar mi'racı olan… zanlarından kurtulan. Varlığın arkasına bunların bütünlüğünden geçen insan… Bu insanın kalitesi kadere iman ile ifade edip yaşar.*

Kader Risalesinin içeriğine baktığın zaman; insanın içsel aleminin ilmen münasebetleri ve zeylinde ise enfüsî yapısı ve ikisinin bütünlüğü. ***İnsan kendini tanıdığı kadar kaderi görür, kendi bütünlüğü ile kâinatın bütünlüğünü görür, şahid olur, meşhud olur****.*

Kader Risalesinin içeriğine baktığın zaman büyük insan-küçük insan ilişkisinin münasebetlerinden bahsederken, Kader Risalesinin zeylinde ise enfüsî yapısı ve ikisinin bütünlüğü anlatılır.

- *Melaikelere iman: kâinatın zahirde parça parça görünenin aslında tek vücud olduklarını Şualar 13 "sırr-ı vahdet ile kâinat öyle cesim ve cismanî bir melaike hükmünde olur ki,". Melaikelerin vücudlarıdır aslında. Kâinatın, varlığın anlamını kılan melaikelerin varlığıdır.*

Melaikelere iman, kâinatın parçalarını bütün resim yapar ki, Üstad gibi, melaikelere iman etme nisbetinde kâinatı büyük bir İsrafil olarak görür. **Kâinat; İsrafil'in vücud-u haricîsidir.**

Şimdi bana bakın. Benim vücudumu, içimi boşaltın. İnce bir tabaka olsun tahtadan. Saçımın kılı da minnacık bir karıncaya boru olsun. Saç kıllarımın da içini boşaltın. O kadar ufak bir karınca var içinde, senin için de boş. O karınca senin bir parmağında olsa, diğer parmak ona göre nedir? Omuzum ona göre nedir? Ufak damla suya gelse,

deniz gibi bir göldür ona. Bu vücudumdan kasıt kâinat, İsrafil. Bunun içinde dolaşan sensin. Kader bu ilişkiyi kurduruyor sana. O ufak karıncaya sorsak: "*Sen nerde dolaşıyorsun?*" "*Ben, bendeyim*." Kâinat; İsrafil'in vücud-u haricîsinin azametli heykelidir. O karınca ben'im. Eğer ben omuz kısmanda bir yerdeysem, ayağımın topuğunu bilmek ihtimalim yok. Ancak cüz'iyetten çıkıp külliyet kesbedersem… bir tanesi beni çıkartırsa. Ben, bende nasıl dolaşıyorsam, bu ben de kâinatta böyle dolaşıyorum. **Ben, bendeyim**. Ben bir yere gitmiyorum. Ben bendeyim. Ben bana geldim. Beni bana soruyorlar. Ben beni gömmüşüm. Ben ben'e ölmüşüm. Ben de bana gelmişim. Ben bendeydim zaten. Üstümdeki battaniyeler kalktı. Çekirdekten battaniye kalktı, filizlendi. Bir battaniye daha kalktı, dal oldu, kütük oldu, vs. battaniye kalktı. Filizlendi demek, dışarıda filizlendi ama aslında çekirdekte battaniyeler kalktı. Bunu işte melaikelere iman kazandırıyor. Melaikeler kâinatı bana taşıyor.

- *İman esaslarının diğerleri hariçte olduğu için, hem ihatası hem eserleri ve tereşşuhatları olduğu için, kolaydır. İnsanın kendini tanıması ve bu beş iman esaslarıyla tanımlaması zordur.*

Allah'a iman benim dışımda, melekler benim dışımda, kitaplar benim dışımda, peygamber benim dışımda, haşir benim dışımda. Bunlara iman etmek kolaydır. En kolay iman etmek, Allah'a iman etmektir. Meleklere iman etmek kolaydır. Kitaplara iman etmek kolaydır. Benim cinsimden bir insan nevi var, peygamber. Ona iman etmek kolay. Ahirete de iman etmek kolay. En zor iman edilen esas kadere iman. Çünkü Allah'ın eseri var, sanatı var, peygamberi var, mevcudatı var. Benim hiçbir şeyim yok. Fiilimin de hâlıkı değilim. Bu nedenle müstakil kadere iman olamaz. İlle beş tane iman esasının malzemesi ile olur.

- *"Hasenatı isteyen, iktiza eden icad eden → kudret-i Rabbaniyedir.* } *Rahmet-i İlahiye ve*

- ***Sual** ve cevap, dâî ve sebeb,* } *ikisi de haktandır.*

- *İnsan yalnız*
  - *→ dua ile,*
  - *→ iman ile,*
  - *→ şuur ile,*
  - *→rıza ile*

  } *onlara sahib olabilir.*

- *Fakat seyyiatı isteyen, nefs-i insaniyedir (ya istidad ile, ya ihtiyar ile)."*
- *"Kesb-i şer, şerdir; halk-ı şer, şer değildir."*
- *"İcad-ı İlahîde şer ve çirkinlik yoktur."*
- *Burası (dünya) netice değil. Daha (dünyada olmakla) yolun ortasındayız. Neticeye ait sorular yolun ortasında sorulamaz.*

Mesela “*bu niye oldu, niye olmadı*” diyorlar. Haşirde diyecekler ki, “*niye olmadı*” diye bağırdığın bak bunun içindi. Haa tamam diyeceksin! Veya “*bu niye oldu*” dediğin şunun içindi. Haa tamam diyeceksin!

- *Netice haşir meydanıdır ki, dünyada neyin ne için yapıldığını o zaman anlayacaksın. “Hem nasıl kader-i İlahî, netice ve meyveler itibariyle şerden ve çirkinlikten münezzehtir.”*

Zahirde bir şer var ama netice itibariyle yani ahiret itibariyle şerden ve çirkinlikten münezzehtir. Ahiret itibariyle buraya hükmediyor kader. Kadere iman etmekle, ahiretin hâletiyle, Allah’ın hâletiyle, sana giydirilen hâletle bakıyorsun.

- *“Öyle de: illet ve sebeb itibariyle dahi, zulümden ve kubuhtan mukaddestir. Çünkü: Kader hakikî illetlere bakar, adalet eder. İnsanlar zahirî gördükleri illetlere hükümlerini bina ederler; kaderin aynı adaletinde zulme düşerler.”*
- *“Demek kader ve icad-ı İlahî, mebde’ ve münteha, asıl ve fer’, illet ve neticeler itibariyle şerden ve kubuhtan ve zulümden münezzehtir.”*

Elestu birabbikum → mebde’. Haşir meydanı → münteha.

Yani şer gibi gözükenler yolun ortasında böyle gözüküyor. Resim daha tamamlanmadı. Yapboz parçaları dağınık iken resim görünmüyor. Bütün parçaları birleştirip resmi bütün göstermeyi → kadere iman sağlıyor. Allah’ın, meleklerin, kitapların vs. bütünlüğünü sana gösteren; kadere imandır.

23.04.2017 Afyon kampı